

Stopy duše – Hermetická revue 2/2021

3-dítě žije, jest vychováno, avšak nedočká se stáří.

4-zrozenec, který se stařeckého věku dožije.

A sice nutno zkoumati nejprve stupeň ascendentu a vládce tohoto stupně, potom planety v I. domě, planety v okruhu 5 stupňů počátku I. domu, čili tvořící s ním ♈ , hlavně pozorně zkoumati postavení dárce života = Hyleg. Nuže počátek I. domu = ascendent, jest podle naší prozatímní nativity na 3°♍ , vládce znamení ♍ jest ♂ a tento se nalézá na $10^{\circ} 17' \text{♍}$. Mars jest tedy nejen ve svém domě, ale i v I. domě. Konjuktci s ascendentem tvoří ♄ , nalézající se na $29^{\circ} 59' \text{♌}$, tedy skorem již ve zna-

mení ♍ . A dále planeta nalézající se mezi 13° znamení ♌ a 13° znamení ♍ jest via combusta (na spálené cestě) a my zde vidíme dokonce o b ě nepříznivé planety.

Již z těchto dvou hledisek pozorujeme, že vliv Marse i Saturna bude velmi značný a neblahý. Nepříznivé aspekty, vysílané ostatními planetami na scedent a Marse a Saturna, mohou neblahý vliv ještě zesílit, dobré aspekty pak snad o něco zeslabiti; bude-li potřebí, zjistíme si tyto vlivy ještě později. (Dokončení.)

Acharat: Osobnost českého hermetismu:

Ing. Markéta Bergauerová

Narodila se 6.2.1904 v Olomouci jako Margaréta Kňourková. Manžel Vladimír Bergauer. Hermetička. Členka Gedeonu. Pro svůj zájem o hermetismus a protifašistickou činnost byla zatčena společně s manželem gestapem a po krátkém vězení na Pankráci byla deportována do koncentračního tábora Mathausen, kde byla 24. 10. 1942 otrávená v plynové komoře.

Josef Svátek: Svobodní zednáři v Čechách v XVIII. století (Pokračování.)

Když sloučení všech tří lóží Pražských roku 1743 skutkem se stalo, že velmistr hrabě Künigl prohlásil sjednocenou takto lóží Pražskou za provinciální lóží českou, které bylo dáno jméno „lóže u tří korunovaných hvězd.“¹ Pro novou lóží tuto sestavil hrabě Künigl také nové stanovy dle soustavy skotské. Tím lóže byla navracena původnímu směru filantropickému, kdežto politika a všeliké zasahování v běh událostí veřejných byly způsobení jejího naprosto vyloučeny.

Z doby na to následující nezachovaly se v Praze žádné záznamy členův provinciální této lóže Pražské a víme jen tolik, že hrabě Šebestian Künigl zastával v ní úřad velmistra až do roku 1758, kdy byl za úřadem svým z Prahy do Plzně přesazen. Rovněž není zpráv o působnosti této lóže, neboť přes všecku obranu, jako se zednářství dostalo od císaře Františka I., nebylo totéž v Rakousku právně uznáno a jak v Praze tak ve Vídni musily se schůze zednářské jen tajně konati; jesuité pronásledovali zednářské protivníky své bez ustání, líčíce je úřadům jakožto nepřátelé státu a církve, jejichž spolky by nikde neměly býti trpeny. Bylať i lóže Vídeňská, která si příliš okázala počínala, již v druhém roce trvání svého násilně vojskem rozehnána a osmnáct členův jejích ve vazbu vzato, což ovšem donutilo lóží Pražskou, aby si co nejtajněji počínala a archiv svůj co nejpečlivěji ukrývala. To bylo příčinou, že listiny této lóže se nezachovaly v Praze na naše doby, a proto jsou jen skrovné zprávy o působení lóže Pražské, která ale i v té době právě jako Vídeňská v tajnosti dále trvala, aniž by ji byly opětná bulla papežská ode dne 18. 5. 1751 a nové nařízení císařovny Marie Teresie z roku 1764, kterým se zednářství ve všech zemích rakouských zakazovala, v existenci její přerušily.

Rovněž trvala potají v Praze lóže Malostranská, jejímž stoličným mistrem se připomíná roku 1752 setník Schindler, který toho roku přijal za člena křtěného žida, jež se psal de Martin, ale pak pod jménem Johnson lóží této mnoho mrzutostí spůsobil; dalšími členy byli hrabě

¹ Z lčení tohoto vysvítá, kterak mylna jest zpráva dějepisce zednářství v Rakousku dra. K. Lewisa a opisovatelů jeho, že prý první lóže v Praze byla teprve roku 1749 velkou lóží skotskou zřízena. Líčení naše o těchto lóžích Pražských pojal Ludvík Abafi v plném rozsahu do svého spisu „Geschichte der Freimaurerei in Oestereich-Ungarn“, jehož první dva díly v Pešti r. 1890 vyšly, a z něhož jsme my některé zprávy o zednářích Pražských z doby od roku 1752 do roku 1775 vyňali.

Spaar a baron Trieste, roku 1754 pak se uvádí jako člen jedné z lóží Pražských baron Jan Tobiáš Seeger z Dürrenbergu, pozdější podmaršálek ve vojsku rakouském. Také Litoměřická lóže „Sincerité“ pokračovala té doby potají v pracích svých, při nedostatcích členův ale jen živořila. Proto nebyly lóže v Čechách té doby od lóží v cizině ani za pravé lóže uznávány a z té příčiny obrátila se provinciální lóže Pražská „u tří korunovaných hvězd“ dne 5. srpna 1763 na Drážďanskou lóži „u tří granátů“, aby byla za „spravedlivou a úplnou lóži“ uznána. Žádost tuto podepsalo několik členů lóže této, mezi nimiž se nalézali hrabě František Karel Clary-Aldringen, hrabě Filip Clary-Aldringen, hrabě Jan Lützow, hrabě Karel Martinic, baron Vilém Skölen, baron Jan František Goetz, podplukovník baron Leopold Pracht, klenotník Jakub Koberwein, baron Jan Karel Furttenberg, obchodník Josef František Martinelli a místní hejtman Pražský Jan Kessler z Kestenachu. Mimo tyto patřili k lóži ještě podplukovník baron Karel Fridrich Schmidburg, plukovník hrabě Josef Thun, hrabě Kašpar Heřman Küniĝl, syn zmíněného již zednářského velmistra hraběte Šebestiana Küniĝla, a setník baron Brady, rodem Irčan. Se žádostí byli do Drážďan vysláni baron Skölen a baron Furttenberg, kteří po delším vyjednávání obdrželi patent pro lóži Pražskou, když byli zaň směnku na 300 dukátů vystavili. Na základě toho byla lóže „u tří korunovaných hvězd“ znovu zřízena, ale musila na delší dobu ustati v poradách svých, jelikož na začátku roku 1764 byla v Praze vyzrazena tajná společnost „růžového kříže“ (Rosenkreuzer), jejíž tři přední členové byli k šestileté vazbě na Špilberku odsouzeni a jeden na

pranýř postaven. Poněvadř při tom vyšlo na jevo, že někteří zednáři byli téř potají členy společnosti „růřového kříže“, přiřla tím Prařská lóže ve spory s lóží Dráždanskou, při nichř i řečen Johnson nepoctivou úlohu hrál, až z lóže vyloučen byl. Následkem těchto událostí zřekli se zednáři Prařští spojení svého s lóží Dráždanskou a přidružili se k lóžím nové soustavy, od barona Hunda v severním Německu zřizným; dle soustavy této přířluřely ku prefektuře české Slzsko a část Polska, kde ve městě Radomi lóže zalořena byla. Proto byla prefektura tato zvána téř Radomskou, pod kterýmř jménem se lóže Prařská v současných listinách zednářských až do roku 1775 uvádí. Mistrem stoličním stal se setník baron Skölen, který v seznamu lóži české prefektury jmenuje k roku 1764 ještě lóže v Chomutově, v Lokti, v Litoměřicích a v Hradci Králové. Dne 22. srpna 1764 byla nově zřizená lóže „u tří korunovaných hvězd“ slavně zahájena a přijato do ní několik nových členů, mezi nimiř byl také známý geberniální rada a pozdější rada české dvorní kanceláře baron Frantiřek Kasel Kressel. Ale již roku následujícího vzdal se baron Skölen svého úřadu a nástupcem jeho stal se hrabě Karel Martinic, který ve srozumění s někdeřším spolučlenem baronem Prachtem, jenř se stal mežitím subpriorem lóží v Luřici, dne 16. ledna 1765 předložil Prařské lóži návrh, aby provedla nějaký velký skutek humanitní, jenř by současné předsudky profanního světa proti lóžím zednářským rozplařil. Měl býti v Praze péči lóže zalořen sirotčinec, ale na ten čas nedošlo k tomu, aby byl lidumilný záměr tento proveden, neboť za krátko na to nastoupila opět státní moc proti zednářům, jelikoř se roku

1766 roznesla pověst po Praze, že prý chtějí zednáři o Svatojanské slavnosti vzbouření lidu způsobiti a samostatnost království Českého provolati. Byla to ovšem pouhá pověst, ale přes to byla lóže „u tří sloupů“, která si příliš zjevně počínala, vojskem přepadena a přítomní členové zatčeni. Vyšetřování proti nim zavedené zůstalo bez výsledku, ale přece tím činnost hlavní lóže ochromena, a když dne 8. října 1766 byl vydán nový zákaz všeho zednářství v Rakousku, zastavila lóže tato přes dvě léta všecku činnost. Stoliční mistr hrabě Martinic složil proto úřad stoličního mistra, jež na začátku roku 1769 převzal po něm opět hrabě Šebestian Künigl, jenž byl mezitím zase do Prahy přeložen. Podobně živořily lóže ve venkovských městech českých, jež čítajíce ponejvíce vojenské důstojníky za členy, měnily často sídla svá, jak právě důstojníci byli do jiných měst přeloženi. Tak přišla lóže Litoměřická roku 1766 do Plzně, kde až do roku 1772 sídlila, čítajíc pouze osm členů, k nimž patřil též abbé František Dettenhammer, domácí kaplan a bibliotékař hraběte Künigla, první to kněz, jež mezi českými zednáři nalézáme. Pak se přesídlila do Klatov a do Chebu, načež se zase do Klatov vrátila. (Pokračování.)

Emanuel Hauner: Encyklopedie zapomenutého vědění (Pokračování.)

Bonaventura

vlastně Jan z Fidanzy (1221-1274); svatý Jan Bonaventura, jenž byl Františkánským mnichem a generálem řádovým, znám jest jako mystický teolog, jenž psal svoje spisy slohem i vzletem básnickým. "Slavíček sv. Bonaventury" (vyšlo i česky) je vynikající dílo mystické literatury.

Brahe,

Tycho (1547-1601), znamenitý hvězdář dánský, jenž žil od r. 1599 do své smrti na dvoře císaře Rudolfa II. pracuje pro něho též v astrologii.

Brahmá. (skt.)

Je-li mužského rodu, znamená osobního stvořitele, jenž vyšel z bezpříčinné příčiny. Božství indické, zosobňující činnou kosmickou sílu. S Višnuem a Šivou tvoří trojici (Trimurti).

Brahma. (skt.)

Je-li středního rodu, znamená neosobní božskou podstatu, bezpříčinnou příčinu, nezjevnou první příčinu objektivního vesmíru (zve se též Parabrahm).

Brâhmani. (skt.)

Příslušníci indické nejvyšší kněžské kasty. Oni jsou udržovateli náboženství Brahmova, kněžskými prostředníky, rádci vládců, lékaři. Brahmana, znamená v sanskrtu "synové Brahmy" též "božští".

Brahmâcharîn. (skt.)

Brahmánský asket; mnich, jenž slíbil čistotu a bezženství.

Brâhma Prajâpati. (skt.)

Doslovně: pán tvorstva; brahmánský prvoroditel.

Brahmarandra. (skt.)

Nejvyšší bod temene, z něhož vystupuje duše.

Brihadaranyakopanishad. (skt.)

Oddíl Upanišád.

Bruno,

Giordano, (narozený kolem r. 1550, zemřel 1600 na hranici); byl člen řádu dominikánů, jež opustil, aby procestoval téměř celou Evropu, bádaje o nejvyšších otázkách světa a přednášeje na předních univerzitách. Jeho filosofické názory o jednotě Boha a Světa, t. j. o Bohu jako o imanentním (vnitřním) základu všech věcí, staví Bruna mezi spiritualisty, tím spíše, že mu bylo podstoupiti za přesvědčení smrt mučednickou upálením.

Buddha. (skt.)

Osvícený. Buddhistů bylo mnoho; jedním z nich byl také princ Gautama Siddhârta, zakladatel buddhismu. Buddha byl synem maghadského krále Suddhodana a zemřel asi r. 543 př. Kr.

Buddhi. (skt.)

Duše duchovní; duchovní já.

Buddhická

úroveň jest jedna ze sedmi úrovní, na níž činné vědomí jest spojeno s vědomím všech ostatních bytostí.

Buddhismus

jest náboženské vyznání, rozšířené v Indii, Číně, Tibetu a Japonsku; zakladatelem byl princ Siddhârta, zvaný Gautama Buddha. Dle nauky buddhismu svět jest řízen nejvyšší bytostí, jež jest neviditelná, beztvárná, neosobní a nepředstavitelná. Cestou ctností, kázně a odříkání lze člověku dosíci blaženosti. Za složitých podmínek lze nabýti vznešeného důstojenství Buddha či Osvíceného. Konečný pak cíl jest Nirvana čili klid, naprostá blaženost ve spojení s Nejvyšším.

Budhi-Manas. (skt.)

Osvícený rozum; nebeský člověk.

Bulwer-Lytton,

Edward Geoffrey Earle Lytton, Baronet (1803-1873) anglický románopisec neobyčejně plodný. Jeho okultní romány "Dům černého mága", "Zanonni" a "Podivná historie" uchvacují nejen umělecky, nýbrž i svým pojetím mravním; jsou výmluvným dokladem, že jejich spisovatel měl nevšední znalosti okultismu, ba svádějí přímo k přesvědčení, že byl skutečně zasvěcen do nauk i úkonů magie.

Bythos. (ř.)

Gnostiky užívaný výraz pro chaos; božské hlubiny neprojevené.

C.

Cagliostro,

Alexander, hrabě, vlastním jménem Josef Balsamo (1743-1795); záhadná osobnost, o níž jedni tvrdí, že byl dobrodruh a šarlatán, jiní že byl zasvěcenec a jiní že byl vyslancem tajné společnosti (templářů), osnující revoluce (jako pomstu) proti monarchii a církvi. Vážná svědectví a rozborů zpráv o něm svědčí, že pravděpodobně nějaké okultní zasvěcení měl.

Caput mortuum. (l.)

Alchymický výraz, jímž označován pozůstatek (sedlina) po destilaci.

Carbonari

(uhlíři) byli tajná společnost v Itálii, utvořená dle vzoru zednářského; její symboly vzaty z uhlířství; úkol její byl politický a revoluční, takže ji nelze vůbec srovnávat se svobodným zednářstvím, jehož prvky byly spirituální a okultní.

Cardanus,

Jeronym (Geronimo Cardano) (1501-1576) italský učenec, jenž horlivě se zabýval astrologií a exatickými stavy duševními (t. j. v moderním smyslu metapsychikou).

Carberus, Kerberus. (ř.)

Tříhlavý pes, střežící vchod do podsvětí.

Cerebrální. (l.)

Mozkový (cerebrum, mozek).

Cerebrospinální. (l.)

Mozkomíchový.

Celibát. (l.)

Bezženství; stav dobrovolného panictví.

Citace (l.)

znamená pozvání, předvolání. Citování duchů je lidový výraz pro onu část obřadné magie, jež zabývá se vyvoláním (evokací) "duchů" či přízraků. Z nepochopení nazývá lid spiritismus "citírováním duchů".

Clairvoyance (franc.)

jasnovidnost. Toho slova užívá se též pro jasné či transcendentální slyšení a cítění (hmatání).

Rozeznává se jasnovidnost prostorová a časová; časové jasnovidectví do budoucnosti shoduje se s proroctvím.

Crookes,

William (1832-1919), anglický učenec, jenž zabýval se přes polovinu svého života spiritistickými jevy. Pracoval hlavně za kontroly přesných přístrojů s mediem Homem a Florence Cookovou.

Hlavní jeho spis: "Spiritualismus a věda."

Cyklus. (l.)

Kruh, oběh, období. (Pokračování.)

Karl von Eckartshausen: Kostova cesta zasvěcením do Bílé Magie

(Pokračování.)

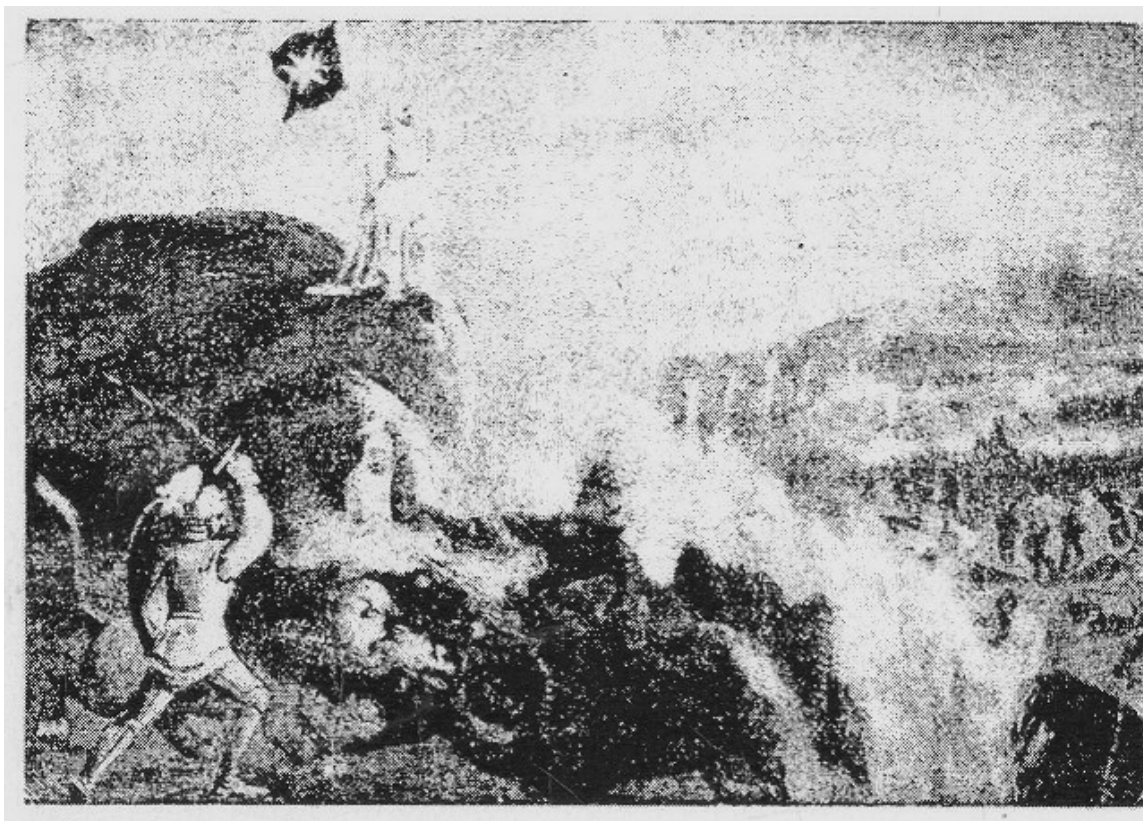
"Přihlédněte blíže," pravil jeden z černých rytířů, "na moc práva silnějšího, pozorujte zuřivost zvířecích sil. Pozorujte tamto stranou tři hrozné nestvůry v podobě lidské s hroznými obličejí, tyto shromažďují pěnu msty a zuřivosti od zvířat a ukládají do nádob, aby tím otravovaly lidstvo. Tyto tři nestvůry jsou: ziskuchtivost, dobyvačnost a fanatismus (rozvášněnost). Oni rozněcují pochodně zuřivosti a vášně mezi lidstvem, činíce z nich zuřivé dravce, kteří se navzájem rdousí a vraždí.

avšak nezdržujme se zde, v předsíni zkázy a zničení a podívejme se přímo do říše temnoty.

Pak následovala dlouhá cesta slujemi a skalami, kde sirná oblaka dýmu shůry dolů padala, provázena žhavými ničivými plameny a blesky. Na miliony jisker se zde hemžilo, v temném dýmu padalo a zvedalo, tvoříce takto představu zničení a pekla. Vichřice burácela zde a vodové kaskády tryskaly do výše, padající zpět do moře plamenů. Zima a Horko, mokro a sucho, oheň a voda

nelézaly se zde v hrozném zápase. Oheň chrlící hory, vyhazoval ohromné kusy skal do vzduchu a s ohromujícím rachotem padaly zpět ze žhavého prostoru.

"Mezi těmito hroznými scénami zpozorovali jsme ve zdáli jakýsi trůn plný lesku z černé smůly zdobený a na něm seděla pohodlně rozložena sedmihlavá saň, drak to, mající sedm hlav a na hadovitých hlavách sedm korun. Tlavy její chrlí kolemkol stále spousty jedu a msty."

"Zde jest symbolický obraz," pravil černý rytíř, "zvířeckosti a zuřivosti. Tato nestvůra již od počátku svého vzniku vede neustálý boj s prapříčinou tvoření a dobra. Jest to ona nestvůra, které se koří bezmála celý svět. Sedm korunovaných hlav, které vidíte, představují sedm mocností zla. Koruny její svědčí o její moci, kterou ovládá svět. Jest to ona obluda, která se stále protiví říši míru a pokoje, vedouc s ní neustálý boj, snažíc se vše rozptýlit a rozdrobit, aby nemohlo se vše sloučiti v jednotu. Lakomství, závist, pýcha, rozkošnictví, nestrídmost, nenávisť, msta, lenost, to jsou páky, kterými si podmaňujeme zdravý rozum a srdce lidstva.

Temnotou nevědomostí vede rozum lidský k omylům, chybnými žádostmi srdce ku klamání a smyslnými tužbami ku zlému.

Jako těchto sedm hlav na jediném těle je závislé, tak sedm nešlechetností spojeno jest a závislé na převráceném rozumu. Jest to zdroj všeho zla, nebo-li rozum, který opustil svůj základ, kterým jest nejvyšší rozum, nebo-li prapříčina všech věcí - Bůh.

Člověk myslí, chce a jedná.

Jeho myšlení musí mít svůj zákon, jeho chtění musí mít svůj zákon a jeho jednání musí mít též svůj zákon.

Tento zákon musí být mimo něho a mimo něho jest jedině Bůh, věčná jednota zákonem.

Jak myslí jednota, tak musí myslet i člověk.

Jak chce jednota, tak musí chtít i člověk.

Jak jedná jednota, tak musí jednat též člověk.

V tom jest celé tajemství, jeho učení, jeho blaženost, jeho spokojenost a jeho nejvyšší radost.

Odloučí-li své myšlenky od Boha, který jest nejčistší rozum sám, tu propadne omylům a jeho podílem je zlo a jeho následky neštěstí a zoufalství.

Odloučí-li svou vůli od nejvyšší vůle dobra, od Boha, tu uchopí se místo pravdy klamu a následek je: nespokojenost.

Odloučí-li své jednání od prapříčiny všeho činění, Boha, pak propadne špatnému činění a utrpení a bolest jsou to jeho následky.

Tu nalezne se člověk v odloučenosti od dobrého a jednoty, propadne v rozptýlení a toto jest říší zvířecí. V tom tkví prameny zlého a klamného.

Znovu vrátiti se k dobru a pravdě, cesty ty označit, kterými možno tam dojít, toť úkolem školy moudrosti.

Další vysvětlení dát o těchto věcech pravdy, nespadá více do mého úkolu, vy se je dozvíte, až vkročíte do chrámu svatotajemství; mým úkolem bylo, abych seznámil vás s nepřáteli pravdy a dobra."

Nyní zamával rytíř plamenným mečem proti draku.

"Vyzývám tě, ty hlavo vší pýchy!" zvolal rytíř, "ukaz nám svou moc, kterou nad lidstvem máš!" Mávl podruhé mečem a drak pozvedl svou největší hlavu a zasyčel. Rytíř mávl potřetí mečem a skála počala praskat, země se otřásla a v trhlinách její objevovali a zvedali se kostlivci, nakonec objevil se démon pýchy v lidské podobě.

"Zapřísahám tě," zvolal černý rytíř mocí nejvyššího dobra, "pokoř se v prach a vypravuj, co vše mezi lidstvem působíš!"

"Jsem duchem pýchy a hrdosti," začal démon, který sám myslí, že mimo svojí prapříčinu nikdy nemůže hloub klesnout a sebe nalézt. "Já vzdálil jsem se od zdroje světla a hledám světlo sám v sobě, zde pak nenalézám nic jiného, než samou tmou. Odloučení mé od světla bylo tudíž příčinou všeho zla a já stal se knížetem temnoty. Sta tisíciletí zápasím stále se světlem a podléhám. Moje zloba však není ukojena; nemohu-li zvítězit, tak chci být úplně poražen. S nenávistí pohlížím na prostředí, které nalézají se mezi dobrem a zlem; je to lidství. Moc mé říše v říši smyslna lidského uplatnit, získati sobě přívrženců, toť má činnost a činnost mých duchů. Moje přímá moc nad lidstvem je sice slabá, přímého násilí a ovládnání užívati nesmím. Jenom svod jest mi dovolen a

proto snažím se ovládnouti rozum a srdce lidské.

Všade rozšířiti tmu, kde má být světlo, to má práce a dosahuji konečného vítězství silou svého ducha a tato síla jest pýcha.

Má snaha jest, co nejdříve lidstvo od poznání pravd v přírodě ukrytých odvrátit a zvykati mnohosti, aby nemohlo jednoduchou jednotu, ve všem jsoucí, poznati. K tomu slouží mi výborně zdánlivý zjev vnějšího tvaru, aby od vnitřní podstaty byl člověk odloučen.

Přehnaná sebedomýšlivost, svéhlavost a neústupnost, to jsou moji pomocníci; s nimi navštěvuji akademické stolice učených, školy bohoslovců a pokojíky spisovatelů. Zalichotím se jejich samolásce a pochválím jejich pýchu i domýšlivost, vylákám je tak do širokého pole mínění.

V tomto obalu rozšiřuji všechny omyly, vyzvu tyto muže, aby každého znalce, každého hlasatele pravdy bez milosrdenství rozdrtili a pro šíři osobního mínění bez ohledu bojovali.

Tímto způsobem podaří se mi člověka proti člověku rozjitřit, blud na blud stavěti a cesty ku pravdě vedoucí zbořiti. Můj hlavní úkol k tomu vedoucí jest, co nejvíce ve všem lidstvo rozptýliti, neb tam, kde je jednota, přestává moje moc působit.

Proto snažil jsem se, abych lidstvo na celé zemi co nejvíce v různé národy rozdělil, všade snažil jsem se probudit co nejvíce národní pýchu (fanatismus), aby jeden národ druhý nenáviděl a pronásledoval. Všade snažil jsem se zavést jiné zvyky, jiné mínění, jiné způsoby, jiné kroje do používání zavedl, aby se jedni proti druhým měli čím pyšniti a mé úmysly se mi výborně zdařily. Jeden každý považuje se lepším býti druhého a proto navzájem se pronásledují.

Jeden obhazuje svůj dlouhý kabát, druhý svůj krátký, ten svou zástěru, onen svůj turban, jeden zabije svého bližního pro jeho vysokou rohatou čepici, onen druhého pro jeho nízkou a kulatou čapku.

Poněvadž jsem všechny národy, které přece mají tvořiti společně jednotku lidské rasy, rozdvojil, mohl jsem se odvážit dovnitř národů a rozděliti je v třídy, otrávit je pýchou v jednotlivých srdcích, aby jedna třída druhou nenáviděla a vzájemný nepořádek se vytvořil.

Různým míněním jsem odvedl lid od prostého jasného rozumu a od cesty čisté pravdy samoláskou od všelásky k veškerenstvu. Touhou po osobním blahu od zájmu a blaha celku. Tak rozdělil jsem vše, co bylo sjednoceno a zjištěno, zášť, nenávisť a msta podporují můj trůn mé říše.

Veliká je má říše a kdo z vás, smrtelníků, smí se odvážit bojovati se mnou?"

Tu zvolal jeden z rytířů: "Mlč, příšero a vrať se do své říše temnoty zpět. Ty znáš náš úkol a neustálý boj náš s tebou, boj se zlem. My přísahali jsme pod praporem jednoty; naše práce jest, rozum lidský od domýšlivosti a mnohosti vrátiti zpět a uvésti jej ve vzájemnou harmonii a jednotou a tím zdolat všechny bludy pouhých domněnek. Srdce lidské od samolásky odvrátit, uvést je na

cestu čisté lásky k veškerenstvu a pomoci mu zdolat všechny vášně a nezřízené žádosti, zvířecí části jeho. Odložit osobní zájmy a podrobit je zájmům dobra, zájmům celku."

Mezitím, co černý rytíř mluvil, proměnil se démon zla v hrůzostrašnou postavu.

"Pokus se se mnou boj vésti, můžeš-li," zvolal posměšně, "a odváděj lidstvo od mnohosti a domýšlivosti k jednotě jasného rozumu. Což jsi již zapomněl, jak jsem potrestal ty, kteří se toho odvážili, omyly opravovat a předsudky léčit. Pohleď zpět do minulého času a chvěj se před mojí mocí."

Nyní otevřela se před jejich zraky záclona minulosti. Zde bylo viděti mudrce trpěti v okovech a Sokraty umíratí. Lid vedl jinověrce k oltářům a obětoval je svým bohům. Učenci zkameněli ve spoustách knih a s nimi i lidský rozum. Kněžská kletba ozvala se proti pravdě a hranice vzplanuly nad těmi, jež troufali se volně mysliti. Otcové zabíjeli syny a synové otce. Svaté šílenství rozbořilo stávající zákony a místo nich nahromadilo své. Čisté ctnosti byly zapuzeny a neřestem zapěny chvalozpěvy a postaven chrámy.

Bartolomějská noc, sicilské nešpory, Bílá Hora, staroměstská tragedie objevily se zde v krvavých obrazech. Třicetiletá válka s hladem a bídou zjevila se ve svém krvavém odění.

"Máš ještě málo důkazů mé moci," pravil démon dále, pak pohleď dále na tresty těch, kteří se odvážili samolásku s láskou k veškerenstvu a osobní zájmy se zájmy celku sjednotiti."

Démon pokynul rukou a ohromný zástup sultánů, kněží, císařů, rytířů, kupců i soudců a mnoho jiných se shromáždilo a volalo: "Kdo odvažuje se nám rušiti naše práva a naše zvyky?"

Nyní nechal démon zjeviti se moc samolásky a osobních zájmů. Tu bylo vidět nekonečné zástupy, do miliónů čítající, táhnoucí do boje a krváceti. Starci byli zde vražděni, dítky z loktí matek rvány a čtvrceny. Krásná města zpustošena. Celé krajiny úplně rozvráceny, dívky zneuctěny, mocnáři potlačeni, vdovy a sirotci utišení, otroci úpěli v okovech a chudí hladověli u dveří boháčů. Národové bojovali a krváceli pro choutky a zájmy jedinců. Faleš a podvod, tajnůstkářství a pletichy vztýčily své prapory a všude na oltář pozvednut zájem osobní, čímž rozdrčen zájem celku.

"Jak hrozný pohled!" zvolal Kosty, "ó věčná tma nevědomosti lidské, zakrytá hroznými činy temnosti! Ó, jak hluboko skleslo lidstvo! Jak daleko se vzdálilo od pravého učení svého poslání na této zemi!"

Při tomto zvolání zmizely děsivé obrazy a Gama s Kostym ocitli se u východu z propasti. Rytíři vyvedli je pak ven do volné přírody. Zde pod mohutnými cypřiši stál zbudovaný oltář a východní slunce osvětlovalo jej nádhernými paprsky. Zde ve stínu stromu odpočinuli sobě od prožitých nebezpečí své mystické cesty. Tři mladíci s palmovými větvemi přinesli jim ovoce ku

občerstvení. Rytíři sejmuli své helmice a přijali občerstvení společně s nimi a tak strávili hodnou chvíli ve vzájemném rozhovoru. Krásné bylo místo jejich odpočinku. Dlouhá stromořadí palmových stromů skýtala oku krásný pohled do dáli, kde na konci jevíly se obrysy nádherného chrámu, kolem něhož skvělo se v barvách různých tisíce rozkvetlých růžových keřů. Vodotrysky křišťálových pramenů padaly do pohodlně upravených nádrží, jež skýtaly pohodlné místo očištění.

"Svlékněte zde svůj šat," pravil jeden z rytířů, "a umyjte svá těla v tomto pramenů. Na hraně vodopádu naleznete myrhovou masť, tou pak scá svá těla namastěte a oblékněte se v prostý lněný šat, který na růžovém keři naleznete připravený a když to vše jste vykonali, pak počkejte u chrámu, který na konci tohoto stromořadí se nalézá."

Kosty a Gama vykonali tak, jak jim bylo rozkázáno; vykoupali se čistě a oblékli na sebe roucha; ubírali se ku chrámu. Zde očekával je znovu kněz; bíle bylo jeho roucho a palmová koruna kryla jeho skráně. Posadil se mezi oba mladíky na stupně chrámové a jal se takto poučovati:

"Opatrnost dala vám nahlédnouti do bídy lidské a otevřela vaše zraky tou měrou, aby poznali jste skutečnost. Viděli jste onu děsnou zkázu a mohli jste poznat hrozné útrapy lidstva; víte nyní, jak mnoho odvahy musí míti ten, kdo se chce stát moudrým.

Věčný spor a zápas očekává toho, kdo chce býti přítelem lidstva. Jemu jest bojovati s předsudky a domýšlivostí lidskou, s náruživostmi a choutkami osobními. Proto je dobře, když ten, kdo chce tento boj se zdarem vésti, oblékne se v potřebné brnění a zbroj. Žádalo se od vás odložení starého šatu, omytí se a oblečení nového. Vnitřní význam tohoto děje jest: Starý šat je symbol starých zvyků, předsudků a náklonností, které každý člověk musí odložit dříve, než nové oděnění může přijmouti. Nepostačí však pouze odložit tyto staré návyky a předsudky, jest ještě nutno, aby ode vši nečistoty se dříve omyl, která z těchto návyků na jeho duši utkvěla. Potom teprve si zaslouží si masť, která by jej znovu sílila. Bílý šat je symbol čistého nového myšlení a chtění. Čistá mysl a dobrá vůle jsou hlavními vlastnostmi člověka, který na tomto obrovském poli všesvětového dění chce zápasiti, aby nezkalený rozum od předsudků klamu uchoval a své srdce před omylem chránil, neb tak může být lidstvo jediné vráceno svému pravému určení a velikému poslání.

Jste odhodláni vzít na sebe tento obtížný úřad?"

"Ano," pravili Kosty a Gama současně.

"Nuže, nechť uvedou vás oni tři rytíři do chrámu čistých pravdy bojovníků."

Nyní zaklepal rytíři - kteří mezitím ku mladíkům se připojili - třikrát na vrata chrámová a hlas uvnitř volající pravil: "Kdo to tluče a jaké jest jeho přání?"

Jeden z rytířů odvětil: "Smrtelníci, kteří poznali hodnotu a velikost lidské bytosti, která vyučila zkušenost, jakým způsobem možno zbaviti rozum

klamných předsudků a srdce zlých žádostí. Smrtelníci, kteří jsou odhodláni vésti boj proti hlavním nepřátelům lidské blaženosti."

"Mají nějakou výzbroj?"

"Ne," odvětil rytíř, "nosí pouze odění čistého rozumu a čisté dobré vůle a proto myslí, že sobě zaslouží dokonalejší výzbroje."

"Kdo nám ručí za jejich opravdovost a upřímnost?"

"Tři z rytířů, kteří již proti klamnému mínění, předsudkům a vášním bojovali."

"Dobrá, nechť vstoupí do našeho chrámu."

Při těchto slovech otevřela se vrata chrámu čistých bojovníků. Nádherné, v bílém mramoru vytesané, stály zde sochy všech velikánů, těch, kteří bojovali s klamnými předsudky, názory, domýšlivostí, smyslností a slabostmi lidskými. Uprostřed sálu nalézal se podstavec z mramoru a na něm umístěny krásné obrazy představující čistý rozum a nevinnou ctnost, jak snaží se obejmouti lidstvo. Nedaleko podstavce byla zbroj připravená pro ty, kteří ji měli obléci. Nyní oblečení byli oba mladíci v brnění, na hlavy jim posazeny přilbice s plamennými chocholy a do rukou dány jim plamenné meče. Když takto vyzbrojeni zde stáli, přistoupil k nim kněz s palmovou ratolestí v ruce, třikráte dotekl se jich touto a pravil:

"Obhajujte čistý rozum před domýšlivostí a klamnými předsudky. Práva všelásky proti zastáncům samolásky (proti sobectví) a všeobecný zájem celku proti soukromým zájmům, nepříteli lidstva.

Váš rozum, vaše srdce a vaše statečnost činí z vás rytíře síly a lásky k dobru.

Vaše helmice jest představa vašeho rozumu - krunýř vaše dobrá vůle, plamenný meč nestávající a neochabující činnost. Lesk vaší přilbice tvoří bystroduchost - krásu vašeho krunýře tvoří rozvážnost - plamenný meč vaší činnosti mírumilovnost. Bojujte statečně, jak proti vnitřním, tak proti vnějším nepřátelům, v první řadě boj ved'te sami se sebou samými, se svým rozumem a když zde dosáhli jste vítězství, pak vytáhněte do boje vnějšího proti nepřátelům vnějším.

Napřed musí soulad, klid a mír ve vás panovat, ve vašem nitru, dříve, nežli můžete je kol sebe rozsévat mezi lidstvo. Svlékněte svou zbroj opětně, neb není vám vnějšího ozbrojení zapotřebí. Jste zajisté rytíři podstaty vnitřní; zde je přilba představou vašeho rozumu, plamenný chochol, který na ní plápolá, je vaše prozíravost. Krunýřem je vaše srdce, které neproniknutelně musí vás chránit. Váš plamenný meč je vaše neochabující činnost a jeho ostří vaše odměřenost.

Pozorujte, všechny vnější obřady jsou symboly vnitřní ukryté pravdy, tak jako tělo je nástrojem vnitřních ukrytých sil. Těm, jimž zrak spočinul pouze na vnějším tvaru a nezná sejmuti masku s vnitřní podstaty, nepodaří se nikdy vniknouti do základu přírody.

Veliké jsou pravdy našeho svatotajemství, avšak smutné jsou pomyšlení,

pohlédneme-li do knihy dějin v budoucnu. Přijdou doby, kdy veškeré naše symboly nebudou více rozuměny a neb jen smyslně vykládány. Samotni naši kněží zapomenou se ve své důstojnosti a stanou se nevěrní vnitřním hlubokým pravdám a prostředky, které mají lidstvo vésti k pravdám, budou použity k podvodům a k zatemnění.

Zmizí pak na konec všechny tyto vnější budovy právě tak, jako vymizí krása z živoucího těla, když duše opustila svou schránku, kterou oživovati měla.

Veliký obraz vznešené pravdy bude roztržěn na kousky a každý, kdo bude míti jen třísky z této pravdy, bude se domýšleti, že je držitelem celé pravdy, a bude pronásledovat ty druhé, kteří budou držiteli také jen kousky pravdy. Vnější panovačnost usídli se v temných troskách svatotajů a bude hledati smysl pro pozůstalé jinotajné značky (hieroglyfy), které vnější smyslný člověk není schopen nikdy rozluštit. Vše toto vidíme již napřed, poněvadž je to chod samotných věcí.

Nezrušitelný jest vnitřní svatostan veliké Pravdy a přiblíží se čas, kdy znovu zbuduje svůj chrám v čistých srdcích dobrého lidu a nepřístupné bude jejich svaté bohatství jakémukoliv zhrubnutí a zneužití."

Když zakončil kněz tuto řeč, sestoupilo asi padesát mladíků v bílých rízách s palmovými ratolestmi ve svých rukou a zapěli tento chorál:

Jen jedna prasíla stává,
té přináleží chvála, čest.
V přírodě celé znát se dává,
a ve všem její obraz jest.
Rozumu nelze ji pojmouti,
ač její jsoucnost všady jest.
Lze nám ji s láskou jen vnímati,
její podstatu všade nést.
Ta jediná nás činí šťastné
a štěstí to jest jednotou.
Jest blahem rozkoše, vždy slastné,
našeho ducha plnotou.
S prasílou toto se sloučiti,
jest moudrým jejich snahou jen.
Tam touha čistých muže čeliti
a spěti v její prazdroj jen.
Z ní řine se věčný prazdroj,
vše co krásné, dobré jest.
Blaho duchů, duší rozvoj,
jen skrze ní se může nést.
Slučuje k tomuto cíli
vše, co jednou stvořila,

v lidské blaho. V každé chvíli
volá tě, slyš, aby tě oblažila.

Mezi tímto chvalozpěvem v průvodu mladíků, byli Kosty a Gama vedeni do chrámu vnitřních tajemství ku zasvěcení.

Vrata z bílé slonoviny rozevřela se před nimi a hlavní velekněz sestoupil se zlatého trůnu, posázeného drahokamy. Dobrosrdečnost a blaženost usmívaly se s jeho rtů. V ruce držel nádobu z křišťálu, naplněnou vodou z pramene moudrosti a podal ji oběma mladíkům.

Oni pili a on mezitím obrátiv svůj zrak vzhůru k nebi, zvolal:

"Ó, kéž tento nápoj stane se pro vás nápojem zapomenutí, abyste zapomněli všechny klamné základy klamného mínění, předsudků a bludů, v nichž jste utkvěli jako světští smyslní lidé!

Duchu moudrosti, dej svého ducha těmto svým služebníkům, kteří po projitích zkouškách různá nebezpečí překonali a které voláš ku velikému jejich učení zpět. Síť jejich ducha, aby zůstali věrni svému předsevzetí a učenlivě následovali tvých zákonů."

Po této řeči dal jim své požehnání a předal je jinému knězi ku dalšímu vyučování. U tohoto bylo jim zdržeti se čtyřicet dnů v jeho domě a on vyučoval je třem cestám, vedoucím k Moudrosti:

Cestě sebeočistění,
cestě pozorovací a
cestě sjednocení.

Vysvětlil jim vnitřní význam postu a zdrženlivosti. Vnitřní význam sebeovládání a podmanění své vůle, zákonu souladu a pořádku. Vnitřní význam modlitby, neboli pozorování a vzývání božské moudrosti. Provedl je častěji osamocenými cestami v přírodě a vysvětlil jim všady přítomnost a všemohoucnost tvůrčího předtucha nemá být tvůrčí předtuchy? "Boha" v přírodě. Když pak jejich srdce více přizpůsobil ku vnímání vyšších vědomostí a pravdy, v posledním dnu dal jim následující poučení:

"Moudrost, cnost a lidskost nechť veškeré vaše jednání oživí. To však může se jen tehdy státi, když my naši vůli, náš rozum a naše jednání podrobíme věčnému pořádku, souladu a míru, když s prapříčinou dobra svojí vůli splyneme. (Dokončení.)

Stopy duše – Hermetická revue 3/2021

Vin: Astrologická studie: Příklad nativity (Dokončení.)

Podívejme se nyní, jaké postavení zaujímá Hyleg. V naší nativitě jest jím Měsíc, nalézá se v VII. domě, avšak jest v oposici s Marsem, kvadratuře s X. domem semikvadratuře se Sluncem, kvadratuře s Uranem a Neptunem. Měsíc jest sice v trigonalu s Merkurem, avšak tento má kvadraturu s Marsem, Měsíc jest dále v trigonalu s Venuší, avšak tato je zase v kvadratuře se Saturnem, takže příznivý vliv Merkura i Venuše na Měsíc jest velmi slabý.

I zde vidíme převládati vlivy nepříznivé a již z tohoto povrchního posouzení myslíme, že nechybíme, když dítě známých nám rodičů, o jehož osud jsme se

zajímali, zařadíme do II. pravidel Alubatera. Tak nám nějak přechází chuť příliš se touto nativitou zabývat, ač naše práce jsou vlastně teprve na samém počátku a postavili jsme pouze jediný horoskop, a to ještě jen prozatím. Také nemáme ani tabulku aspektů všech planet, která by byla nutností. Podáváti ji na tomto místě zabralo by mnoho místa a prozatím od ní opouštíme; čtenář, po přečtení předchozích návodů, si ji pro zajímavost může sestavit sám.

My posoudíme ještě, jak se nám osvědčí Trutina Hermetis: Měsíc jest v nativitě nad horizontem, vzhledem že Slunce jest na cestě od něho, tedy od konjunktce k oposici a tudíž přibývající. Vzdálenost Měsíce od Descendentu je 19° , což při přibývající Měsíci nad horizontem značí, že od středního počtu dnů 273, nutno odečísti 13 dnů, tedy 260 dnů. Počítejme od 19. prosince zpět a najdeme datum 3. dubna. Nuže, v poledne tohoto dne nalézal se Měsíc na $10^\circ 27'$ znamení Štíra a ascendentem 3° znamení Štíra by odpovídal as ranním hodinám dne 3. dubna. Vidíme, že při trigonometrickém výpočtu domů nebeských by se nám pravidlo „Trutina Hermetia“ osvědčilo.

Posuďme ještě, v jakém vztahu jest „bod štěstí“ k ascendentu. Jest ascendentem v oposici se Saturnem. Exaktní oposice se Saturnem by nadešla za $1^\circ 27''$, což by se při primárních direkcích rovnalo as půldruhému roku. Exaktní konjunktce Saturna s ascendentem vzhledem k rozdílu 3° by nadešla asi za 3 roky.

Podkladem těchto výpočtů musil by však býti již horoskop s počátky nebeských domů trigonometricky počítaných.

Jest potřebí zmíniti se ještě o jednom vztahu aspektovaném, který se zve paralal; značka pro něho jest buď:

”

anebo „P“. Na rozdíl od konjunktce (stejný stupeň délky) značí paralal stejný stupeň deklinace, ať již severní či jižní. V efemeridách německých i anglických jest sever a jih souhlasně značen N. a S., někdy také bývá značen + a -. My budeme i zde konservativní a budeme používat značek N. a S.

Vezmeme si k ruce naše zkrácené efemeridy a vyhledáme z nich a vypočteme podobným způsobem jako jsme postupovali při stanovení délek planet nyní zase deklinaci planet. Zde jsou: Neptun $14^\circ 59' N$, Uran $7^\circ 02' S$, Saturn $9^\circ 15' S$, Jupiter $20^\circ 33' S$, Mars $14^\circ 08' S$, Venuše $23^\circ 09' N$, Merkur $24^\circ 43' S$, Slunce $23^\circ 24' S$, Měsíc $12^\circ 55' N$. Paralel tvoří Slunce z II. domu s Venuší v III. domě a jest to vztah příznivý.

Nyní jako doplněk nativity měli bychom postaviti několik horoskopů sekundárních. Teorie jejich spočívá v otáčení země kolem osy a každé jedno otočení, čili každý jednotlivý den o 24 hodinách představuje jeden rok života zrozencova; 24 hodin = 1 rok, 2 hodiny = 1 měsíc atd. Vidíme nyní již rozdíl direkci primárních, kde na oblouku vzdálenosti se počítá každý jednotlivý $^\circ$ za jeden rok. Vedle aspektů a vztahů nativity, která zůstává stále původní a dává celkový ráz zrozenci, dostává se nám nyní progresivních aspektů a vztahů

horoskopu sekundárního. Nejlépe si tyto vzájemné vztahy představíme, když kotouč nativity necháme ležeti pevně a sekundární horoskop při stejném středu by se otáčel přes něj.

Další pomocný horoskop jest horoskop solární, který se staví pro každý příští vstup Slunce do téhož znamení, stupně a minuty, na kterém se nalézalo Slunce v okamžiku zrození. Zde jeden rok jest skutečně jeden rok života zrozeňova. Jest to však zase jen doplněk nativity, jejíž výklad se podstatně nemění. Jestliže tedy nativita poukazuje na chabé zdraví, příznivé známky horoskopu solárního mohou znamenati pouze přechodné zlepšení.

Podkladem počítání těchto doplňků nativity může býti však jen horoskop trigonometricky počítaný, který bychom si nyní měli sestaviti. Tento článek stal by se však potom příliš obsáhlým a proto si ponecháme to vše, o čem se stala dosud jen zmínka k probrání při jiném příkladu nativity.

Náš chlapec se dne 25. června 1925 opatřil vřelou vodou a spaleninám dne 28. června podlehnul. Byl tedy čas jeho života odměřen pouze na 18 měsíců a naše obavy, které jsme krátce po jeho zrození o jeho život projevíly, jak jsme je v tomto článku krok za krokem sledovali, ukázaly se tedy býti zcela opodstatněnými.

Vyčetli jsme i z této prozatimní nativity dosti a mohli bychom vyčísti ještě více, neboť, jak jsem již uvedl, není otázky, na kterou by v nativitě také nebylo odpovědi.

Karl von Eckartshausen: Kostova cesta zasvěcením do Bílé Magie (Dokončení.)

Počátek života lidského rodí se do těla bez předsudku, on je vnímá a učí se znáti svými smysly. Pouze slabost a pociťování přinesl si sebou na tento svět co část své podstaty. Touha po požitku, strach před bolestí, potřeba sebezachování jej vedou. Hledí štěstí a světla dosíci svým rozumem, hledá uspokojení svému srdci a požitek pro své smysly. Žije však v údolí dobra a zla, domněnky, omyly a předsudky obklopují jej vzdalující jej od základu dobra, pravdy a krásna. On pak vyhledává zdánlivé dobro, zdánlivou pravdu a odlesk krásna; tak nalézá neštěstí, nespokojenost a zneužívání. Podoben je hrubému kamenu, který vezme na sebe tvar právě takový, jaký mu kameník svým dlátem a kladivem vytvoří. Tak stává se z člověka to, co ctižádost, pocity a příklady z něho vytvořily. Více nebo méně omylu vytvoří z něho více méně dobrou bytost. Takové jest všeobecné žití lidské.

Zcela opačný od toho je život moudrého člověka. V něm zakončuje se život zvířeckosti; místo žití v domněnkách vyhledává moudrý čistý rozum a žije v něm; místo v omylu žije v dobré vůli. Rozum chrání jej předsudky a pravda před omyly.

Kdo chce se naučiti moudrosti, musí v první řadě sám na sobě žádat účty ze všech svých žádostí a činů. Jeho snaha musí jej tam vésti, aby poznal věčný pořádek všech věcí a dle tohoto pořádku svůj život zařídil. Sebe lepším učinit, ztřeštěných politovati, nevědomé poučit, toť první jeho práce. On vzdaluje se umíněných, chrání nešťastné a vypuzuje pýchu, osobní zájem a závist z jejich srdcí. Nechť zaujímá jakékoliv vysoké postavení v lidské společnosti, tak nikdy nezaslepí jej tento stav. Lidstvu státi se užitečným jest snahou všech jeho činů. Knihou jeho povinností jest mu příroda, v ní učí se čísti, neboť vše v přírodě jest písmenem a slovem věčného rozumu. On ctí a neodsuzuje to, co mu nelze právě pochopit a neznesevěcuje nikdy to, co pochopil."

Po tomto poučení opustil je kněz a oznámil jim, že příští den je určen k tomu, aby byli dále uvedeni do hlubšího zasvěcení.

Netrpělivě očekávali Kosty a Gama jitra příštího rána. Sotvaže prchly první stíny noci před růžovými paprsky nového dne, stál již před nimi kněz v nádherném rouchu a zval mladíky ku zakončení zasvěcujícího díla.

Podzemní chodbou byli uvedeni do chrámu svatotajemství. Tisíce křišťálových svítilen jej osvětlovalo a v různobarevných skleněných stěnách znovu odráželo se světlo v tisícířech odstínech barev a tvořilo úžasně krásný duhový jas, osvětlující celou místnost. Uprostřed místnosti třpytil se zářivými paprsky symbol božství a přírody vytvořený z čistých drahokamů. Libovonný dým vznášel se v prostoru a tvořil krásná různobarevná oblaka. Jemná harmonická hudba dojmavě dorážela v sluch a okouzlující zpěv zazníval odkudsi ze zdáli pln božské melodie.

U vchodu nalézala se z mramoru velká nádrž křišťálově čisté vody. Zde museli se mladíci znovu svléci a umýti; mezitím zapěli kněží píseň: "Obrazně chceme zde znázorniti,

že bez poskvrny čist musí být

Duch, který v jednotě chce splynouti.

Jak slunce čist se musí skvít."

Pak dán oběma žákům zase nový, čistý, neposkvrněný šat. Tento byl bílý a modře pruhován nachovým červcem a zlatem protkávaný, aby znázorněna jim byla tím jednoduchost v myšlení, upřímnost a otevřenost srdce a vytrvalost vůle.

Nato byli uvedeni do prostřed chrámu a ukázány jim vznešené sochy božstev - symboly přírody a jinotajné značky svatotajů. Mezitím, co obdivovali se ve všem těmto divům a nádheře, zazněl mohutný hlas:

"Smrtelníci! Nikdy nezapomeňte, že vše vnější je pouhým obrazem vnitřního. Vše vnější je prchavé, proměnlivé a zákonu času podrobno. Vnitřní svatostan pravdy tkví v srdci člověka. Bohem oživeno stává se mu chrámem, v němž

jednota trůní."

Sotvaže dozněl tento hlas zhasla všechna světla a nádhera chrámová zmizela. Sochy skácely se na zem, jinotajné značky stráveny byly v plamenech, země se zachvěla v základech, stěny chrámové rozpadaly se v kusy a zdály se pohřbíti pod sebou všechny kněze i nové žáky v zasvěcení. Bezděčně však místo toho octli se všichni mimo nadání v krásné zahradě, jež zdála se býti rájem. Kněží měli na sobě stejný oděv jako oba žáci.

"Zde jsou všichni lidé stejní," pravil velekněz, "neboť zde jsme uprostřed svatotajemství. Zde jest Bůh, příroda a člověk všichni v jednotě.

Bůh je zákonem, který námi vládne.

Příroda je prostředkem k tomu.

Člověk je následkem této činnosti.

Čas klamu a domněnek zmizel, zde nemůže vládnout žádný podvod - zde vládne jedině čistá moudrost.

Láska, pravda a moudrost tvoří zde korunu královskou:

Zákon, účinek jeho a následek jsou žezlem.

Odění kněze tvoří zde ctnosti, oltářem jest vůle, zápalnou obětí vítězství nad všemi vášněmi a náruživostí, vonná myrha naše skutky a jednání.

Jméno božství, které vepsáno jest ve vnitřní podstatě našeho rozumu a našeho srdce, jest živým znakem naší hodnosti.

„Smrtelníci, vy, které božství pod příznivým svým dohledem řídí a vede do vnitřního svatého zasvěcení, podrobte se úplně jeho vedení. Naplňte úkoly svého poslání a pozorně naslouchejte tomu, co pravda mými ústy chce vám zjevit. Toto božství žádá na vás, abyste je co všeobsahující, všady přítomnou jednotu poznali a co prazdroj vši pravdy, všeho dobra nadevše milovali.

Jednoduché a čisté budiž její vámi uctívání, poněvadž Bůh pouhý duch a čistá pravda jest, může být tudíž pouze v duchu a pravdě uctíván.

Budte spravedliví a dobročinní ke všemu stvořenému, i k člověku, jako Otec, prapříčina všeho stvoření, ke všemu stejně spravedlivým a dobročinným jest.

Stejnými nástroji, stejnými potřebami, stejnými dojmy obdařeni byli všichni lidé.

Stejná hodnota, stejná láska a stejné zájmy musí jim býti bezpodmínečně společny.

Stejná úcta ke všem lidem musí váš rozum vésti co zákon.

Stejná láska, vaše srdce co prostředek.

Stejný zájem k veškerenstvu, vaše jednání jako cíl, neboť máme všichni jen jediného otce, jedinou prapříčinu, co stvořitele, který nás všechny k jedinému určení stejnými zákony zve.

Budte jednoduchými jako příroda ve svém základě a upřímnými jako ona. Jak cítí vaše srdce, tak snažte se myslet a jednat. Nehledejte ničeho sami v sobě,

ale vše v Bohu a v přírodě, neb jen tam jest skutečnost a pravda sama. Jestli vás tato síla nebude oduševňovati, jste pouze mrtvými nástroji.

Nebud'te nevděčni vůči vašim spolubližním, ba ani ne ku zvířatům, která jsou vám užitečná, neb vše v přírodě má svůj účel, který člověk nikdy nesmí lehkomyšlně rušiti.

Snažte se státi živým nástrojem božským, skrze který On svou lásku, svou pravdou, svou moudrostí, spravedlností a dobrotou stále působí, aby se projevovali mohl. Pak budete se cítit blaženými, šťastnými a váš duch, zbaven zaslepenosti a omylu, pozná vznešený úkol svého určení."

Po těchto slovech objal nově zasvěcené a kněží vystrojili jim slavnost, která nazvána svátkem "znovuzrození". Kosty a Gama zůstali ještě plných pět roků v Memphys mezi zasvěcenci a byli dokonale seznámeni se zákony přírody a různými vědami. Žádné blouznění, neb pouhé domněnky nebyly jim vštěpovány, nýbrž skutečnost života a čistá pravda jasného rozumu byly hlavními rysy dalšího zasvěcení. Naučili se od kněží znáti nejvyšší tajemství o Bohu, o duchu lidském a v přírodě. Zde dozvěděli se, že všechny sochy, představující bohy a polobohy, které v různých dobách byli lidmi co bohové ctěni, jsou pouze obrazy různých sil a ctnostných mužů, jejichž památka takto oslavována, aby jejich jednání vždy příkladné bylo od ostatního lidu přijato. Zde naučili se znát, jak kněží nad zkažeností a skleslostí lidstva bědují, že ztracené je pro něho jsoucnost podstaty božské, že vše zmnohanásobivše, hledá ve hmotě spásu svou. "Dosud veliké množství lidstva neschopno," pravil jim, "pochopiti jednoduchost podstaty božské a proto je nutno, aby tušení o vyšší moci u nich nevyhaslo, vytvořiti jim smyslové obrazy, které jejich málo pokročilým duším a slabému rozumu stanou se pochopitelnými.

My dobře víme, že moudrý nemá jiného soudce nad své srdce. Jeho bystrý rozum odnímá hrubosti prosté lidskosti. Jak ale chtěli bychom na uzdě udržeti hrubosmyslný dav a ony tyrany, kteří drží v rukou moc a vládou násilím, když vymizela by představa o mocném a mstícím se Bohu?

Pozvolna musí se lidstvo vésti od mnohosti k jednoduchosti. Od vnějšího ku vnitřnímu, v tom má spočívatí zaměstnání vládnoucích živlů a kněžských stran.

My víme sice též, že v knize osudu dějin stojí psáno, že lidstvo zapomene původ a cíl svého velikého určení, že bude časnou mocí a klamným učením kněžstva z cesty pravého sebepoznání svedeno a že tato moc, místo aby vedla lid k jednotě a souladu, sama stane se nástrojem a příčnou nesouladu a rozvratu. Nic méně též i trest za toto svedení jest vepsáno v knize osudu dějin. Žádný stát neudrží se déle, než jak dlouho udrží se jeho mravnost a ctnost. Vše, co zpronevěří se zákonům věčného trvání, musí se rozpadnout a ve svou nicotu zpět vrátit, Vzdor tomu zůstanou vždy jednotliví přívrženci moudrosti věrní věčným zásadám, na kterých lidská blaženost jest zbudována.

Bez ohledu na nevděk budou oni vždy pro dobro a blaho lidstva pracovat, hledající odměnu ve vědomí dosažené ctnosti."

"Nauč se," pravili ke Kostymu, "neboť tys povolán, abys ovládal a řídil národ svůj - poznávati základy příčin rozpadnutí se státu a říd' lid svůj, který ti bude Bohem svěřen, k čistým základům pravdy."

Na to přečetli jim kněží z knihy dějin osudy velikých národů světových, jak tyto se rozpadnou, rozevřeli před nimi knihu čistého rozumu a v této stálo psáno:

"Většina vládních zřízení odchýlí se od věčných základů věcí a od čistých zákonů souladu, čímž přiblíží se buď dříve nebo později k svému rozkladu.

V přírodě stává jen jediný bod, který vede k pravé blaženosti a trvání státu. Pravá blaženost a trvání státu závislá jest od toho, jak splňují zákon pořádku, souladu a míru.

Od zachování souladu, který buď z nevědomosti neb omylem, plynoucí z lidské přirozenosti, porušen bývá.

Tento všeobecný soulad zavést bylo od pravěku snahou všech pravých myslitelů a položit jen na základ pravé mravnosti lidské vzdělanosti a pokroku, což jest největším dílem čistého náboženství.

Žádný stát, žádná země a její zřízení nemůže trvale obstát bez ctnosti, žádné lidské spojení bez mravnosti. Jak tyto se rozmnožují, sesiluje se stát, tak těchto ubývá, ubývá též státu, poněvadž ctnost a mravnost vedou k souladu a protilehlé nectnosti k rozkladu a nepořádku.

V podstatě samého člověka, v příčině jeho zde přítomnosti, spočívají prvé zákony všech vlád. Spojení se lidí s lidmi činí dvojí spojení a harmonický řetěz celku. Co odloučí se od tohoto celku, jde na rozcestí a vzdaluje se od prapočátku trvání, od blaženosti a blíží se k zničení. Proto slučuje ctnost a mravnost všechny vzdělané - v pravdě vzdělané - lidi. Proto čisté a mravné náboženství rozumu a srdce musí vytvářet duši každého státu. Neboť tento jest povinen pečovati o blaženost duše lidstva, jako každá vláda povinna jest starati se o blaho vnější, aby vše v souladu pokračovalo dle věčného božského učení.

Veliká část zemských vlád, jak ve světském, tak v duchovním, opustí tuto cestu, v které má se vše slučovati a proto budou jednat v opačném směru. Oni vztyčí prapor klamného sobectví, který nejen protivou jest lidského sloučení, ale též mravnosti všeobecné se přičí a postaví jej na místo všeobecné lásky k veškerenstvu. Proto odloučí se z řetězu pořádku a přiblíží se svému zániku.

V témže okamžení, kdy světová zřízení vlád odchýlí se od účelu, který jim Bohem a zákony souladu jest předepsán, dopustí se hrubých brutálních činů a přehmatů, čímž povstanou nepořádky a rozervanost.

Jestliže se duchovní pojmy oddělí od souladu a míru, ztratí duchovní stav

úplně na své hodnosti a na své blahodárné činnosti všechen vliv. Stane se z něho hnízdo nesnášenlivosti, vzájemného pronásledování a pověry. Všeláska zmizí, ctnost ochabne a zloba nabude nadvlády. Soukromý zájem nabude všude nadvlády a uvede státy i jejich zřízení do rozporů. Místo pravdy hlásána budou různá mínění, místo zákona vládnouti bude umíněnost. Konečně pocítí se tyto následky všeobecného poblouznění; snaha dobrá po zlepšení bude se znovu jeviti, ale zlepšování samo nebude mít žádných účinků, poněvadž vnitřní podstata lidstva jest zkažená a nikdy nesáhne se k základu, k vnitřní zkaženosti.

Klamná politika vymýšlí strašlivé způsoby. Mnozí velikáni světští odhodí úplně náboženství a budou myslet, že lidstvu možno vládnouti násilím a hrůzou. Jiné vlády budou podporovat náboženství jen proto, aby jím udržovali nevzdělaný dav na uzdě a tím rozšíří se pověra a nevědomost pravdy. Povstanou vládcové, kteří své osobní blaho oddělí od blaha národů, čímž vezmou podržení zkázu a sobectví rozšíří se všestranně. Každý bude pracovat sám pro sebe, pro své osobní blaho. Vytvoří se stranické zájmy a místo čistého svatotajemství povstanou tajné společnosti démonismu. Pravda a lidskost budou úplně potlačeny.

Krásný účel čistého náboženství ztratí se úplně a náboženský jemný duch bude plně potlačen a zmizí ve školských hádkách a štvanicích.

Kněžský stav vmísí se do zájmů politických a dle toho přetvoří své církevní ustanovení, aby mnohdy jen osobní své zájmy prosadil. Místo aby rozšiřoval vzdělání lidu, pečoval o lidskou blaženost, omezí vše v soukromé své zájmy a proto svým špatným příkladem bude lidstvu jen škodit, čímž toto propadne pověře a nevěře. Tak zmizí skutečná pravda v obřadech a formách, svaté taje její ztratí se úplně.

Poněvadž je však nemožno tušení pravdy v nitru lidském trvale zdolati a potlačiti, pocítí lidstvo tento tlak nesouladu a utajená nezdolná touha jeho bude v skrytu pracovati, aby dosáhla trvalé blaženosti a zbavila se zastaralých návyků i bludů.

Nové vědění odkryje mnohé dříve neznámé pravdy, které však od těch, jichž srdce dosud zkaženo, špatně pochopena a zneužita budou. Tak pozvolna čím dále tím větší množství lidu seznámí se se skutečností, kterou však pro nedostatečnou předem vnitřní průpravu nebudou moci pojmuti.

Vědy učiní obrovský pokrok, nové vynálezy obohatí svět, vlády však nezpozorují, že s pokrokem vědeckým musí jít společně ruku v ruce pokrok mravní a převýchova srdce, což je velmi důležité, aby semeno vyššího vědění nepadlo na půdu nepřipravenou a místo dobrého sémě nevzešel pouhý plevel.

Výchova dítek i lidu zůstane velmi zanedbána a tím povstanou vzájemné třenice. Jednání státu, příklad vysoce postavených mužů, ba i kněží samotných bude přímo protivit se hlavním základům, kterým jinak bude vyučováno, z

čehož vznikne nedůvěra, omyly a odpor proti čistému učení pravdy, nevěra nabude pak vrcholu.

Touha po svobodě, po blaženosti vznikne v mnohých nepřevychovaných srdcích a lid bude následkem toho sveden na scestí. V tom tkví následky chybně pochopeného vyučování. Mnoho velkých mocných mužů i kněží bude nápomocno k tomu, aby sobectví uhostilo se v srdcích mnoha jiných lidí, jdouce špatným příkladem napřed. Budou pronásledovat pravdy, které jejich samolásce budou státi v cestě a tím zavlečou lid do ještě větších bludů.

Způsob života u dvorů a vládců tohoto světa, kam nebude míti ani přístupu spravedlivý a pravdu hlásající - aby nepropadl nástraze a lstivosti - bude veden život tak zpustlý a nemravný, že příklad ohavnosti svede všechny vrstvy společenské, které by měly býti příkladem ostatnímu lidstvu. Tak povstane veliké množství chybného učení a stranické zájmy, které svedou lid do nejhroznějších rozporů společenského života.

Pouhý rozum bez pěstování mravního citu (srdce), bez jeho vedení jest proud bez řečiště, který nevyhnutelně vše zaplaví a se sebou strhuje. Nutně musí proto následkem chybného myšlení a jednání nastat nepořádek a protivenství vzájemné. Je zcela přirozené, že rozum, když srdce je plné náruživosti, musí zbloudit na scestí a jen ničivých prostředků se chápe.

Kde vládnou pouhé náruživosti, tam ztrácí svou moc něžná mluva duševního cítění a vznešené vnuknutí božského hlasu není více slyšitelné.

Jako dlouho tlumený a náhle propuknuvší požár stráví vše nezadržitelně, tak pohár vášně a náruživostí působí a je tím hroznější jeho účinek, čím mocnější je protitlak násilí. Jen nepatrná hrstička lidí zůstane přístupna pravému poznání a pravému náboženství (zduchovnění). Vše ostatní rozdělí se ve dvě hrozná síly a tábory, jeden tvořit bude tábor nevěrců a druhý všechny pověřivé věřící, v němž zastoupeny budou všechny církve a sekty obřadné. Oba budou chtít vládnout, oba budou oživeny hrozným démonem sobectví. Nevěrecký proud zpěvračí všem rozboří trůny a zničí oltáře, nebude se ani štítit těch nejpodlejších prostředků, aby dosáhl svého předsevzetí a poblouznění rozumu zmocní se srdce lidstva.

Náboženství (míněna tím všecka náboženství vnější a obřadná), budou obhajovat ty osoby, jež poznávají hroznou onu moc záhubně na duši působícího nevěrectví, avšak sobectvím a osobními zájmy řízeny, stanou se samy největšími odpůrci čisté pravdy a pravého duševního náboženství, neb jejich úmysly nejsou jiné než národy udržeti v poddanství a porobě ducha, aby svých úmyslů tím jistěji dosáhly. Tito církevníci budou s opačnou silou pracovat proti stávajícímu pořádku a zničí tím ctnost i blaženost všech národů. Svým nerozvážným nátlakem pak oživí ještě více plamen nevěry.

Mezi těmito dvěma mocnostmi bude státi osamocen přívrženec duchovního náboženství, čisté pravdy a božského zjevení, napaden oběma nestvůrami -

klamnou vírou i nevěrou - a jeho práce bude skoro bezmocná. Tyto dvě mocnosti budou se po mnoha příštích stoletích strašlivě navzájem potírat. Obě budou mít za sebou veliké tábory přívrženců, obě budou řízeny osobními zájmy a náruživostmi, obě budou chtít mít nadvládu jedna nad druhou a na konec nebudou se štítit ani těch nejovavnějších a nejzločinnějších prostředků, jen aby dosáhly svých cílů.

Mezi těmito oběma silami bude stát nepatrná část pravých ctitelů pravdy a lásky, pravého náboženství ducha a jejich andělský hlas, volající po sbratření lidstva, bude přehlušen křikem přívrženců Alláha i kříže a každý květ, který budou chtít vypěstovat pro blaho lidstva, bude těmito rozdrcen a zašlapán.

Nevěrec bude vše nazvat pověrou a fanatismem náboženským, co nebude nevěrecké a povrchní, církevnický věřící vše nevěrectvím, co nebude odpovídat jeho pověře. Běda tomu, kdo v těchto časech pro právo čisté pravdy a zákony věčného souladu pozvedne svůj hlas, chtěje je hlásati.

Politování hodné budou vlády lidu v té době. Tyto dvě moci zničí v zárodku vše, co spořádáno a dobře myšleno, aby na sebe strhly samovládu a moc. Správné jest to sice, že tyto své síly budou se navzájem třít, až se konečně vybijí obě, ale jak dlouho tato vichřice bude trvat, jak hrozných zanechá následků, to ví jen Ten, kdo řídí osudy národů a vývoj světa. Náruživosti, nepořádky a zneužívání jsou v mravním světě právě tím, čím v duševním světě jsou bouře. Duše opět nás učí, jak a na čem založeny jsou v přírodě ducha. Historie a zkušenost národy učí, jak mnohdy jsou nutny, aby dosaženo bylo mnohých dobrých úmyslů. Mudrctví i náboženství konečně nám dokazují, že z rozruchu a rozkladu v částech malém, konečně může nastat soulad a harmonie v celku, ve velkém. Smutné však jsou úkoly těch lidí, kterým připadl úkol zroditi se do této pohnutlivé doby. Zlo rozpadne se jistě, to je nesporné, neboť nemá v sobě správnosti podkladů a pořádků. Jest samo v sobě takové přirozenosti, že samo sebou se potírá a ničí, až se úplně zničí." Kosty chtěl ještě čísti dále, ale neviditelný génius (duch dobra) uzavřel před ním knihu rozumu.

"Chceš šťastně vládnouti," pravil k němu, "pak poslyš několik příkladů, které ti budu vyprávěti pro několik hlubokých pravd, jež v nich skryty a uč sebe cizí chybou.

„Byl jednou jeden Otec hospodář," tak začal genius, "který měl mnoho vzdálených statků. I pronajal je různým nájemcům s tou podmínkou však, že použijí při řízení a zpracování jich ty samé pomůcky, prostředky a zákony, kterými On dříve je společně spravoval a pro trvalé jejich další spravování upravil. Blaženost a dobro poddaných bylo účelem této správy a jeho návrhu. Nakonec dal pak nájemcům moc a posvětil je, aby jeho osobu v malém představovali a vládli.

Nájemci sešli se v poradu, aby sjednali, jakým způsobem by svému úkolu nejlépe učinili žádost a rozhodli se, že rozdělí vládu na dvě části: na vnitřní a vnější. Vnitřní vláda měla být měřítkem vládě vnější a ve svém základě měla ukrývat a zachovávat veliký plán Otcem navržené správy.

Cennou podmínkou původního majitele bylo, že všechny pustiny budou zpracovány, plevel vypleněn a pole oseta zrním, které on k tomuto účelu jim zašle. Tam pak, kde potřeba, postaví se lidské příbytky neb dědiny. Pachtýři najali si služebníků a přenechali jim tuto práci na starost; sami oddali se rozmařilému, hýřivému životu, zapomněli na hospodářství, svěřená jim k dohledu. Mnozí z nich, místo aby zrní, které k setí obdrželi, k svému úkolu upotřebovali, prohýřili je. Jiní zase rozseli zrní na nezpracovaná a nezoraná pole, kde dravé ptactvo sezobalo je, pole pak zarostla plevelem a trnám. Ti pak, kteří je předali najatým služebníkům, nestarali se o to, jak s ním naloží a tak stalo se, že tito zlenošili, služebníci rozdělili setbu mezi sebe a který z nich byl spravedlivým, nedostal ničeho, takže nakonec musel sám sebe živiti kořínky, které pod býlím a trnám nalézal.

Tak jednali nájemníci vnějšího. Ti pak, v jejichž rukou spočíval moudrý plán vnitřní, nechali se od vnějších nájemců obelstít a chtěli jim dáti moc a vyšší stav, místo aby je pokárali a vedli ku zachování pořádku. Tím zavdali sami ještě větší podnět ku nepořádku, tvrdíce, že je to v jejich moci základy plánu původního majitele přetvořit anebo je ponechat. Tento špatný příklad působil na líné služebníky tam mocně, že začali tvrdit, že není žádný skutečný majitel a že mohou proto konat co sami chtějí. Proto také neposlechli více ani pachtýřů a když rozmnožili se a rozšířili jako býlí a trní v poli, blížila se pohroma.

Každá bylina a užitečný strom, který pokusil se některý z pracovitějších zasadit, uschla a zadušena byla býlím. Pole pak proměněna v pusté pláň, kde dravé šelmy pod bodlácím a trnám nalézali vhodného úkrytu. Poněvadž krásné úrodné pozemky zůstaly neosety, brzy začala se jeviti bída a nedostateki u pachtýřů samotných; tu začal jeden druhého podvádět a obelhávat, jen aby sám něco vyzískal a tuto činnost nazvali vědou neb věděním. Tím povstala mezi nájemci roztráštěnost, jeden snažil se nad druhého vychytrat a právě tak se vedlo i služebnictvu, mezi nímž docházelo k častým hádkám. Někteří z rozvážných lidí varovali ostatní před takovým jednáním, že nemůže nikdy k dobrým koncům vésti a až přijde majitel, že budou muset skládat přísné účty ze svého jednání. Tito však byli posmíváni a prohlášeni za blázny.

Tito spravedlivější obrátili se přímo k těm, kterým byl svěřen základní plán majitelův, ale tito jsouce dorozuměni s ostatními, vykřičeli je za buřiče, podvodníky, kacíře a pronásledovali je až do smrti.

Tu stalo se, že na jednom statku, kde nebylo ani pořádku, ani poslušnosti,

vzbouřili se služebníci a pravili: "Chceme vše mezi sebe rozdělit, neb je to společný majetek, pobijme nájemce a odstraníme ty, kteří jsou jim věrni."

Tak se také stalo; pobouřivše se, pobili nájemce i ty, kteří jim byli věrni a rozdělili se si statek mezi sebe. Tím učiněno velké pobouření mezi ostatními nájemci.

"Vidíte, co se tam stalo?" volali. "To samé může se státi i nám; nenechme si to líbit." A sebravše své služebnictvo, vytáhli do boje proti nevěrným služebníkům, aby od nich žádali přísné zadostiučinění. Takto pravili nájemníci, mezi sebou však neuváživše, v čem byla příčina všeho a proč nevěrní sluhové zavraždili svého pána. Jistě že by se bylo tak nestalo, kdyby byl býval spravoval statek dle návrhu pravého majitele. Ostatní nájemci uradili se mezi sebou, že pobijí nevěrné sluhy a statek rozdělí potom mezi sebe. Tu volali sluhové v ovládajícím jimi statku: "Kdo chce jísti, nechť zaseje si zrno."

Veliké však množství lidu křičelo, odpovídajíc "nemáme žádného semene, neboť vše jsme odváděli nájemci a půda zarostla plevelem, trním a hloží. Jam můžeme zasévat?"

Tu přišli tisíce a nové tisíce, jsouce puzeni hladem; probíhali v zoufalství spustlou krajinou a tu byli přepadeni dravou zvěří, medvědy, vlky, hady a obrovskými žábami, které byly ukryty mezi křovinami a zděšení bylo nepopsatelné. Jeden medvěd kousal druhého, jeden vlk trhal druhého a země nakonec byla pokryta (lidskými) mrtvolami.

Tento hrozný zmatek a bída neučinily však žádný dojem na nájemce, jež přišli, aby statek dobyli. Když pak viděli i mnohou chatrč v plamenech, tu ve svém víru vášní a náruživostí, místo vody vlévali do ohně sudy oleje, svých choutek a oheň pak vzplanul, odrazil je zpět a zapálil i hranice jejich statků.

Mnohý rozvážný mudrc radil jim ještě naposled: "Vypleňte nejdříve plevel, zpracujte znovu pole, nečachrujte se semenem mezi sebou, ale vložte je věrně do správně upravené půdy, aby mohlo přinésti užitku a naplňte správně předpis majitele statků."

Takovýto mudrc však byl vržen do vězení a jednáno s ním jako s buřičem, kacířem a rouhačem, který chce zavádět novotin mezi lidem a jednáno s ním dle starého způsobu. Místo, aby zrno použito se ku osévání polí, bylo odváděno válcíím sluhům a ti, kteří měli úmysl a zdravé ruce ku vyplenění hloží a plevelu, byli zničeni a odstraněni.

Při tomto ztřeštěném jednání smáli se pokrytecky, potajmu, někteří služebníci ve škodolibosti v duši. Uschovali se mezi hloží a těžili ze vzpoury tím, že sebe obohatili, osvojivše si majetek jiných, povraždili je potajmu. Když tu náhle objevil se sám majitel celého statku - všech dohromady.

"Vydejte účty, vy vnitřní i vnější nájemníci, z vašeho hospodaření," zvolal, "a současně odved'te zapůjčené vám semeno i s úroky!"

Nájemci však nechtěli vydati žádný výkaz a protivili se, prohlašující svěřené statky za jejich vlastnictví.

Pán a majitel se jen pouсмál jejich podnikání a nechal je přečíst rozsudek, který zněl:

"Těm, kteří měli původní plán v uschování a ošetřování, odvedeno bude 1000 měřic a 10 věrtelů. Těm, kteří přebývali v domě, kde byl plán uschován, 1000 měřic a 10 věrtelů. Těm, kdo měli každých padesát let bednu, v níž byly mé plány uschovány, lidstvu ukázati, 1000 měřic a 10 věrtelů. Pro toho, kdo třikrát do týdne uzavřenou bednu s plány obejde, 100 měřic a 3 věrtel a jakou odměnu dáme tomu," zvolal majitel, "kdo zachovával a naplnil úplně tento plán?"

Nikdo nevěděl a neuměl mu na to odpovědět, neb nikoho nenapadlo na to ani mysliti, tím méně dle toho jednati. "Ó, vy nevěrní a krátkozrací!" pravil hospodář dále, "jak bohatou sklizeň mohli jste míti, kdyby jste byli bývali jen jednu třetinu zapůjčenou vám semene do zoraných polí vpravili. Takto nechali jste ladem ležeti ty nejúrodnější části pozemku a dali je za bydliště dravým šelmám a plevelu, jež vás samotné na konec zničí."

Na to započal hospodář veškeré krajiny znovu přeorávati a toto orání bylo duševním oráním. Trní pak a hloží kácelo se přes sebe a hluk i poblouznění z toho bylo ohromné, až na konec ocitlo se vše pod pluhem a bylo zakryto novou půdou.

Poněvadž hospodář takto nechal vše přetvořiti, byl z toho hrozný chaos a mnozí volala: "Ach, Bože, co je to za strašnou spoušť?"

"Jak možno ale nějaké pole přeorat," pravil hospodář, "aniž by země nebyla zkyprěna a vzedmuta?"

Nyní je čas ku přeorání a zasetí, pak přijde doba květu; vše toto nemuselo se státi, kdyby byli nájemci správně přeorávali a zasévali."

Na to do připravené půdy nechal hospodář zasít dobré símě, zakryti je před ptactvem a zvěří, zvelebil krajinu a oplotil ji. V brzku vzešlo krásné obilí, ale i plevel objevoval se v něm. Služebníci Pána chtěli je vypleniti, tento však tomu nedovolil a pravil:

"Nechte vše dorůsti společně až ke žnám, pak bude obé roztríděno, jinak byste mohli vytrhat i dobré símě, neb den sklizně se rychle přiblíží."

Jiný hospodář postavil zase velký palác pro své dítky a pravil: "Bydlete zde v něm společně v míru a radujte se ze svého života."

Palác byl obrovských rozměrů a měl různé oddíly. Hospodář Otec pravil: "Dítky, budete-li chtít v budově něco měnit, tak budujte přesně dle původního nákresu, aby budova stala se plně dokonalou."

Starší bratři však se domýšleli, že mají lepší rozhled, nežli jejich otec a

přestavěli palác podle svého, přidavše k němu jiné budovy a oddělili se od svých bratří, přesídlili do těchto budov, kde oddali se svým libůstkám a rozkoším. Aby pak jejich bratři neviděli ze svých oken do těchto budov, snažili se jim zastavěti a zatarasiti okna v tu stranu vedoucí tak že krásné velké posluchárny, jež sloužily ku vzájemnému vyučování, proměnily se v temné síně. Mimo hlavní palác, který vlastnili, odchovávali různou zvěř pro okrasu a libůstku a poněvadž tuto zvěř museli též krmiti, tu ve velkém množství nanesli sena a slámy do hlavní budovy, čímž jim ubrali ještě tu malou dávku světla, které jinými otvory tam vnikalo. Poněvadž mladším bratřím a všem obyvatelům, kteří zůstali ve starém paláci, nedostávalo se slunce, tak snažili se umělým způsobem si je nahradit a zaopatřiti si různé svítlny, při kterých se vzájemně poučovali i bavili. Někteří z moudrých pravili ku starším bratrům: "Bratři, jednáte nespravedlivě; odňali jste ostatním přirozené světlo a naplnili jste celý palác slámou a senem, aby měli jste čím krmiti pro zábavu vaši vydržovaná zvířata. To nemůže vésti k dobrému. Uvažte jen, jak lehce může od některé svítlny vznítiti se seno neb sláma a celý palác pak by lehl popelem. Otevřete okna a dveře, ponechavše je přirozenému vzduchu a světlu, neb umělá světla jsou nebezpečná."

Vzdor tomu nechtěli starší bratři okna otevřít, pravíce si mezi sebou: "Kdybychom otevřeli okna, viděli by naši bratři budovy, které jsme sobě postavili a nemohli bychom se na dále svým rozkoším věnovati." Také seno a slámu nechtělo se jim vyklízet, neb nechtělo se jim vzdáti se svých zvířat, vášní a náruživostí.

Tu stalo se, že z několika stran od svítlen zanícen byl požár a celý palác až do základu lehl popelem. Starší bratři šli k otci a obvinili mladší bratry, že svými svítilnami zavinili požár a zničili otcovu budovu. Žádali zároveň, aby pro příště byly veškeré svítlny a umělá světla, přísně zakázána.

"Ó, vy pokrytci," pravil domácí pán, "proč obviňujete vašich mladších nevinných bratří? Kdybyste jim byly nezatarasili světlo přírodní, tak by bývali vaši bratři, kteří nutně světla potřebovali, žádné umělé a cizí světlo do domu nenosili. Vy naplnili jste palác slámou a senem, aby mohli jste hovět svým dravým šelmám, vášním a náruživostem. Nebylo to přirozené, že musel povstati požár? Vás povedu k zodpovědnosti a budu trestati."

Když palác vyhořel, tu viděli všichni vedlejší nepěkné přistávky, které nechal hospodář Otec všechny zbořiti a dal znovu zbudovati nový palác dle svých věčných a nezměnitelných pravidel.

Když Vele duch přestal mluvit, padl Kosty na kolena a křečovitě vzlykaje, pravil: "Ó, ochranný duchu lidstva, tvá mluva naplnila mou duši zoufalstvím. Čím více poznávám přirozenost člověka, čím více zkaženost těch, kteří vládnou

a poníženost těch, kteří jsou ovládáni, tím více protiví se mi můj život, neb co zůstává mi jiného na světě, než býti buď obětí anebo spolupřítelem na lidském ponížení? Ó, nech mě zemřít! Já cítím těžký úkol býti vladařem a poznávám svou vlastní slabost. Ó, kéž země přijme zase čistém, hříchem neposkvrněné údy mé do klínu dřívě, nežli by nějakým zločinem byly pokáleny."

Nyní povstal Aban, vrchní kněz, zase slovo a pravil: "Nezoufej, dobrý Kosty, dlouhá vzhůru vede cesta vývoje a pokroku lidstva. Přispěj k tomuto pokroku tolik, mnoho-li ti bude možno a dosti jsi vykonal.

Pozoruj, člověk myslí, chce a jedná. Vůle spočívá pod zákonem rozumu, činnost a jednání pod zákonem vůle; Božství dalo ti ty nejkrásnější prostředky do rukou, abys vedl lidstvo k čistému rozumu. Tyto prostředky jsou: mravnost, vědění a umění; ony však věrně musí zůstat nezměnitelným zákonům tvůrčím. Nauč se, Kosty, znáti moc vědy a umění, tu moc, s kterou ovládají ducha a srdce lidské a vládni svým národem dle věčných základů přírodních."

Pak posadil se Aban na vyvýšený pahorek a všichni kněží soustředili se kolem něho. Napjatá pozornost ovládla poslouchající a Aban počal mluvit následovně:

"Kněží a zasvěcenci! Kdyby lidstvo uvažovalo by o moci a síle, kterou nad ním má věda a umění a kdyby učení a moudří použili této moci ke vzdělání lidstva, nemuseli by se tak obávat následků poblouznění lidstva a fanatismu. Poblouznění a omyly rozšiřují se jedině tam, kde není známá moc vědění a umění, aneb tam, kde používá se jí ku potlačení duchovního vývinu, aneb kde používána jest ku ziskům osobním učenců samých. Jest slunečný paprsek snad nebezpečný. Když slunce jako královna nebes dolů jej vysílá, blahodárně působí na rozkvět rostliny, kterou pěstujeme, oživujíc pole, která zpracováváme, promítajíc chatrč životodárným teplem a světlem, kterou obýváme a to snad proto, že nějaký rozpustilý chlapec, soustřediv jeho paprsky čočkovitým sklem, zapálí tím chatrč svého dobrodince? Což není v tom vidět ne činnost sluneční, ale převládající činnost lidské vůle, která všeho zneužívá, co vyšlo z ruky tvůrčí v celé přírodě? Med saje včela z květu, z kterého jedovatý pavouk saje jed. Vonná léčivá šťáva z růže stává se medem v útrokách včely a v útrokách pavouka jedem; neboť vše přijme vlastnosti podstaty, která je do sebe přijmula. Ty samé tvůrčí pralátky slučují se v podstatě rostlinné a tvoří v ní její vlastnosti, jako v podstatě zvířecí tvoří vlastnosti zvířecí. V tom skryto jest tajemství podstaty tvůrčí, jak v duševní říši, tak i ve hmotě.

Čistý pramen prýští od počátku svého zdroje, k nepoznání stává se však v nádobách znečištěných. Tak má se věc právě s vědou a uměním. Dobrý použije jich jen k dobrému účelu, zlý ku zlému. Změňte srdce lidské, řiďte jeho

náruživosti dle nezměnitelných zákonů přírody a neodsuzujte vědu ani umění, že jsou příčinou zkázy lidského mravu. Ale ten, kdo nezná zákony souladu a přírody, jest vždy převráceným a zaměňuje sílu s účinkem a následek za příčinu.

Věcné jsou zákony přírody a nezměnitelné ve své podstatě. Souladné ve svých vztazích, neb vše cílí ku souladu a z nich plynoucí následek je jen dobro, krásno a pravda potud, pokud tento soulad člověk nezpřevrací a nezobrací ve zlo.

Co nazývá se v tvůrčí činnosti pořádkem, to jest v říši duchů souladem a v mravním zákoně řiditelnou mocí, v říši hmoty souměrností a jednotou hmoty vždy totéž, jenom že z jiného hlediska, jinak člověkem pojmenováno.

Zákon - prostředek - účel.

To jest základní rys, na kterém příroda buduje svou vnitřní i vnější stavbu. V tom skryt jest poklad rozumové, jakož i hmotné síly. Tento pořad nesmí být nikdy převrácen. Nikdy nesmí být účel zákonem a prostředek za účel proměněn.

Zde povstává největší otázka: Kde máme hledati zákon nejčistšího rozumu? Já k tomu pravím: V podstatě nejčistší představy a pramen této představy jest prvá nemyslitelná prasíla. Prvá myslící podstata všech věcí. Lidé mohou jenom v Bohu a skrze Boha mysliti, neboť všechny pojmy, které vnímáme, jsou pouhé proměny veliké podstaty Jednoty, z které vše ostatní vzniká.

Dříve, než vše stvořeno, celý vesmír stal se stvořeným, muselo vše, co bylo a jest, v představě tvůrčí prapříčiny, na způsob stavitelského plánu býti vytvořeno. Stvoření bylo pouze ztělesněním, uskutečněním se této představy, tohoto plánu. Tyto projevující se představy tvoří naší myšlenkovou činnost. Tyto představy, které přijímáme, berou vaše smysly z vyšších a čistších představ, které musí mít za podklad zákon vzniku, souladu a projevení se.

Člověk v myšlenkách tvoří sílu, účinkem a následkem, jenž jeví se v projevu, v uskutečnění se každé myšlenky skutkem a v tom skrývá se základ všech jeho pojmů a dojmů. Nejčistší rozum nemůže býti nic jiného, než nejsprávnější a nejryzejší pojímání věcí a jak může člověk tyto nejvyšší pojmy obdržeti jinak, než jedině pojímáním a studováním prasíly a prapříčiny, z které všechny účinky, následky a projevy vznikají, jež tvoří harmonii a soulad celého vesmíru.

Bůh myslil, tvořil a uskutečňoval, tj. umísťoval stvořené zároveň. Jako myslící bytost stává se pramenem nejčistší lásky. Jako tvořící, co zdroj nejvyšší moudrosti a uskutečňující, zdroj krásy a sjednocení.

Kdo nemá tyto pojmy o Bohu, ten nezná ani přírodu a kdo nezná Boha ani přírody, jak může znáti veliký úkol krásné vědy a umění?

Soulad v přírodě musí býti zákonem vědám a umění; on však spočívá jedině v pravém poznání a sjednocení s prazdrojem všeho souladu. Jednota je základem

souladu a krásné, pravé a dobré, vzniká a rozvíjí se jen skrze tuto jednotu a v ní. Avšak jediný tento zákon je již sám o sobě tak vznešený, že mu neporozumí duchové, kteří opustili spojení s touto jednotou a sami sebe učinili si předem a ztrácí se ve množství hmotného, stvořeného.

Lidstvo dožije se, žel Bohu, takového století, kdy všeobecně bude se snažit zapudit každou představu o Bohu z části proto, že tuto prapříčinu všech věcí nebude znáti a z části též proto, že bude se mu malovat a představovat v takových obrazech, jež budou tvořit úplnou protivu jeho podstaty, a proto musí v nich pravý pojem o jeho čisté jsoucnosti zaniknout. Člověk snaží se všude sama sebe postaviti a nalézt i tam, kde jediné prapříčina ukryta jest. Proto tak obrovské poblouznění v dušezpytu a mudrctví, poněvadž proměňují tím prapodstatu s účinkem a vnější přírodu za Boha Tvůrce.

Obrácený pořádek při obráceném myšlení. Jak můžeme nalézt pravdy, když účinek zaměníme za sílu a následky za příčiny. A jak mohou být poznány ony činné síly, když chceme odstranit prapříčinu a prazdroj všech sil? Čím výše se povznese člověk k této prasíle, tím čistší bude jeho rozum a tento čistý rozum musí být zákonem jeho myšlení. Dle přírodního řádu musí být ve vědách čistý rozum zákonem, vědy prostředkem a dobra účelem. Vědy musí proto státi pod zákonem čistého rozumu a tento zákon jest věčným pořádkem myslících bytostí. Základ všeho pořádku jest řád Prabytosti samé, která vše udržuje a vše dle zákona souladu řídí.

Pořádek této prapříčiny spočívá v naprosté shodě s láskou, moudrostí, pravdou, dobrotou a spravedlností, čímž vše, dle nezměnitelných zákonů řídí, neb tyto jsou jejími vlastnostmi.

Důležitá otázka: Čím jsou Lásky, Pravda, Moudrost, Dobro a Spravedlnost v této Prapodstatě? To, čeho tato Prapodstata (Prabytost), ku stvoření - co uvedlo tuto duchovní prasílu v prvý pohyb a činnost, co bylo Tvůrčím podnětem - to zve se Lásky. Pravda jest uskutečňování se tohoto prvního podnětu. Moudrost jest zákonem, dle kterého se Lásky uplatňovala a dobro jest účelem celého tvoření. Spravedlnost jest mírou použitou ku naplnění dávných poměrů a zharmonizování, zcelení se těchto vlastností jest soulad v Bohu. Bůh myslí, tvoří, jedná a uplatňuje. Pořádek jeho myšlených představ má za následek Lásky. Pořádek jeho tvoření Pravdu. Pořádek jeho jednání soulad a řád jeho uplatňování upravuje a řídí soustavné poměry všech věcí navzájem. Stupňováním tohoto pořadu následuje dobré, pravé a krásné jak v duchovém, rozumovém, tak i ve hmotném, fysickém světě. Prvý vzor dobra objevuje se v člověku samém, co řidič jeho myšlení, jeho vůle, jeho jednání.

Vzor pravdy, vědecky mysliti, mluvit i tříditi s přírodou. Vzor krásného jeví se v básnictví, hudbě a malířství. Základní cesta pořádku pro člověka - který jest myslící, chtějící a jednající bytost, spočívá v tomto:

Jen dobré mysliti. Jen dobré chtíti. Jen dobré konati.

Jednota v myšlení, chtění a konání dává základ k mravnosti a spravedlnosti.

Dle pravdy mysliti. Dle pravdy chtíti. Dle pravdy jednati.

To jest základem pravého umění. Z tohoto rozboru se můžeme přesvědčiti:

Co dobrý zákon, pravý prostředek a krásný účel vzájemně jsou.

Dobré jest zákonem pravého a pravé zákonem krásného.

Základem dobrého jest Bůh a příroda, co síla a její projev: vytváření se.

Základem pravého jest věda, kterou čerpáme z Boha a přírody poznáváme.

Základem umění jest příroda, která tyto vědomosti v krásno odívá.

Krásné nemůže býti bez pravého a pravé bez dobrého, neboť pravda jest skutečněno dobro a projevené dobro jest pravda sama.

Bůh a příroda žádají všude jednotu jak v mravním, tak ve vědeckém a uměleckém tvoření. Všade musí myšlenky, vůle a skutek býti sjednoceny. V mravním s Bohem, ve vědění s Bohem a přírodou a v umění s přírodou.

Myšlenka, vůle, jednání, jich výsledky, jsou domněnky a činy.

Sledujeme-li následující postup, tak bude:

Mravnost pramenem dobra. Vědění pramenem pravdy. Umění pramenem krásna. Dobro bude blažeností. pravé spokojeností. Krásné poskytne nám radosti.

Lidstvo však zpřevrací řád přírodní a z tohoto obráceného pořádku nastanou omyly, umíněnost, nepravost a zlo. Omyl svede myšlenky, umíněnost, vůli a nepravost naplní skutky.

Tím přemění se dobro ve zlo. Pravé v klam a omyl. Krásné v neřest a v ošklivé. Nepořádek, nesoulad a rozvrat budou jen následky odchýlení se od správného řádu všech věcí.

Učitelé mravnosti (kněží), učenci vůbec a umělci přemění základ, na kterém spočívá mravnost, učenost, umění a brána k nepravostem tím otevřena dokořán.

mravoučitel postaví sám sebe, své osobní zájmy za účel. Svoji vůli učiní zákonem a mravnost jako prostředek, aby dosáhl splnění svých osobních zájmů a tím ztraceno bude dobro.

Učenec učiní si svou pýchu zákonem, svou domýšlivost za účel a vědění bude mu prostředkem ku dosažení osobních zájmů a tím ztracena bude pravda.

Umělec učiní si svou pýchu zákonem, svou domýšlivost za účel a vědění bude mu prostředkem ku dosažení osobních zájmů a tím ztracena bude pravda.

Umělec učiní si svou ješitnost zákonem, sebe sama účelem a použije umění co prostředků. Tím ztraceno bude krásné.

A v této zamotanosti nezbude nic jiného, nežli lid od nepořádku a nesouladu zpět vésti a zjeviti mu základ pravý, který byl opuštěn. Znovu musí se vrátiti zpět v tento pořádek:

V mravnosti musí být Bůh zákonem, učitel mravnosti (kněz) prostředkem a

dobro účelem.

Ve vědě musí být pravda zákonem, učenec prostředkem a pravda účelem.

V umění musí být příroda zákonem, umělec prostředníkem a krásno účelem.

Při takovém chodu vésti musí přirozeně omyly, náruživosti a nepravosti vymizet, poněvadž myšlení, chtění a jednání lidské dosáhne opět svého správného kruhoběhu, souladu a usměrnění. Tam, kde vládne správnost v myšlení, tam nejsou možné omyly, kde soulad ve vůli, tam žádné náruživosti a kde souměrnost v jednání, tam žádné těžkosti a starosti.

Veškeré stvoření přesvědčuje nás o těchto velikých pravdách a vědy i umění nebudou nikdy lidstvu škodlivé, budou-li se řídit dle této pravé míry. Ony jsou tak těsně se vzděláním rozumu i srdce spojeny a prapříčina všech podstat chce nás našimi vlastními pocity od blaženosti, spokojenosti k radosti a skrze dobré, pravé a krásné stupňovati k našemu velikému určení přivést až k Němu, ku zdroji všepravdy, dobra, krásna a plné blaženosti, spokojenosti a radosti dojít a dosáhnouti.

Vzdor tomu však přijde jednou čas, kdy jen nepatrná hrstka lidí bude znát nezměnitelný pořádek těchto věcí. Poněvadž veliká většina bude mít jen své osobní zájmy za účel, svoji vůli za zákon a ve státech, ve kterých budou bydlet, tito zistných osobních zájmů zneužijí, čímž sloužit jim bude tento co prostředek.

Tím zrušen bude pořádek a zpřetrhán řetěz, jímž poután člověk k člověku a člověk k Bohu.

Člověk hledá vše sama v sobě, místo aby vše hledal ve věčném pořádku všech věcí. Jedině tam je pravda, v nás samotných je pouhý omyl.

My myslíme, chceme, jednáme. Myslíme-li dle pořádku všech věcí, tak jsme rozumové bytosti.

Konáme-li dle věčného řádu všech věcí, tak jsme dobrými bytostmi. Jednáme-li dle věčného pořádku všech věcí, tak jsme mravními bytostmi.

Rozumné, dobré a mravné spočívá v podstatě a řádu věcí samých a ne tudíž v nás. Právě tak jako lesk paprsků slunečních odrážejících se na vodě, nespočívá ve vodě, nýbrž v slunci samotném. Jedná-li člověk správně, dle řádu všech věcí, stává se pramenem, v kterém odráží se paprsky věčného zdroje života a moudrosti. On jest krásným, dobrým a spravedlivým, ale jediné účinkem tohoto božského zdroje světla.

Hodnota našeho rozumu závisí od věčného pořádku všech věcí, dle kterého máme vždy myslet. Hodnota naší osoby, neb našeho srdce od chtění jednati vždy dle těchto přesných zákonů všech věcí. Hodnota našeho jednání a rozumu od činnosti, aby s tímto pořádkem byl stejně činným. Blaženost, spokojenost, radost váží pořádek přesně dle následnosti těchto zákonů. Ony jsou nutným následkem účelu pořádku.

Tento pořad slouží moudrému za vodítko v jeho smýšlení, chtění a jednání. Neosvojuj sobě ničeho, nýbrž hledej vše v Bohu a v přírodě.

Mysli na pořádek. Účinkuj dle pořádku. Jednej dle pořádku.

Tvá myšlenka, tvá vůle a tvůj čin musí tvořiti v pořádku jednu jedinou jednotu.

Jakmile člověk zákon a účel sám v sobě hledá, tak zpěvračí pořádek a následek zpěvračeného pořádku jest nesoulad a zlo v přírodě. Dobro není v nás, nýbrž v Bohu a v přírodě. Dle toho, jak jsme se k tomuto dobru svým myšlením, chtěním a jednáním přiblížili a celkem sjednotili, stáváme se dobrými. Zatmí-li se slunce, je i pramen bez světla a nevydává odraz paprsků.

Avšak i pořádek musí býti cosi podstatného v člověku a to stane se jedině tím, že jeho myšlenky, vůle a činy s věčným pořádkem všech věcí se sjednotí.

Myšlení bez chtění a jednání nemůže samo o sobě tuto jednotu vytvořit. Duch musí se chtěním přetvořit a chtění - v čin. Rozum a srdce musí nastoupit svou činnost.

Roztříštěnost a rozdvojení protiví se zákonu jednoty. Jinak mysliti, jinak chtíti a jinak jednati jest touto roztříštěností, jež jest rušitelkou lidského štěstí a jedenkrát pod jménem světská chytrost, jemná politika, stane se světu známou. Ona jest protivnicí pravdy, matkou všeho klamu, omylem rozumu, vytvořená a náruživostmi srdce živena, neřestí a nepravostí uskutečněná.

Jak hrozné následky musí tím přirozeně nastati, když jedenkrát mravnost, věda a umění opustí svou směrnicí svého působení a stanou se kuplířkami neřesti a nepravosti ve službách osobních vášní a náruživosti?

Všade objeví se co pouhý stín, nikde pravda, skutečnost. Lidé budou ve všem hledati svůj osobní zájem, používajíce lidskosti a lidi chudých za nástroj ku dosažení svých hamižných zájmů. Nikdo nebude se ohlížet a na to myslet, kam takovýto nepořádek musí vésti.

Kdo chce zakládat dobro, ten musí lidstvo přesvědčit, že blaženost, spokojenost a radost toho žádají především, aby dobro celku stalo se účelem, věčný nepořádek zákonem a člověk sám prostředkem ku vyplnění tohoto velikého určení.

Dokud nebude čistý rozum vésti myšlenky. Dobra vůle vésti vůli a chtění. Dobrý skutek naplňovat jednání; tak dlouho nenechá se žádné dobro očekávat. Tyto veliké úspěchy mohly by státi z vědy a umění využití, kdyby se řídily samy dle věčných zákonů, tvůrčího všeducha a jeho vnějšího díla přírody. V tom spočívá tajemství nadvlády ducha nad duchem.

Však v rozpoložení, v jakém se bude jedenkrát svět nalézat, bude většina lidstva v myšlení vedena klamem, v chtění svými náruživostmi a ve skutcích nepravostmi řízena a proto v základu zkažena.

Omyly jsou počtem, náruživosti mírou, nepravostí závažím.

Ku polepšení lidstva je proto zapotřebí, aby myšlení, chtění a jednání bylo opět navráceno v pravý pořádek; pak teprve zmizí omyly, náruživosti a neřesti.

Duch a lidské srdce jsou důležitými prostředky ku vzdělání. Duch musí čistě myslit, srdce čistě chtít.

Dobré stane se potom výsledkem co nutný následek dobrého myšlení a dobrého chtění.

Vědění a umění nabízí se nám co prostředky k tomuto velikému dílu - přetvoření v myšlení lidstva.

Člověk je rozumová a duševní bytost, on má ducha a srdce. Ducha, aby správně a dobře myslel - srdce, aby správně jednal.

Duch za pomoci představ a pocitu - srdce pomocí dojmu a činu mohou být řízeny.

Vědění a umění naznačují nám způsob, jakým možno poučovati a dojímati.

Poučování je pro ducha, dojímaní pro srdce. Vše, co je v podstatě věděním a uměním, má za účel buď poučiti aneb dojímati.

Snaha je dobrá lidstvo pomocí rozumu přivést k pravdě blíže, ale srdce zůstává při tom mrtvé a bez dojmu.

Chce-li někdo jiné lidi poučovati, tak musí vše možné v přírodě vyhledat, s čím by mohl předmět svého vyučování sloučit neb přirovnat, neb toto sjednocení působí pak přitažlivostí, obdivem, nadšením a poutá ku přesvědčení.

Dosáhl-li učitel toto ztotožnění, pak musí jeho snaha tam vésti, aby totožnost přírody duchovní sjednotil s dojmy osoby a výsledek bude mocný dojem.

Chceme-li poučovat, musíme pravdy s rozumem učícího se sjednotit a chceme-li působit dojmem, musí se pravdy ty s rozumem i srdcem ztotožniti.

Rozum použije představ o blaženosti, štěstí, spokojenosti, radosti a snaží se je v dobru, v pravdu a krásnu učiniti viditelné.

Rozum používá dojmů, aby pojmy o naději, spokojenosti a radosti silou obrazotvornosti a představivosti uskutečňoval, aby se staly schopny dojmů a výsledek je poučení a dojem.

Základní pravidla z lidské přirozenosti vzaté, jsou tato: Chci-li někomu jinému učinit něco pochopitelného, tu musím z jeho vlastního rozumu vyhledat.

Míra poučení spočívá v tom, že znám sílu rozumu toho, koho chci poučovat.

Míra dojmů zas v tom, že znám jeho vnímání.

Stávají všeobecné rozumové síly, které jsou každému jedinci společné a stávají všeobecné dojmy, jež jsou všemu lidstvu společné. Jsou však ještě jiné, zvláštní, rozumové síly, které jen jednotlivým osobám dle jejich rozumu a povahy atd. jsou přisvojeny. Každé poučení musí se vnímatelným státi a my dosahujeme takového poučení stupňovitým tvořením představ s představami jinými.

Zákony poučení a dojmů jsou ty samé.

Člověk myslí, žádá, jedná a pociťuje. V myšlení spočívá jeho rozumové bohatství, jeho vytrvalost v žádosti, tvořivé bohatství a v pocitech jeho

doplňovací bohatství, jevící se v touze po rozkoších anebo v odporu proti nim.

V osvojení prvního spočívá omyl a pravda.

V druhém osvojení dobré a zlé.

V oddílu třetím pak rozkoš a odpor k ní.

Pravda i omyl řídí rozum, dobré i zlé řídí vůli, radost a žal pak dojmy.

Tak se rozum, vůle a jednání doplňují.

Rozum přizpůsobuje se náhledem o pravdě, neb omylu. Vůle dle sklonu k dobru neb ke zlému. Jednání dle sklonu a pocitu k rozkoši neb odporu. Rozum má být řízen pocitem dobra. Vůle pocitem pravdy a jednání pocitem krásna.

Člověk žádá si pravdy, poznávání pro rozum, on chce dobro pro srdce, on chce rozkoše pro své pocity.

To jsou přirozené žádosti samolásky, skrze které prapříčina všech věcí, veškeré lidstvo chce jeho vlastními tužbami vésti ku blaženosti, spokojenosti a trvalé radosti. Avšak zpřevrácený řád světový stěžuje lidstvu tuto jednoduchou cestu.

On brání lidskému rozumu pravdu rozpoznati, poněvadž mu všade místo skutečného dobra pouze jenom domnělé představuje a celou cenu rozumu vkládá do věcí, které zdravý rozum se snaží zapudit. On brání jeho srdci, aby pravdu chtělo, poněvadž dráždí jeho rozum bezcennými věcmi, které nemají v sobě žádné pravdy, poněvadž vkládá všechnu cenu do věcí, které pro osvícený rozum jsou úplně bezcenné. On brání, konečně, lidstvu dle pořádku jednat, poněvadž z největší části v nepořádku se nalézá a poněvadž vše dobré jest stěžováno, k čemuž bychom měli budovati cesty kvítím zdobené.

Jak je to jinak možné, nežli že lidstvo musí se znemravniti a snížit. Musí na nejnižší stupeň bytí seslabeno a skleslé, když veškeré přednosti lidského rozumu na nejhanebnější stupeň je znesvěcen a rozum sám jen ku zničení lidstva je používán.

Tak budou jedenkrát lidé chtít pořádek mimo prapříčinu souladu, vytvořit a znesvětit tím úctu ku všady přítomnému a vše pronikajícímu Bohu. Rozum, srdce i čin budou do krajnosti zkaženy a každý zbuduje si chrám božství, který přivede jej ku zkáze.

Příroda nám ukazuje, jak vše v souladu, v harmonickém řetězu na sebe je poutáno. Dobré s pravdou, pravdivé s krásnem, poznání s dobrem, pravda s vůlí, krásné se skutkem.

Příroda nám označuje, jak poznatky na tužby a tužby na pocity působí. Tím dává nám všeobecné měřítko o působení ducha na duchu, srdce na srdce lidské.

Mravnost, věda a umění jsou tři nerozlučitelné sestry, které řídí lidské jednání, vůli a myšlenky a vedou je k dobrému, pravému a krásnému, kde nalézti může své blaho, spokojenost a radost.

Čistě a mravně myslet je tou největší blažeností myslící bytosti. Dle pravdy působit, největší spokojeností chtějící vůle. Krásně jednat, největší rozkoší jednající bytosti.

Světlo je potřebou lidského rozumu. Pocity a dojmy jsou potřebny srdci a světlo i s teplem nalézáme jedině v Slunci věčného pořádku.

Kdo se snaží umlčeti touhu po světle a potřebu pocitu, ten nezná ani srdce lidské ani jeho rozum.

Moudrý vede rozum a řídí srdce; jen hlupec snaží se oboje potlačit a vědy a umění nebudou nikdy škodlivými, zůstanou-li tak, jak vyšly z dílny přírody a z rukou věčného Tvůrce, aby sloužily ku vzdělání lidskému. Pouze zneužitím jsou znehodnoceny, protože člověk svůj prospěch na úkor vědy a svůj zájem na úkor umění postavil a tím porušil pořádek i soulad.

Ó, lide! Nauč se přece účel svého poslání poznávat! Nezneužívej svatých darů věčného Tvůrce, které tobě ku tvému blahu do tvých rukou svěřil. Nauč se znáti základy tvé blaženosti, tvé spokojenosti, tvé radosti. Ony leží v podstatě tvého ducha, když tento pozorně dbáti bude hlasu a pokynu přírody. Ony leží ve tvém srdci, jen když ono tyto pokyny následuje.

Takto vede vždy slepec zase jen slepého. Nepořádek chce pořádku předpisovat zákony. Náruživosti chtít náruživostí vésti na uzdě. Člověk je představou - myšlenkou Boží - nejkrásnější písmenou, vepsanou tvůrčím písmem ve stvoření. On nese v sobě pečeť Božství, jeho nitro obsahuje tahy slova, která vyřkla jednota. Však přeměněna je tato božská litera chybnými tahy smyslů a vášní, které jej zbavují jeho vznešeného původního učení. Znetvořena je ona představa, která tak čistá z úst Tvůrčího ducha vyšla. Smyslno ji přijalo a zničilo ji přídatkem sama sebe.

Učení lidstva je tudíž, aby se očistilo ode všech cizích přívlastků, všechny cizí tahy omylu vymazalo, aby se stalo opět čistou představou, čistou písmenou ve stvoření.

Myšlením, chtěním a tvořením byl člověk myšlenkou, slovem a písmenem dle vzoru Prastvořitele. Myšlením, chtěním a jednáním znetvořil člověk svůj rozum, svoji vůli, své jednání. On musí znovu myslet, chtít a jednat dle zákonů jednoty, která je vymyslela, vyslovila a napsala. Když pak myšlení, jeho chtění a jednání spojeno bude s jednotou, pak stane se opět čistou představou Tvůrčího předtucha, jeho slovem a písmeny božského ducha a přírody.

V tom spočívá poslání a určení lidstva; ten musí jej vésti poznatky vědy a umění. Pak nastane onen blažený mír a soulad, který bude řídit dobro lidské vůle, soulad pravého a jeho jednáním stane se vzorem krásnému. Tím pozvedne se duch a srdce zas ku oné výši, která jest tužbou a cílem všeho přání lidstva.

Rozumí se samo sebou, že nemůže se tak státi najednou, neb skleslost lidstva je tak veliká a omylů příliš mnoho. Dříve však, než toto čisté semeno dáno

bude do země, musí tato zbvavena býti plevele, zkyprěna a přeorána. K tomuto duchovnímu přeorání budou vědy a umění nejvíce nápomocny, ony zušlechtí lidské vnímání, zjemní jeho srdce, učiní jej vnímatelným pro dojmy dobra, pravdy a krásna. Tím povedou jej postupně ku zlepšení celého života.

Jest dosti řečeno - dosti pro toho, kdo má sílu ku přemýšlení, chtění a lásku k dobru. Pro toho však, kdo nemá ani ducha ani srdce a nemá soucitu, pro toho nemá příroda žádného slova, duch žádné domluvy, neb pro něho je vše urážkou, co vede k souladu a jednotě, neb on učinil sebe sama jednotou a vše ostatní má mu sloužiti účelem.

Jednoduchost zdobí pravdu, ona jest nejkrásnější, když objevuje se v tomto oděvu. Dnes představil jsem vám ji celou v její přirozenosti. bez řečnických ozdob, neboť ne krasořečnění mých slov, ne vědecké umělkování a působení na lidská srdce mají zjednat průchodu této pravdě, kterou jsem uvedl a získati ji přívržence; ona sama musí vítězit nad duchem i srdcem a kdyby toho nebyla schopna, co by prospěla nepatrná slova ubohého smrtelníka?

Nekonečný Bože, ty, který vidíš do nejhlubších útrob srdce každého a víš, jak mnoho mi záleží na blahu veškerého lidstva. Paprsek Tvého světla osvětlí jim smysl Tvé pravdy, kterou jsem nucen ve hrubá slova lidská odíti, aby jevila se jim pravda tak čistá, jak z Tvého zdroje prýští.

Nech je pochopit, že vědy a umění jsou Tvými dary, že jsou to prostředky, které nás k Tobě pozvednou, s Tebou sjednotit mohou a když zakončen bude den našeho určení a vývoje, pak dopřej nám v prostorách věčnosti slavnost tu znovu slaviti, kterou my dnes v upomínku zasvěcení Tvých svatotajů několik dobrých lidí slavíme.“

Když Aban zakončil tuto řeč, pojal Kostyho stranou a pravil mu: "Nyní je čas, abych ukázal ti stavbu veliké pyramidy." Na to provedl jej i Gamu dlouhou podzemní chodbou do velkého údolí. Zde byl základ veliké pyramidy rozprostřen a veliké množství lidu pracovalo na její stavbě. Veliké množství různých nástrojů povalovalo se kolem kol, mimo hrubých a neotesaných kamenů a jen něco málo dělníků přiložilo ruce k dílu, aby otesali tyto a učinili je schopny ku stavbě.

"Vše co tu vidíš," pravil Aban, "jest vnějším jinotajem hlubokého smyslu a pravdy. Základní návrh velké pyramidy jest návrhem věčné moudosti, skrze něhož vše ku jednotě a ku sjednocení s věčnou prapříčinou má zpět vráceno býti a se sloučiti. Nástroje jsou symboly (jinotajné obrázky) vnitřních pravd. Zde vidíš úhelník, vodováhu a olovník, kružidlo, kladiva, hrubé kameny a jiné zpracované. Vše tvoří zde jinotaj (symbol) jedině veliké pravdy. Úhelník značí, že všechny naše činy, tužby, myšlenky a jednání k jedinému směru musí čeliti a to k pravdě, moudrosti a lásce.

Olověnka a rovnováha jsou symboly (jinotaje), značící, že před zraky stvořitele všichni jedno jsme, že máme Boha stvořitele co jediného Otce a veškeré lidi

bez rozdílu jako své bratry milovat. Neb nikdy nesmí nějaké postavení společenské, neb jakékoli vzdělání lidstvo mezi sebou dělit a že vnější přednosti mají jen tehdy cenu, když jich ku celkovému blahu lidstva, našich to bratří, používáme.

Jako Bůh veškeré lidstvo miluje a o blaho veškerého stvoření dbá, tak musí dobrý člověk, který chce mu býti podoben, každého člověka bez ohledu na jeho stav, vzdělání, zvyky a vlastnosti, jako dítko boží milovat a jako spolupovolaného ku věčné blaženosti ctíti a dle toho s ním i jednati.

Kladivo jest symbolem (jinotaj) našeho vnějšího snažení. Náš rozum musí hledat, naše vůle žádat, naše jednání tlouci. Neb když rozum, vůle a čin se sjednotí v tužbě, dá majitel moudrosti světlo rozumu, sílu vůli a požehnání činu.

Vodováha jest symbolem (jinotaj) trvání našeho jednání, která jen tehdy bude míti trvání, když rovnoměrně s věčným pořádkem Otce světla stojí.

Míra jest symbolem (jinotaj), který měří náš rozum, srdce a naše činy, zda mohou se měřiti s věčným pořádkem a souladem. Ona dává nám zákon, prostředek a účel znáti, kteréž nikdy nesmí býti přeměny. Souzvuk – pohyb – zvuk.

To jsou zákony nekonečná.

Prvé jest zákonem, druhé prostředkem, třetí účelem, z čehož souzvuk věci pochází.

Hrubý kámen je jinotajem rozumu, který jest pln omylu a srdce, které jest plné nečistých náruživostí - činů plných zla. Z těchto kamenů musí dle věčného neměnitelného pořádku pravidelné kameny, stejnohanné čtverce, způsobilé ku stavbě veliké pyramidy, veliké stavby všesvětové jednoty, rovnoměrné čtverce vytvořeny bytí. Rozum, vůle, jednání a čin, dle zákonů jednoty přetvoří tyto kameny.

Kružidlo je symbolem, značícím, že vše z jediného bodu vyprýští a z jediného bodu z věčné jednoty vyvěrá, že vnější obvod dle síly střediska se řídí, že vše vnější jest pomíjející, kdežto vnitřní střed zůstává neměnitelným věčně.

Brus, na kterém brousí se nástroje, jest symbolem naší vytrvalosti a pozornosti sama sebe.

Nikdy nesmí se otupiti nástroje (naše smysly), potřebné ku sama sebe přetvoření. Vytrvalost a pozornost musí je stále ostřiti, aby byly činy vždy dle věčných zákonů pořádku jednoty.

Nákresy základního plánu jsou symboly dobrých příkladů, naše ctnosti, dobrá práce našeho rozumu a srdce i činu, následkem čehož dobrým příkladem zlákáni od omylu, vášní a trýzni života mnozí na dobrou cestu pořádku, dle zákonů jednoty, převedeni bývají.

Dle těchto samých zákonů, milý Kosty, musíš si i svůj vladařský plán zařídit, když má být tvá koruna svatou, tvé žezlo mocné a tvůj trůn nerozborný. Víš, v

této truhle leží základní plán pravé lidovlády. Moudří odhadnou jej dle věčných zákonů, souladu a míru. Dobří králové následují jej.

Aban otevřel zlatou truhlici a na tabulkách z perleti vepsán byl následující návrh zlatým písmem:

Uč se Boha znáti a přírodu.

Bůh co základ sil.

Příroda co vnější projev síly.

"Poněvadž Láska jest hlavním zákonem všech věcí, tak musíme vědět:

Že láska Boží ke stvořenému;

Láska stvořeného ke Bohu

a Láska bytosti k sobě samé i k jiné bytosti jednoho původu jsou.

Láska k Bohu jest prvním popudem, který prapočátek dobra může dle nezměnitelných zákonů jeho jednoty tvořiti podstaty a bytosti mimo sebe, aby je opět sama se sebou ve věčné blaženosti sjednotil.

Láska stvořeného k Bohu jest popudem ku samočinnosti rozumných bytostí, aby svou sebelásku a své zájmy se semoláskou a zájmy jiných stvořených bytostí ke stejnému účelu, blaženosti, spokojenosti a radosti stvořených sjednotila.

Dle věčných zákonů všelásky a dosažení této pravé lásky ku bližnímu je jediné pravá všeláska.

Tím vznikají:

Láska, Pravda a Moudrost.

Prvé to projevy v jednotě, základ to všeho rozumového bádání a pokroku. Poněvadž Láska obdrží teprve skrze Pravdu možnost svého účinku a v moudrosti své vyplnění, proto musí: Láska - Pravda - Moudrost býti pravými projevy síly jednoty.

Z toho prýští:

Dobro, pravé a krásné,

z čehož blaženost, spokojenost, radost jsou následky pro člověka.

Čím více přiblíží se nějaká vláda zemským věčným zákonům přírody, tím více bude nepřemožitelnou.

Člověk dá se lehce k dobru vésti, když prozkoumali jsme jeho osobnost.

On jest bytost myslící, chtějící a cítící.

Pojmy řídí jeho rozum, tužby, jeho vůli a pocity jeho jednání.

Jeho rozum má potřebu světla.

Jeho vůle má potřebu pravdy.

Jeho cítění má potřebu krásna a souměrnosti.

Tyto potřeby nesmí být v člověku potlačeny, nýbrž ony musí být dle věčných zákonů pořádku vedeny, totiž:

Rozum ku poznání Boha.

Srdce ku vyciřování pravdy.

Čin a jednání ku pravému rozpoznání a vyhledání krásna.

Bůh a příroda musí být tudíž duší těchto zákonů.

Vladař a kněz musí býti prostředky.

Vnitřní a vnější blaženost lidstva účelem.

Tento pořádek nemůže a nesmí býti zpřevrácen, aniž by hrozné a truchlivé následky u toho nevyplynuly, protože na tom závisí:

Rovnost, volnost a práva všeho lidství. (Bratrství).

Rovnost, která v stejném nároku na blaženosti dle zákonů souladu spočívá.

Svoboda - volnost, která v nerušené samočinnosti dle těchto zákonů řízena jest.

Práva všech lidí spočívají na stejném nároku ku zamezení nesprávného jednání, které:

Naši blaženost, naši spokojenost a naši radost mohlo by rušiti.

Zruší-li se pořádek, tak povstane:

Neštěstí a nesjednocenost, hádky a násilnosti, buď u jedinců, u rodin, neb u celku.

To prvé vytvoří neústupnost.

To druhé panovačnost.

To třetí revoluce.

Všade povstane rozruch, kde stanou se lidé prostředkem k ukojení osobních zájmů mocných a těchto vůle zákonem.

Žádné z těchto zřízení nemůže dlouho trvati, neboť oni jsou všechny proti zákonu souladu postaveny. Jediná ta říše bude trvat věčně, která se dle nezměnitelných zákonů přírodních bude spravovati.

Kde zákony, prostředky a účely zůstanou neporušeny, soulad nikdy nebude zpřevrácen.

Člověk je dvojí bytost, vnitřní a vnější.

Jeho vnitřní podstata sestává z rozumu, vůle a jednání. Vnější pak z myšlení, chtění a konání.

V tom skryty jsou síly lidského celku. Myslicí síla řídí vůli, vůle pak konání.

Pořádek žádá tudíž, aby:

Rozum, vůle a činy byly řízeny dle zákonů pořádku, z čehož vzniká:

Boží bázeň, ctnosti a mravnost.

Mravnost - plněním zákonů souladu a míru.

V tom skryto je pravé náboženství, mravnost a světská moc.

Poněvadž je člověk dvojí, vnější a vnitřní bytost, tak se k tomu přizpůsobuje:

Náboženství, mravnost a nebo oduševnění. Zemská správa neb světový řád.

Dle vnějšího a vnitřního. Náboženství se dělí:

Na vnější a vnitřní řád.

Prabytosti. - Mravnost.

Na učení a provádění. - Vláda.

V zákonodárství a policejní moc.

Všade musí dle nezměnitelných zákonů souladu vnější plně souhlasiti s vnitřním, vše musí směřovati k tomu:

Aby rozum spěl od mnohosti k jednotě.

Srdce od vnějších věcí k vnitřním.

Činnost od hmotného k duchovnímu byla vedena.

Nestane-li se tak, povstává:

Bludařství, pověra a nevěra.

Vše musí působit k jedinému účelu:

Vzdělávání, vědění, umění.

Vzdělávání musí mít za zákon mravnost a dobro za účel. Vědění dobro za zákon a pravdu za účel.

Umění pravdu za zákon a krásné za účel.

Tím se stane, že rozum, srdce a skutky se zlepší a člověk:

Vzděláním k čistým pojmům.

Vědou k šlechtným dojmům.

Uměním ku krásným pocitům bude přiveden.

Bude-li dle těchto zákonů jednoty vládnuto, zůstane povždy moc v rukou vládnoucích, neb moc je tam, kde je jednota a tam, kde je jednota, není nic mocnějšího.

Místo domněnek a předsudků vzniká moudrost.

Místo předsudků a omylů pravda.

Místo zločinů a nepravosti ctnost a mravnost.

Rozdíl lidstva bude jen ten, že bude ctnostné, nadané, blahočinné a dobročinné.

Člověk bude:

Dle pořádku mysliti, dle pořádku chtíti, dle pořádku jednati.

Moc, síla a krásno budou vlastnosti takovéto vlády, poněvadž v takové vládě bude:

Bůh zákonem, příroda co prostředek a lidskost co účel.

Věci všechny stanou se užitečny rozumu, vůli a jednání.

Ke všem stejná úcta stane se zákonem rozumu.

Stejná láska ke všem naplní srdce všech.

Stejně zájmy je ovládnou a stanou se účelem společného života.

Člověk stane se dobrým a spravedlivým ke všemu stvořenému, jako Otec jeho v nebesích jest. Pozná brzo, že stejné smysly, stejné dojmy, stejné potřeby, všechny stejně k sobě poutají. Stejná látka, stejná hodnota, stejné zájmy určí jim v říši jednoty stejná práva a určení.

"Nuže", pravil Aban ke Kostymu. - "Mladíku, přišel čas, abys naplnil veliký úkol tvého určení. Byl jsi zasvěcen do velikých tajů přírody, vyučen

chrámovému zasvěcení a tajemství, jak v umění vladařském vládnouti máš lidstvu.

Vrať se zpět v domov a vezmi svůj díl z dědictví, tobě patřícího z království, které tobě tvůj otec za dědictví odkázal. Vládni svým národům dle zákonů věčného pořádku. Táhni do boje ozbrojen zbraní nesmrtnosti a zvítěz nad nepřáteli, kteří tvé vlastnictví ovládali. Vypuď je z jejich obydlí (rozumějte, že se jedná zde o všechny vášně, naruživosti atd., jež činí člověka otrokem a ne synem Boha krále - pozn. překladatele). Vystav znovu svatostan (chrám ve svém nitru), jehož oni znesvětili a vládni dle přesných věčných zákonů Božích a přírodních a řiď vše, co ti věrného zůstalo, ku krásnému účelu věčné blaženosti."

Kosty objevil se brzy na to ve svém domově a nepřátelé jeho prchali před ním jako noční ptactvo: netopýři a sovy před krásnými paprsky vycházejícího slunce, neboť ochrana Boží následovala jej. Jeho zjev vzbuzoval bázeň mezi hříšnými a zločinci, stávali se bezmocnými při pohledu na jeho ozbrojení. Vše, co bylo zlé, míjelo jeho kraj, neboť zlí nemohou snést krásy ctnosti.

Radosti slze, přijal jej starý Dachan, který sice brzo své dny života uzavřel, ale nebi byl vděčen za radosti, které mu dopřálo s Kostym se dožítí.

Gama, co kněz, obstaral vnitřní záležitosti země a zařídil vše dle vnitřních základů věčného souladu. Zařídil vše vnější co král a sjednotil vše s tak vnitřním, že Kosty stal se královským knězem (vnější člověk) a Gama knězem královským (vnější člověk sjednocen s vnějším člověkem).

Jejich rozum, jejich vůle, jejich jednání byly jedno a tvořily s čistým rozumem, s vůlí a součinností prapříčiny jedinou jednotu.

Jejich štěstí stalo se štěstím celku, jejich blaženost blažeností všech, jejich radost radostí každého.

Klamná mínění, omyly a předsudky zmizely plně z kraje, kde Kosty a Gama vládli.

Láska a soulad ochránili štěstí všech a nazvána byla vláda Kostyho:

Vládou lásky v říši pravdy. (Konec.)

Emanuel Hauner: Encyklopedie zapomenutého vědění (Pokračování.)

D.

Daemon, démon. (ř.)

Démoni byli duchové vyššího řádu mezi bohem a člověkem. Byli zlí a jiní dobří. Křesťanství učinilo ze všech pohanských bohů a duchovních bytostí daemony, užívajíc toho slova pro duchy zlé vůbec. Daimonion Sokratovo nutno pojmuti jako jeho vyšší, neosobní já.

Daemonologie, démonologie. (ř.)

Nauka o duchovních bytostech, hlavně zlých.

Dâgoba. (skt.)

Buddhistická skříň ostatková v podobě chrámu.

Daiviprakriti. (skt.)

Prvotní, stejnorodé světlo; světlo Logu.

Dalai-lama, Dalailama. (skt.)

Nejvyšší kněz severních buddhistů; jest prý vtěleným Buddhou.

Dasa. (skt.)

Pocit strachu, děs.

Davis,

Andrew, Jackson, (1826-1919) americký jasnovidce, jenž vycházejí z nauk Swedenbergových vytvořil si svoji spiritualistickou soustavu. Počátky jeho magnetizérské a hlasatelské činnosti připadají do doby prvních počátku spiritismu (v roce 1848) v Hydesville v Americe. Napsal hodně spisů.

Dayu. (skt.)

Kosmický pohyb.

Dedukce. (l.)

Odvození, jest postup usuzování, při němž vycházíme od všeobecnosti a směřujeme k zvláštnosti, od pomyslu ke skutečnosti.

Dee,

John (1527-1608), anglický alchymista a magik. Pracoval po nějakou dobu na dvoře císaře Rudolfa II. v Praze, odkud byl 1586 vypovězen.

Definice. (l.)

Přesné určení či vymezení pojmu.

Definovati,

vysvětliti, přesně určit, vymezení.

Degenerace. (l.)

Zrůdnost, úpadek, zhoršení vývojových vlastností.

Deho. (skt.)

Fyzické tělo.

Deismus. (l.)

Názor, jenž chtěl postaviti proti náboženským soustavám historickým přirozené náboženství, uznávající sice boha, jako transcendentní princip vesmíru, ale vylučující z poměru člověka k bohu veškeren kult, vyjma přirozenou ctnost a zbožnost.

Deisté

čili volní myslitelé (Freidenker) byli v 17. a 18. století přívrženci přirozeného náboženství, opírajícího se jen o důvody rozumové.

Dematerialisace, dematerializace (lat.)

odhmotnění. Duch, jenž při materialisaci (zhmotnění) na sebe přijímá viditelnou podobu, stává se neviditelným, či dematerialisuje se rozkladem, rozptýlením použité látky.

Demiurgos. (ř.)

Stvořitel hmotného světa. Dle učení Gnostiků byl demirguos archontem (vůdčím duchem) nejnižšího stupně duchů, kteří vyšli z bythosu a utvořil u chaosu (pralátky) oduševnělý hmotný svět.

Demoralisace, demoralizace. (l.)

Zkáza, úpadek mravnosti.

Demotické písmo (ř.)

starých Egyptů vzniklo z obrázkové písma hieroglyfického zjednodušením a bylo užíváno v běžném životě; tedy všední, lidové písmo.

Depresse, deprese (l.)

znamená ztlaceni, stísněnost mysle, ochablost duševní činnosti, sklíčenost.

Deprimovati

způsobiti stísněnost, sklíčenost.

Derivát (l.)

odvozenina (na př. slovo odvozené z jiného, chemický přípravek odvozený, odloučený lučebním pochodem z jiného).

Derviš, (pers.)

znamená chudý a do jisté míry shoduje se s pojmem mnicha u křesťanů. Dervišové jsou většinou

sdružení v bratrstva a řády. Jan málokterí žebrají. Jejich řádové předpisy obsahují návody k vyvinutí okultních schopností.

Descartes,

René (1596-1650), francouzský filosof, zakladatel moderního filosofického spiritualismu. Vycházejí ze skepticismu (pochybování) poznává, že naše vědění jest nejisté vyjma vědomí o tom, že myslíme z čehož vyplývá jistota jsoucna: myslím, tedy jsem. Tvrdil, že sídlem duše v lidském těle jest šišinka (glandula pinealis).

Descendent (l.)

jest ono zvířetníkové znamení, jež ve chvíli narození člověka jest první pod obzorníkem místa narození.

Descendenční nauka

pojďnává o nepřetržitě řadě členů některého rodu (lidského) nebo druhu (živočišného), sestupující od jeho prvotního a prvně se vyskytnuvšího pračlena až k poslednímu nebo dosud žijícímu členu. Dle nauky (teorie) descendenční byl pračlověkem, t. j. prvním členem živočišného druhu "homo sapiens" (člověk rozumný) jávský předpotopní op Pithecanthropus erectus.

Determinismus. (l.)

Prohlašuje bezvýjimečnou platnost kausálního svazku, příčiny a účinku, podmínky a následku, pohnutky a jednání; vymezuje tedy lidskou bytost, hlavně její vůli, jako omezenou, nesvobodnou.

Deuteroskopie (ř.)

znamená druhý či vnitřní zrak, tedy jasnovidnost.

Deva. (skt.)

Starovědický Bůh. Dévové dle nauk theosofických jsou obyvatelé nebeských světů; jsou velmi vyvinuté bytosti, jež byly kdysi lidmi; není však jim zapotřebí opět se státi lidmi; jejich náboženství není však věčné.

Devachan. (skt.)

Nebeský svět; pravé sídlo lidské duše; tam ve stavu blaženství trvají duše, když odložily tělesné bytí; sídlo dévů.

Devaloka. (skt.)

Nebe; sídlo bohů.

Devamâtri. (skt.)

Matka bohů. Název pro Aditi, mystický prostor.

Josef Svátek: Svobodní zednáři v Čechách v XVIII. století (Dokončení)

Avšak již nastávaly zednářství v Praze a vůbec v Rakousku přes všechny tyto překážky lepší časy, neboť již se jednalo mezi vládami evropskými o zrušení řádu jesuitského, následkem čehož největší tento nepřítel zednářův měl nyní dosti starostí o vlastní trvání, než aby se zabýval pronásledováním tajných spolkův zednářských, které si v těch letech mohly volněji oddechnouti a vždy více nových přívržencův si zjednávat. Meškalt' v Praze od roku 1770 proslulý učenec Ignác šl. Born, tehďáž přísedící úřadu mincovního a jeden z nejhornlivějších šířitelův zásad zednářských, jenž pak za Josefa II. byl hlavním reprezentantem zednářství v Rakousku. Týž nejen získal hlavní lóži Pražské, jejímž členem byl od svého příchodu do Prahy, velký počet nových členů, ale zřídil lóži „u tří sloupů“, která od té doby přijala jméno „u tří korunovaných sloupů“, na nových základech a povzbuzoval i stejně smýšlejících ku zřizování lóží nových, tak že po zrušení řádu jesuitského roku 1773 setkáváme se v Praze již se čtyřmi lóžemi zednářskými, neboť v průběhu posledních let vznikly dvě nové lóže, jež měly název „u devíti hvězd“ a „u poctivosti“² Hlavní lóže zůstávala vždy lóže „u tří

2 Tato poslední byla jakožto lóže skotská otevřena dne 17. 3. 1772, od kteréhož dne datují účty její, vedené do roku 1779 a nyní v musejním archivu zachované. Mnozí členové hlavní lóže byli přiděleni k této lóži nové, jejímž prvním velmistrem byl ryt. Nigroni, kdežto se roku 1779 v důstojnosti této baron Jan Koc z Dobrše připomíná; mezi nejstaršími členy jejími se jmenují baron Seckendorf, ryt. Běšín, Petrelli, Elvenich, Tillier, Ondřej Gotthard, Obstzierer a j. Služebným bratrem byl jakýsi Vávra. V zachované účetní listině lóže této se připomíná, že za taxy a poplatky členův scházely do roku 1777 velmi správně, pak ale velice nedostatečně. Kde se lóže tato scházela, nevysvítá ze zachovaných pramenů.

korunovaných hvězd“, která nyní po boku tří lóží „Svatojasnké“ čili vedlejší byla tudíž skutečnou lóží provinciální.

Lóže tato čítala vždy nejvíce členů a patřilo k ní také nejvíce osobností vznešených a učenců; působení její v oboru filantropickém bylo tak účinné a blahodárné, největší zásluhu pak si získala o trpící člověčenstvo roku 1775, kdy následkem velké neúrody posledních tří let nastal v Čechách hlad a mor, jemuž přes 300.000 lidí v oběť padlo; také v Praze byla úmrtnost veliká, neboť pouze v Menším městě zemřelo ve čtrnácti dnech 1770 osob, tak že zbylo mnoho sirotků, kteří v ulicích Pražských byli nuceni žebrotou se živiti.

Opuštěným stavem tolika osiřelých dítek pohnuti usnesli se lidumilní členové lóže „u tří korunovaných hvězd“ s velmistrem appellačním radou hrabětem Kašparem Heřmanem Küniglem v čele³ že provedou dřívější myšlenku lóže a založí výchovaci ústav pro chudé sirotky, což se také za krátko skutkem stalo, neboť sbírky mezi zednáři za tím účelem zavedené měly tak utěšený výsledek, že již roku 1773 byl zřízen na tak zvaných tůních v Klementske ulici (nyní dům č. 1235) ústav pro 25 sirotků. Sirotčinec tanto, jenž byl postaven pod ochranou sv. Jana Křtitele, patrona zednářů, děkoval tudíž původ svůj hlavní lóži zednářské, která dala na památku zřízení tohoto ústavu raziti medaili, na jejímž líci nalézal se sv. Jan Křtitel s beránkem pod zářící hvězdou a s obpisem „Charitas nos vocat“, na rubu pak zednářské kružidlo a úhelnice se zářící hvězdou uprostřed, kdežto nahoře bylo ještě devět hvězd ve věnci umístěno. Sirotčinec tento chránili veškerí zednáři Pražští jako zřítelníci oka a s pýchou k němu pohlížejíce o další rozkvět i o vnitřní správu jako horlivě pečovali; i byl prvním jeho ředitelem známý profesor pěkných nauk na universitě Pražské Karel Jindřich Seibt, horlivý zednář a jeden z předních členův hlavní lóže. Proto se nalézal ústav tento po celou dobu trvání lóže pod správou její a byl s ní vůbec tak těsně spojen, že představenstvo sirotčince bylo vždy v lóži samé voleno a první výroční účty sirotčince byly opatřeny v čele třemi korunovanými hvězdami, znakem to lóže oné.⁴

V archivu sirotčince toho nalézají se dosud mnohé zajímavé památky po zednářích, jako spis „Všeobecná pravidla zednářů“, několik písní zednářských, které byly při slavných příležitostech zpívány a z nichž jedna končila refrenem: „Sláva císaři, nejlepšímu příteli!“ Jsou to písně loyální a k povzbuzení lidumilnosti vedoucí, jak to příslušelo směru lóže „u tří korunovaných hvězd“. Když pak Marie Teresie jsouc od počátku též dobrodínkou sirotčince Pražského, darovala na počátku roku 1780 též bývalý hraběcí Bredovský palác v Bredovské ulici (nyní nový dům Šebkův č. 936), konala tam i hlavní lóže až do rozpuštění svého schůze své, čímž se vysvětluje, proč se písemné ony památky zednářské zachovaly v archivu sirotčince sv. Jana Křtitele.⁵

V paláci tom byly pro schůze lóže vyhrazeny tři veliké sály, o nichž ze současného popisu dovidáme, že nade dveřmi sálu prvního bylo vymalováno oko boží, paprsky na vše strany vysílající;

3 Vedle mladého tohoto hraběte Künigla, jenž po svém otci hraběti Šebestianu Küniglovi stal se velmistrem, byli předními zakladateli sirotčince zednáři: Petr Bradáč a Jan Kriner, bohatí obchodníci Pražští, pak Jiří Ludvík Malvieux, továrník rukaviček v Praze, jenž zde zavedl francouzský způsob vyráběti rukavičky a tím velké zámožnosti se domohl. Čtyři tito uvedení zednáři podali zemskému gubernium žádost za povolení zříditi sirotčinec, což jim také ihned bylo povoleno.

4 Mezi členy lóže „u tří korunovaných hvězd“, kteří ku sbírkám na sirotčinec přispěli, nalézají se tito mužové: hrabě Jáchym Pachta, plukovník hrabě Antonín Vratislav, hrabě Karel Desfours, hrabě František Salm, hrabě O'Reilly, hrabě Brandis, hrabě Mansfeld, hrabě Rindsmani, baron František Mladota, zemský podkomoří baron Běšín, známý Pražský měšťan Tochtermann z Treumuthu, několik vyšších důstojníků a bohatých měšťanů, z čehož jest viděti, že se hlavní lóže jen z vynikajících osobností skládala.

5 Známy učenc P. Ignác Cornova vydal roku 1785 obsáhlý spis o založení sirotčince a o dějinách jeho za prvních 15 let, avšak nezmiňuje se, ač sám byl jedním z předních zednářův Pražských a ač spis četl v lednu 1785 v konferenci zednářské, přece ani slovem o tom, že byl ústav tento založen od zednářů a po celou tu dobu od nich spravován. Josefsinská svoboda tisku mu nezabraňovala v tom, aby se o zásluhách lóže „u tří korunovaných hvězd“ o zřízení ústavu mohl zmíniti, a přece toho horlivý zednář ten neučinil, což také za charektiristickou známku zednářstva Pražského pokládati sluší. Bylť Cornova toho roku již členem nové lóže „Pravda a jednota/, která spis jeho nákladem svým vydala, a tu již řevnivost mezi jednotlivými lóžemi mu nedovolovala, aby zásluhy hlavní lóže „u tří korunovaných hvězd“ do veřejnosti přivedl.

nad ním se nalézal korunovaný had v kruhu stočený a uprostřed kruhu toho svě ruce v sobě ležící, z nichž opět paprsky vycházely; jeden z nich padal na světovou kouli, na níž ležel dalekohled a pod níž se nalézaly odznaky zednářské, lžíce a kladivo; druhý paprsek padal na muže žebrajícího, o kmen stromu opřeného; mezi žebříkem a světovou koulí stála pyramida, kdežto spodek přeraženého sloupu s podstavcem břechtanem ovinutým byl obrazu za stafáží.

První sál sloužil ku přijímání učňů a byl při shromážděních, která se vždy jen za doby noční dála, osvětlován třemi lustry se stropu visícími, z nichž každý nesl tři svíce, na zdích pak byly umístěny též tříramenné svícny a uprostřed stály na podlaze tři vysoké svícny, mezi nimiž na koberci byly rozloženy odznaky zednářské. Uprostřed průčelní stěny stálo křeslo velmistrovo a podél stěn lavice pro mistry a tovaryše. V druhém sále, do něhož měli přístup jen mistři, nalézal se trůn s baldachynem pro velmistra a křesla pro mistry, uprostřed sálu byla malována na podlaze rakev, u jejíchž nohou ležela lidská lebka se svěma kostmi na kříž přeloženými, a tři vysoké svícny stály v trojhranu kolem ní. Zde byli s obřady příslušnými přijímání mistři a sděleno jim heslo mistrovské, které žádnému učni a tovaryši prozrazeno býti nesmělo. Třetího sálu konečně užívalo se za večeradla, v němž byly pořádány hostiny společné, jež měly připomnati hody lásky Esseův a agapy prvních křesťanů; také ten byl ozdoben odznaky zednářskými a tři lustry jeho se stropu visící neb na zdi zavěšené měly taktéž po třech svíciích. Křesla i sesle ve všech sálech těch byly potaženy látkou modrou, taktéž baldachyn byl zhotoven z modrého damašku a záclony v oknech byly téže barvy; rovněž nosili zednáři při svých schůzích zástěry modré, jakož byla barva modrá barbou všech lóží zednářských, pročež i „modrými“ zvány bývaly.⁶

Podobně zřízení měla lóže „u tří korunovaných sloupů“, která roku 1771 působením Bornovým se vyvinula z tajné lóže Malostranské „u tří sloupů“ a měla své místnosti v tak zvanm „Kutnohorském domě“ na Koňském trhu, jehož vysoké klenuté síně v prvním poschodí upravila si s mnohým nákladem k potřebám svým.⁷ O lóži této nezachovalo se bližších zpráv o představených a o členech jejích, než z posledních let sedmdesátých, kdy vydala bez udání místa a roku jako rukopis pro zednáře německy psaný spisek „Zákoník lóže u tří korunovaných sloupů v Orientu Pražském“. O roku vydání vzácného nyní spisku tohoto bylo dosud rozdílně hádáno, však jest jisto, že vyšel roku 1779, kdy censura ještě bránila, aby byl mohl veřejně býti vydán; mimo to pak nalézá se na konci spisku výslovné udání, že jest sepsán na základě osmileté zkušenosti zednářské od zřízení lóže, což právě k roku 1779 poukazuje. V čele spisu, jehož sestavení se přičítá známému učenci profesoru P. Cornovovi, uvádí se, že byl zákoník tento v pravidelných poradách lóže předcítán a ve všech svých částech schválen i všem členům lóže z roku 1779 a sice byl tehdaž „bratr Canal mistrem stoličným“, „bratr Ungar mistrem deputovaným“, „bratr Rosentretter prvním a bratr Cornova druhým dozorcem“, bratr Schmidburg a bratr Bauer staršími tovaryši“ a konečně „bratr Müller sekretářem“.

Spisek sám, čítaje 128 stránek, obsahuje nejdříve všeobecné zásady zednářské, při čemž se klade velká váha na formu demokratickou, která má ve veškerém zřízení lóže panovati, tak že nejmladší učeň má při všech volbách totéž hlasovací právo jako nejstarší mistr – zásada to, která již v málo letech na to vedla k rozkolu mezi lóžemi Pražskými. Mezi úlohami, které si lóže vytknula, uvádí se též vydržování sirotčince sv. Jana Křtitele v Praze, o němž se tu dí, že lóže na něj přispívá „společně s oběma sesterskými lóžemi „u tří korunovaných hvězd“ a „u devíti hvězd“, kterýmž třem lóžím sirotčinec onen společně patří. Dále se dovídáme, že členové lóže rozpadali v pracovníky, v

6 Tím se vysvětluje též záliba slavného učence J. Dobrovského v barvě modré, neboť jakožto někdejší zednář liboval si i v pozdějším věku svém v obleku barvy modré, jak o tom životopisec jeho V. Brandl takto vypravuje: „Byl oblečen do obleku zcela modrého, modrý kabát, modré spodky, modré vysoké hedvábné punčochy, modrý kolár neb modrý hedvábný šátek, modrá šmísetka a vesta též hedvábná, modrý kapesní šátek, ba jednou přišel k ševci do Chudenic, aby mu také střevíce na modro obarvil. Též svaté Písmo, které v malém vydání vždy při sobě měl, bylo modře svázáno. Proto jej také jmenovali: modrý abbé.“

7 Dům teno (nyní č. 830) byl zván „Kutnohorským“ proto, poněvadž od polovice XVI. století byl v držení obce Kutnohorské, pročež bydlili v něm vždy poslanci města Kutné Hory, kdykoliv zavítali do Prahy ke sněmům stavovským. V druhé polovici XVII. století prodali jej Kutnohorští hraběti Schlaffgotschovi, po němž přešel do rukou měšťanských. Lóže „u tří korunovaných sloupů“ koupila jej brzy a po svém novém zřízení na jméno jednoho z členův svých a skoro po dvacet let konala v něm schůze a slavnostní hostiny své, až jej roku 1790, kdy se již o zrušení zednářství a všech lóží zednářských v Rakousku jednalo, prodala manželům Františku a Anně Koukolový.

návštěvníky a v členy čestné, leč jen první měli účast ve správě lóže. Přijímací taxa byla ustanovena na 45 zl., za povýšení v druhý stupeň platilo se 15 zl. a v třetí stupeň 30 zl.; mimo to bylo každému členu složití za náčiní a ozdoby zednářské v prvním stupni 6 zl., v druhém 7 zl. a v třetím 8 zl. Návštěvníci a luftonové⁸ platili polovici těchto tax. Mimo to odváděl každý člen roční příspěvek 11 zl., z čehož byly 4 zl. věnovány na výlohy lóže samé, 4 zl. na sirotčinec Pražský a 3 zl. na hostiny zednářské; návštěvníci odváděli jen 4 zl. ročně na sirotčinec. Důchody tyto splývaly do fondu, z něhož se jakožto mimořádné příspěvky udělovaly podpory chudým, jak toho přední účel lóže vyžadoval.

Za členy lóže přijímáni byli jen „dobří občané státní“, kteří se vyznačovali rodem neb důstojenstvím, pak jménem a konečně vědomostmi a nadáním; výslovně vyjmuti byli nevoníci, služební osoby a prostí vojíni; také židé a mohamedáni nesměli býti přijímáni.⁹ Přihlašovati se musil za přijetí do lóže každý sám, neboť bylo zakázáno vyhledávati nové členy a přemlouvati je, aby do lóže vstoupili. Vzhledem ke členům jiných lóží měla býti zachována úplná tolerance a mohl každý člen řádné lóže Svatojanské přijat býti, jen „illuminaté“, o nichž měli zednáři za to, že jsou zakuklení jesuité, byli ze všeho spojenství s lóží vyloučeni.

Aby veškeren „aristokratický vliv“ nemožným se učinil, lóže „u tří korunovaných sloupů“ neměla zvláštního senátu, nýbrž jen výbor, který pouze návrhy činil, čili „výbor byl ministrem a lóže sama panovníkem“. Výbor tento skládal se z mistra stoličního, z mistra deputovaného a ze dvou dozorců: ouředníky jeho byli sekretář, mluvčí, pokladník a obřadník. Všichni byli každoročně o slavnosti Svatojanské nově voleni, ale každý mohl poznovu v úřad svůj volen býti.

V dalších odstavcích spisu uvádějí se práva i povinnosti každého hodnosty a úředníka, načež následují předpisy ku přijímání nových a k povyšování starších členů, při čemž se připomíná, že se přijímání nových členů nemá díti rychle za sebou, neboť má každý nově přijatý člen obcovati již několika schůzím lóže, než se opět nový člen přijme. Každý učeň musil vytrvati ve svém stupni rok, každý tovaryš dvě léta; druhý a třetí stupeň udílel se také dle posloupnosti členů.

Pak následuje kapitola o ctnostech a vlastnostech, jaké každý zednář míti musí, dále poučení o tom, jak se má dobročinnost prokazovati a jak osvěta a vzdělanost šířiti, kdežto následující odstavec jedná o pravomocnosti lóže a o trestech, které členům ukládány býti mohou. Zajímavý jest odstavec o povinnostech zednářů k „sestrám“, pod kterým jménem se vyznámaly manželky a dcery zednářův; lóže pořádala totiž časem schůze, ke kterým se též „sestry“ mohly dostaviti, a sice byly to schůze dvojího druhu, tak zvané „pikniky“ a pak „sesterské lóže“; do schůzí lóže samé však nebyly „sestry“ připouštěny. Slavnostní hostina zednářská byla pravidelně jen jednou za rok pořádána a sice o letní slavnosti Svatojanské; každý člen lóže měl k ní přístup, když byl dříve složil příspěvek 3 zl. Z úcty ke starému mravu nazývalo se při těchto hostinách pití „střílením“, sklenice slula „dělem“, víno „prachem“ a voda „pískem“; chtěl-li kdo „vystřeliti“ přípitek, oznámil to stoličnímu mistrovi, který pak členy vyzval, aby „nabíjeli“, a když se tak stalo, zvolal: „Bratři, vystřelíme dělo na blaho... Chopte se zbraně! Palte!“ Také při piknikách, jimiž byly „sestry“ přítomny, „střílelo“ se po zednářsku.

Celkem panovala podobná pravidla u všech ostatních lóží Pražských, jen že některé z nich, zejména pak hlavní lóže „u tří korunovaných hvězd“, byly vybíravějšími v činech svých a klonily se tudíž více ku směru aristokratickému, který pak v několika letech v lóžích úplně převládl. Také obřady při povyšování a přijímání členů byly u jednotlivých lóží rozdílné a v některých zabíhaly tytéž až do titěrnosti, jakož se vůbec zednářství jako každé zřízení lidské průběhem času vždy více od původní jednoduchosti své a od vlastních cílů svých odchylovalo, lpějíc vždy více na formálnostech, tak že za nedlouho zavládla v lóžích ctižádost a řevnivost, jak je to z dalšího vypravování našeho vysvitne. V současné zprávě o přijímání nových členů do lóže „u tří korunovaných hvězd“ líčí se příslušné obřady takto: Druhý dozorce uvedl žadatele do síně, v níž seděli funkcionáři lóže a na koberci uprostřed síně rozeztřeném ležely odznaky zednářské; učeň měl oči zavázané a košile jeho byla s

8 Totiž tací zednáři, kteří nedosáhli ještě 24. roku věku svého, pročež byli také zvaní „děti zednářův“. Mladí lidé tací mohli již od 21. roků stáří do lóže přijímáni býti.

9 Toto vyloučení židů připadá asi na vrub tehdejšího velmistra hraběte Jana Canala z Malabailly, úhlavního nenavistníka kmene semitského, kterýžto zášti dával týž při každé příležitosti na jevo; zejména tak učinil vyvěšením známé tabulky u vchodu do „Kanálky“, na níž byl zakázán vstup do této zahrady židům a – psům.

levé části těla shrnuta, pravá nohavice až nad kolena vyhrnuta a přezky na střevících rozvázány. Dozorce dovedl jej ke koberci, kde mu šátek s očí sňal a sekretář jílec kordu svého na nahá levá prsa položil. Velmistr na to povstal s křesla svého, drže v pravici kladivo zednářské a nahý kord v levici; když byl učen všecky dané mu otázky zodpovídal, opřel velmistr špici kordu o knihu, na stole před ním ležící, a vyzval učně, aby přísahu přijímací po něm odřikával; týž poklekl nahým pravým kolenem na stoličku, položil pravici na knihu a odřikával přísahu, jejímž hlavním obsahem bylo, že nikdy nikomu nevyzradí žádného tajemství zednářského. Po té velmistr jej objal a učen byl tím za řádného člena lóže přijat a zase ze shromáždění vyveden, načež mohl již do schůzí lóže přicházeti.

Jednalo-li se o povýšení tovaryše za mistra, byl kandidát uveden do druhé síně, kde se nalézalo křeslo velmistrovo pod baldachynem; před křeslem ležel taktéž koberec s odznaky zednářskými, k němuž byl kandidát postaven, a zde mu první dozorce sňal kápi s hlavy; k pokynutí velmistra byl odstraněn koberec a na podlaze se objevila vymalovaná rakev, na níž bylo napsáno slovo „Jehova“ a před níž ležela lebka umrlčí se dvěma kostmi na kříž položenými. Velmistr povstav s vysokého křesla svého zasedl ke tříhrannému stolku a dozorce kázal kandidátovi, aby se naznak na zem položil; pak jej oba dozorce pozdvihli se země a položili na místo, kde byla rakev namalována, tak že nohy jeho čelily k velmistrovi, jenž nyní povstal. Sekretář lóže přiblížil se s velkým šátkem v krvi smočeným a pokryl jím kandidáta; po obou stranách stojící mistři tasili své kordy a obrátili hroty těchže proti tělu kandidátovu. Pak velmistr se přiblížil, podal na zemi ležícímu ruku, pozdvihl jej a když týž vzpřímen stál, dotkl se kordem svým jeho prsou, nečež jej objal a heslo mistrovské mu sdělil. Po každém obřadu takovém následovala pak společná hostina.

Během roku 1772 a 1773 byly v hlavní této lóži konány časté takové slavnosti, při kterých byli přijati za nové členy plukovník hrabě Leopold Buquoi, setníci Josef baron Malovec a Josef hrabě Caracciolo, plukovník baron Khayl, setníci šl. Binefeld, šl. Varennes a Hegel, appellační rada hrabě Vojtěch Černén, setník hrabě Josef Kolovrat, kancelista krajského úřadu v Pisku Josef Piehlmann, plukovník Václav Josef Thun, podplukovník Martin Rehrmann, vrchní strážmistr baron Ferdinand Krausen, nadporučík Kristian Kayser, Štěpán ryt. Lusignan, setník hrabě Jan Karel Kolovrat, guberniální kancelista Vincenc Egermann, lékárník Josef Ebenberger, kancelista vojenské expedice Hrdlička, kontrolor vojenské pokladny L. Lang, konečně člen řádu benediktinského Prokop Hartlieb. Od konce dubna 1773 až do března 1774 nebyli však žádní noví bratři přijímáni, poněvadž se během roku 1773 proneslo, že někteří z členův roznášeli tajemství zednářská v profanním obecnstvu, následkem čehož velmistři řádoví nařídili, aby se při uvádění nových bratří jednalo co nejpřísněji, by mlčenlivost nebyla více porušována. Teprve v březnu 1774 bylo přijato zase několik nových členův, mezi nimiž se nalézali cí. Rada šl. Helly, setník baron Ludvík Reizenstein, poručík Jindřich šl. Teschner, podplukovník Lucius šl. Peterelli, historický malíř Quirin Jahn, ranlák Josef Bellargo, guberniální koncipista Jan Markvart Koc z Dobrže a knihkupec Wolfgang Gerle. V následujícím roce přijati jsou hrabě František Salm-Reifferscheid, baron Václav Rumerskirch, baron Karel Hilprandt, baron Jan Gfellner, probošt a arciděkan v Krumlově, major Alexandr šl. Enderst, místopurkrabí baron Jáchym Nesslinger a archivář Černý. Z dřívějších let uvádějí se při roku tomto ještě následující členové: arcibiskupský bibliotékař Martin Piehl, malíř Achác Rähmel, bývalý jesuita P. František Zeidner, převor augusinského kláštera u sv. Tomáše na Malé straně v Praze Alois Fickert, baron František Mladota, plukovník šl. Diesbach, hrabě Jan Unwerth a poručík baron Jiří Rudolf Schmidburg. Konečně se uvádějí jakožto služební bratří Jan Thurner, komorník hraběte Künigla, Josef Khus, sloužící téhož hraběte, Antonín Perl, Jan Souček, taktéž ve službě u Künigla, Matěj Gratzer, sloužící u hraběte Václava Thuna, Kristian Penzer, sloužící u barona Koce, a August Dvořák, sloužící u obchodníka Bradáče. Celkem tato lóže roku 1775 65 členů, z nichž 15 ale zase vystoupilo, buď že byli z Prahy jinam za svým úřadem přeloženi, neb že přestoupili k lóži „u tří korunovaných sloupů“, která se též hojněmu počtu členů těšila, jež jí byl zvláště čilý zednář šl. Born získal. Mezi nimi bylo nejvíce učenců a spisovatelů, zejména tři proslulí matematikové a bývalí jesuité Josef Stepling, Jan Tesánek a Antonín Strnad, český dějepisec piarista P. Gelasius Dobner, profesor lékařství dr. Jan Mayer a bratr téhož profesor přírodopisu dr. Josef Mayer, dějepisec František Martin Pelcl, člen řádu premonstrátského a bibliotékař P. Rafael Ungar, proslulý

slavista abbé Josef Dobrovský a bývalý jezuita a stavební ředitel Tobiáš Grubner. Všichni tito mužové byli zároveň členy učené společnosti, kterou byl taktéž šl. Born založil a z níž se později král. učená společnost česká vyvinula. Roku 1771 byl stoličným mistrem lóže „u tří korunovaných sloupů“ Josef Hammer, když ale po dvou letech přestoupilo z hlavní lóže několik členů k lóži této, byl působením jich zvolen za stoličního mistra plukovník hrabě Josef Thun, kterýť důstojnost tuto po dvě léta zastával; při výroční slavnosti Svatojanské v den 24. června čítala lóže celkem 25 členů, mezi něž patřil také člen řádu benediktinského P. Modest Guth a arcibiskupský sekretář Karel Nun. Obřady přijímací v této lóži byly sice jednodušší, než jak jsme vylíčili při lóži „u tří korunovaných hvězd“, ale přece panovaly při nich rozličné malichernosti, tak že se dnes právem diviti musíme, jak vysoce vzdělaní mužové, kteří přece většinu v lóžích zednářských tvořili, mohi holdovati podobným titěrnostem a příkládati jim jakýsi hlubší neb mystický význam, jehož komedie nikdy v sobě neměly. To však právě spočívalo v povaze a ve směru století XVIII., jak jsme se o tom na začátku vypravování svého zmínili, pravice, že věk onen přál na jedné straně osvětě a vzdělanosti, na druhé pak v nejhlubší pověře a mysticismu, jak také v celém zednářství a v největší části jeho projevů tak zřetelně se značí.

Všecky tyto projevy musily se hned od zavedení zednářství do Čech tajiti před okem státní i duchovní moci a teprva v posledních letech panování císařovny Marie Teresie, když nebylo více tak přísně proti zednářům nastupováno, jako tomu bylo před zrušením řádu jesuitského, mohli se zednáři Pražští poněkud volněji pohybovati, až pak roku 1780, kdy nastoupil vládu císař Josef II., nastala i těmto tajným společnostem doba tolerantní, kterou zednáři dobou nejvyššího lesku svého nazývají. Sotva byla zvěčnělá císařovna Marie Teresie ku předkům svým v hrobce kapucínské uložena, vystoupila ve Vídni veřejně velká lóže, kterou tam byl dne 16. března 1780 šl. Born (mezitím z Prahy do Vídně přeložený) potají zřídil, a ta používajíc svobody tisku, roku 1781 prohlašované, hájila čertnými publikacemi existenci svou a vyzývala ku zřizování lóží nových, neboť císař Josef II. prohlásil, že není sice zasvěcen v tajnosti zednářův, ale přece uznává lidumilné působení jejich a dovoluje, aby ve všech jeho zemích mohly lóže zednářské býti zakládány. Následkem toho se stalo, že se lóže množily jako houby po dešti a brzo nebylo žádného většího města v zemích rakouských, které by nebylo mohlo vykázati svou lóži zednářskou.

V Praze přibýly v té době k dosavadním čtyřem lóžím ještě dvě, z nichž jedna měla jméno „Union“ a druhá „Pravda a jednota“. O první zachoval se pouze seznam členův jejich, jenž se nalézá v archivu musejním, ač při tom udáno není, ve který čas byla lóže tato založena a kdo byl prvním velitelem jejím; prvním deputovaným mistrem byl baron Hochberg a druhým známý knihkupec Pražský Wolfgang Gerle, jenž také byl nakladatelem spisů zmíněné učené společnosti české; prvním dozorcem byl šl. Gaddi a druhým baron Václav Hildprandt, jenž zároveň úřad obřadníka zastával; pokladníkem byl obchodník Koberwein a mluvčím baron Puteani. Ostatních členův bylo ještě dvacet tři a uvádějí se v řečeném seznamu v pořádku, jak k lóži přistupovali; známější osobností z nich byly: baron Seckendorf, baron Tegetthof, baron Hochberg ml., hrabě Karel Clam-Gallas, zemský rada v Praze, hrabě Václav Thun, hrabě Rumerskirch, baron Hildprandt atd.

Druho lóži „Pravda a jednota“ založili někteří členové z obou lóží „u tří hvězd“ a „u tří sloupů“, kteří si zvolili za velmistra Filipa Clary-ho, jemuž velmistr hlavní lóže František Stampach při slavném zahájení nové lóže dne 30. listopadu 1783 velmistovské kladivo podal. Hrabě Clary byl vlastním původcem této nové lóže, neboť nedostačoval mu úřad mistra v lóži „u tří korunovaných hvězd“ a toužil po tom státi se velmistrem, což se ovšem jenom v nové lóži státi mohlo a také stalo. Bylť od třinácti členův nové lóže „Pravda a jednota“ jednohlasně zvolen za velmistra, kdežto z ostatních hodností se uvádějí hrabě Canal jakožto první a P. Ungar jakožto druhý dozorce, Mdr. šl. Josef Plenčic jakožto mluvčí. Z ostatních členův sluší uvést známého učenca a universitního profesora Augusta Meissnera a Frant. Gerstnera, pozdějšího profesora a prvního ředitele polytechnického ústavu pražského. Ve dvou letech na to přistoupil k ní také známý historik a statistik ryt. Riegger, guberniální rada, který již dříve byl členem lóže zednářské ve Vídni. Nový velmistr přijal v den nastolení svého za člena lóže své též hraběte Prokopa Lažanského, tehdeš náměstka předsedy guberniálního v Praze, jenž za krátkou dobu na to velmi důležitou úlohu v zednářství Pražském hráti počal.

Při tomto valném vzrůstání lóží zednářských vznikla v hlavní lóži Vídeňské, jako se tehdy v Rakousku v tak mnohých jiných oborech dalo, myšlenka, aby zednářství v zemích rakouských bylo zcentralisováno a aby mělo středisko svoje ve Vídni, čemuž se dala zástěrka ta, že se v příslušném svolání hlavní lóže Vídeňské řeklo, kterak toho vlastní prospěch zednářství vyžaduje, aby veškeré lóže rakouské vešly mezi sebou v trvalé spojení. Při centralistickém směru doby Josefinské snadno lze pochopiti, že myšlenka této nebylo v lóžích v ostatních zemích rakouských žádného odporu činěno, a takž sešli se veškerí velmistři na sjezdu zednářském, jenž byl ve Vídni dne 22. dubna 1784 zahájen, a na tom byla po společné úřadě nová organizace všech lóží a ve skutek uvedena. Organizace tato záležela v tom, že země rakouské byly rozděleny v šest velkých skupin (země vnitrorakouské, země koruny České, Halič, Sedmohradsko, Uhry a Lucembursko), jejímž hlavní lóže sluly provinciální a ostatní okresními. Hlavní lóže Vídeňská nesla název velká lóže zemské a za prvního velmistra jejího a tudíž nejvyššího velmistra veškerých lóží rakouských byl zvolen nejvyšší komoří císařský hrabě Dietrichstein. Zmínky zasluhuje, že jedna z dvou lóží Brněnských, které měly býti hlavní lóží Pražské podřízeny, a sice lóže „Sjednocení přátel“, kterou byl hrabě Kolovrat Liebštejnský založil, po odchodu tohoto velmistra svého přidružila se, než byla ku Praze náležela, raději ke spolku zednářů ve Frankfurtu nad M., jako bylo několik jiných lóží v německých zemích rakouských učinilo.

Jakožto zástupci lóží Pražských byli na sjezd Vídeňský vysláni velmistr lóže provinciální hrabě František Antonín Stampach, vicepresident soudu apelačního v Praze, pak hrabě Josef Canal z Malabailly, druhdy velmistr lóže „u tří korunovaných sloupů“ a té doby jeden z mistrů lóže provinciální, a konečně hrabě Prokop Lažanský, mistr lóže „Pravda a jednota“. Avšak hrabě Stampach vzdal se tohoto poslání, odvolávaje se k povinnostem úřadu svého, který prý jej v Praze zdržují, vlastně učinil tak ale jen proto, že nesouhlasil s centralistickým směrem, jaký měl býti na sjezdu Vídeňském dán zednářství rakouskému a že nepřál tomu, aby přišly lóže zednářské jaksi pod dozor státní, což se také již v následujícím na to roce a příčinou toho bylo, že se hrabě Stampach, přívržence směru federalistického i v zednářství, raději své důstojnosti v lóži vzdal, než aby byl zásady zregulovaného zednářství Josefinského za své přijal.

Takž se odebrali do Vídně pouze hrabě Canal a hrabě Lažanský, kterýžto poslední byl už dříve za pobytu svého do Vídně přijat za mistra tamní lóže „u pravé svornosti“ a s hrabětem Dietrichsteinem a šl. Bornem novou organizaci lóže rakouských připravoval a ujednával. Spojencem mu byl při provádění záměru tohoto hraběte Canal, který se byl účastnil též při zakládání sirotčince sv. Jana Křtitele v Praze a později dal též podnět ku zřízení ústavu pro chudé Pražské; byl zároveň od mnoha let jedním z nejhorlivějších zednářů v Praze a působil pro účely zednářské s obětavostí neobyčejnou, tak že právě této lidumilné působnosti jeho bylo přičítáno, že císař Josef II., jenž si hraběte velice oblíbil a též nákladně zřízenou zahradu jeho (Kanálku před Koňskou branou) za pobytu svého v Praze navštívil, o zednářských spolcích tak tolerantně smýšlel a hlavně k ponouknutí jeho a hraběte Lažanského roku 1785 nový všeobecný regulativ pro lóže zednářské v Rakousku vydal.

Oba tito šlechticové nesli těžce, že v Praze v lóžích vedlejších šířily se vždy více zásady demokratické, tak že mnozí z pokročilých členův jejich naléhali již i na to, aby v lóžích přestal veškeren rozdíl mezi členy a aby nebylo žádných stupňův více, což byly zásady encyklopedické školy francouzské, které se toho času v Paříži vždy bouřlivěji platnosti své domáhaly a již v několika letech na to velkou revoluci francouzskou způsobily. Hrabě Canal proto vzdal se velmistrovství v lóži „u tří korunovaných sloupů“, že v pravidlech jejích bylo, jako v lóži „Pravda a jednota“, holdováno tomuto směru demokratickému, a vystoupil konečně i z lóže té, aby se připojil k lóži hlavní „u tří korunovaných hvězd“, kde od počátku zásady aristokratické převládaly. Rovněž byl i hrabě Lažanský nepřitelem nivelujících snah oněch, neboť oba se přiznávali k zásadě, aby též ve vnitřním zřízení lóží panoval směr aristokratický, totiž aby jen určitý počet mistrů mohl tvořiti lóži, jen mistři aby směli ve schůzích řečniti, úřady v lóžích zastávati a vůbec o všech důležitějších záležitostech zednářských rozhodovati. Žádný člen nižšího stupně, totiž tovaryši a učňové, neměli se v poradách účastniti, ba ani o jednání jejich něčeho zvědět.

Přísná tato soustava byla také přičiněním hraběte Canala zachovávána v hlavní lóži „u tří

korunovaných hvězd“, v níž zasedali většinou jen šlechticové, vysocí úředníci a Němci, kdežto v ostatních lóžích převahoval živel měšťanský a vůbec nižší stav. Tím přicházely tyto lóže hlavní ve spory vždy ostřeji a řevnivost hraběte Canala a ostatních aristokratů dostoupila vrcholu svého, když za velké povodně v Praze ke konci února roku 1784 hlavně tito měšťanskší zednáři s nasazením vlastního života pomáhali vysvobozovati lidi z domů zatopených a vůbec tak horlivě v strastných oněch dnech si počínali, že veřejné mínění i časopisy Pražské hlavně zásluhy těchto nízkorodých zednářů uznávaly a dosavadní lidumilní působení lóží z velké části zásluhám jejich připisovaly.¹⁰ K uhájení zásluh ostatních urozených členů lóží zařídil sice hrabě Canal a hrabě lažanský v době postních kázání po tři dny veřejné sbírky milodarů přede dvěma kostely Pražských, u nichž hrabata a baroni, c. k. komoří a vysocí úředníci zemští a státní s pokladnicemi v rukou almužnu vybírali, čímž se přes 11.000 zl. ve prospěch povodní zastížených sešlo: ale přece již byla žárlivost mezi aristokratickou a demokratickou stranou zednářů Pražských vzbuzena a rostla z rozmanitých příčin každým dnem více, zvláště když se přemlouvání hraběte Canala podařilo, že se z obou lóží „u devíti hvězd“ a „u poctivosti“ četní členové k hlavní lóži přidružili. Z lóže „Union“ získal také skoro všechny šlechtické a přednější členy, tak že tatáž po celý rok 1785 žádných schůzí nekonala a tudíž dle termínu zednářského „odpočívala“.

Mimo to ctihodný hrabě Lažanský dychtil po dosažení úřadu provinciálního velmistra v Čechách, na Moravě a ve Slezsku, kteréhožto důstojenství nepřál hraběti Stampachovi a snažil se ho tudíž domoci nějakým „státním převratem“, jenž by zároveň aristokratické jeho zásady ve veškerém zednářství rakousekém k výhradní platnosti přivedl. Ve srozumění s velmistrem hlavní lóže Vídeňské hrabětem Dietrichsteinem, s nímž byli v té věci potají už na sjezdu Vídeňském jednali, působili tudíž hrabě Lažanský a hrabě Canal u dvora císařského ve Vídni k tomu, aby organizace zednářství ve všech zemích rakouských byla ve směru aristokratickém znova upravena. To se mohlo provésti ovšem jenom nařízením vládním, které by mělo platnost všeobecnou, a takž vydal císař Josef II. dne 1. 12. 1785 k návrhu Dietrichsteinovu vlastnoručně psaný list kabinetní, jímž se zednářství ve všech zemích rakouských regulovalo, jak to vládním nařízením ode dne 16. 12. 1785 podrobněji předepsáno bylo. Ustanovovaloť se jím, že v hlavních městech zemských smějí býti nadále nejvýše tři lóže, ve městech pak, kde žádný zemský úřad nemá svého sídla, že vůbec žádná lóže stávati nesmí; dále měl býti vládám zemským sdělen seznam veškerých členův lóží a den každé schůze zednářské měl se dříve úřadům oznámiti a taktéž každého roku zvolení hodnostové lóží vládě ohlásiti. Kdyby se pak ve městech, kde lóží býti nemělo, přece nějaká lóže zřídila, měli členové její podle zákona proti zapovězeným hrám potrestáni býti. (Později tato pokuta byla vyměřena na tři sta dukátů, z nichž dostal sto ten, kdo tajnou lóži vyzradil.)

Císařské rozhodnutí toto způsobilo arcit' v kruzích zednářů veliký poplach a to tím více, jelikož se totéž počalo ihned co nejdůrazněji prováděti; a když přední členové lóží Vídeňských proti takovému omezování zednářství protestovali, rozhodl císař, že ve Vídni na místě tří smí býti nadále jen dvě lóže, každá nejvýše o 180 člencch. Zreduované tyto dvě lóže Vídeňské ustavily se dne 28. 12. 1785 a krátce na to následovalo též znovuzřízení lóží v ostatních městech rakouských. V Praze byl patentem císařským způsoben také úplný převrat v dosavadních poměrech lóží zednářských, tak že se o tom poněkud podrobněji zmíniti musíme a to hlavně na základě současného spisku nejmenovaného zednáře Pražského „Freymaurerbegebenheiten in Prag vom Jahre 1786“, který o rok později v Praze vydán byl a v kruzích zednářských mnoho povyku způsobil. Provinciální velmistr hrabě Stampach vzdal se totiž hned po uveřejnění císařského listu důstojenství svého, čímž byla touha hraběte Lažanského vyplněna, a zbývalo jen ještě odstraniti deputovaného velmistra hraběte Künigla, který se po odstoupení hraběte Stampacha stal nejvyšším hodnostou hlavní lóže. Dne 20. 12. 1785 obdržel hrabě Künigl přípis zemského velmistra hraběte Dietrichsteina z Vídně, kterým mu byl obsah císařského listu úředně sdělen a zároveň nařízeno, aby veškeré lóže v Praze a vůbec v zemích koruny České okamžitě činnost svou zastavily a přípravy ku

¹⁰ Také v Litoměřicích zednář kašpar Wieser, držitel tamní cihelny, získal si nehynoucí zásluhy při vysvobozování zatopených. S lodicí, do nichž naložil potravin, přeplavil se mezi plovoucími krami ledu na druhý břeh Labe, odkud zaznívalo úzkostlivé volání lidí na střeších chalup sedících, a do večera vrátil se s plnou lodicí zachráněných dětí, žen a mužů do svého příbytku, kde je vyčastoval a přístřeší jim poskytl.

znovuzřízení svému konaly. Hrabě Künigl sfětil připsání tento všem ostatním lóžím s doložením, že se na den 8. 1. 1786 svolá do Prahy sjezd provinciální a veškerí bratři k přísnému zachování císařského patentu se vyzývají.¹¹

V ostatních lóžích Pražských vykládalo se to hraběti Kšuniglovi ve zlé, že nesvolal lóži provinciální hned po obdržení připsání zemského velmistra Vídeňského. A když pak hrabě Künigl odjel dokonce v úředních prázdninách vánočních na své statky a ponechal zástupci svému mistru hraběti Salmovi, aby svolal lóži provinciální, měl hrabě Lažanský již zcela volnou ruku, aby mohl provést svůj plán. Hrabě Salm svolal lóži provinciální na den 29. 12., neboť byl mezitím došel z Vídně další rozkaz, aby nová organizace lóží byla dnem 1. 1. 1786 provedena. V lóžích Pražských projevoval se ale velký odpor proti nařízené reformě zednářství a zvláště v lóži „u tří korunovaných sloupů“ panovalo smýšlení velmi opoziční a byla tudíž zástupcům jejím, vyslaným k lóži provinciální, dána instrukce, aby stálo na zachování dosavadních práv lóže této.

Chtěje získati pro sebe a pro hraběte Lažanského co nejvíce přívrženců a chystanou opozici už napřed oslabiti, hrabě Canal svolal po vánočních svátcích do paláce svého přednější členy tří Svatojanských lóží, mezi nimi také deputovaného mistra lóže „Pravda a jednota“ P. Karla Rafaela Ungara, bibliotékaře c. k. universitní knihovny Pražské, ctižádostivého to muže, jež byl hrabě Lažanský už dříve převedl na svou stranu slibem, že mu zjedná úřad deputovaného mistra v lóži provinciální, bude-li mu pomáhati k dosažení důstojnosti velmistra provinciálního. Nový tento přívrženec obou kavalírů vyslovil se v oné soukromé schůzi první v tom smyslu, aby se lóže Pražské bez podmínek podrobily patentu císařskému. Podobně učinil i sám velmistr lóže „Pravda a jednota“, profesor dějin na universitě Pražské a bývalý jesuita P. Ignác Cornova, jež taktéž byl ochoten přijati novou organizaci, aby snad tuhým odporem veškeré zednářstvo proti císařskému patentu velmistr lóže „u tří korunovaných sloupů“, hrabě Thun, jež předčítal hotový již protest, o němž ale nebylo ve schůzi té žádného usnesení učiněno, anť byl hrabě Canal zastrašil opozičníky výhrůžkou, že o jejich odporu podá přímo císaři zprávu.

Když dne 29. 12. provinciální lóže sešla se v síni hlavní lóže „u tří korunovaných hvězd“ v Brederově ilici, učinili zástupcové lóže „u tří korunovaných hvězd“ hned z počátku návrh, aby zůstalo při dosavadním zřízení lóží Pražských, načež někteří z přívržencův hraběte Lažanského a hraběte Canala něchtěli lóži „Union“ přiznati stejných práv s ostatními lóžemi, anať prý tatáž vlastně ani již neexistuje. Ba mistr Ungar, jež byl povahy umíněné a prchlivé, vzkřikl zástupci lóže té prudce do očí: „Neznám žádné lóže Union!“ Tento pak rovněž rozhorleně zvolal, že prý bratři Cornova a Unger mluví a jednají proti vůli a instrukci lóže své. Tím byl vlit olej do ohně a Ungar, překřičev veškeré dhromáždění, dovolil si i urážek proti všem opozičníkům. Zástupce lóže „Union“ chtěl následkem toho lóži opustiti, aby se vyhnul dalším urážkám, a jen stěží jej rozvážnější ostatní zednáři od úmyslu toho odvrátili. Nový spor vznikl, když se jednalo o tom, že má seznam všech členův lóže sděliti každoročně nejvyššímu purkrabá, neboť velmistr lóže „u tří korunovaných sloupů“ a zástupce lóže „Union“ byli proti tomu, ale většina rozhodla se ve smyslu císařského patentu a též byl také v plném znění přijat. Po dvou dnech na to mělo se v nové schůzi přikročiti k volbě nových funkcionářů lóže provinciální a ku určení nových dvou lóží, které příště měly v Praze dále trvati.

Den před tím byla konána opět důvěrná porada předních členů všech dosavadních lóží, v níž mistr Ungar navrhl, aby hrabě Lažanský byl zvolen za velmistra provinciálního, neboť on jediný prý dovede zájmy zednářů českých co nejdůrazněji zastaviti. Většina přítomných souhlasila s tímto návrhem pod touto výjimkou, bude-li hrabě Künigl poznovu zvolen za deputovaného mistra, kterýž úřad dosud zastával. Ungar poukazoval k tomu, že prý by to bylo urážkou hraběte, kdyby se měl podrobiti nové volbě, a proto navrhl dále, aby táž byl v dosavadním úřadě jednoduše stvrzen, tak že by při hlavní schůzi volba jeho odpadla. Návrh tento, který byl taktéž schválen, byl jen pouhý manévr, umluvený s hrabětem Lažanským a Canalem, aby opoziční strana byla uhýčkána a k volbě deputovaného velmistra žádných dalších úmluv a příprav nekonala v domněnce, že hrabě Künigl v dosavadní důstojnosti jednoduše na novo stvrzen bude. Manévr tento sliboval tím jistějšího zdar,

¹¹ „Vůle panovníkova,“ pravilo se v příslušném oběžníku, „musí nám býti svatou; každý zednář musí s větší ochotností než ostatní světští lidé dokázati, že dovede poslouchati.“

anoť se hraběti Lažanskému podařilo, že předního člena oposice, velmistra lóže „u tří korunovaných sloupů“ hraběte Thurna, získal pro svou stranu, tak že týž složil ještě téhož dne úřad velmistra a dal se potají zapsati mezi členy lóže „Pravda a jednota“. V lóži „u tří korunovaných sloupů“ panovala nad tím veliká nevole, že její velmistr v tak kritické chvíli opustil, a četní členové vystoupili již následujícího na to dne z lóže, tak že se zdálo, že lóže tato, která dle stáří a důstojnosti byla v Praze druhou, úplně zanikne.

V den 31. 12. sešla se opět provinciální lóže, v níž byly zastoupeny také dvě Brněnské lóže „Sjednocení bratří“ a „Vycházející slunce“, tak že všech osm českomoravských lóží tehdejších bylo přítomno. Při volbě provinciálního mistra padlo šest hlasů na navrženého hraběte Prokopa Lažanského, kdežto jedna lóže dala hlas svůj hraběti Küniglovi. Dva z bratří byli vyzváni, aby nového velmistra uvedli ve shromáždění, které mu pak holdovalo a předsednictví odevzdalo. Hrabě Lažanský děkoval za zvolení své a přijav z rukou hraběte Salma kladivo velmistovské a ostatní odznaky důstojnosti své, zasedl na křeslo pod baldachynem. Hned na to učinili mistr Ungar a ještě jeden bratr návrh, aby se nyní přikročilo k volbě deputovaného mistra. Oposičníci na ně pohlíželi udiveně, neboť to bylo proti úmluvě, která zněla, že má hrabě Künigl v této důstojnosti své jen znovu stvrzen a nikoli volen býti. Na to však bylo odpověděno, že volba tato jest jen pouhou formou, neboť prý bez toho nebude nikdo jiný uvolen, než hrabě Künigl. Oposičníci se tím dali uchlácholiti a přikročilo se k volbě, před níž se ale zástupci lóže „Pravda a jednota“ potají umlouvali o čemsi se zástupci Brněnských, kdežto hrabě Thurn namlouval ostatním, že prá hrabě se hrabě Künigl vzdal všech nároků na nějaké důstojenství v lóži provinciální.

Nový manévr tento měl za následek, když hlasovací lístky byly otevřeny, že znělo jich pět pro mistra Ungara a pouze dva pro hraběte Künigla. Plán hraběte Lažanského se tudíž úplně zdařil, machinace jeho i mistra Ungara byly vítězstvím korunovány. Marně odhodil člen oposice mistr hrabě Salm v rozhorlení svém kladivo se slovy: „Jsme zrazeni, bratři!“, mistr Ungar byl většinou hlasů zvolen za mistra deputovaného, uveden slavně ve shromáždění a v úřad svůj dosazen. Touže vidinou hlasů byli zvoleni též ostatní funkcionáři provinciální lóže, načež se tatáž lóže za ustavenou prohlásila a veškeré zednáře vyzvala, aby ze svých dosavadních lóží, které byly zároveň za zrušené vyhlášeny, vystoupili a provinciální lóži oznámili, ke které z nových 2 lóží Pražských chtějí přistoupiti, neboť od 1. 1. 1786 směly v Praze již jen tři lóže existovati. Většina členů lóže „u tří korunovaných sloupů“ přistoupila k lóži „Pravda a jednota“, která od té doby přijala společný název lóže „Pravda a jednota u tří korunovaných sloupů“, ostatní členové, jakož i zbytek členů z lóže „union“ připojili se k lóži „u devíti hvězd“ a ostantí členové těch i ostatních zrušených lóží, kteří vůbec s novou organisací zednářství souhlasili, přidružili se k provinciální lóži „u tří korunovaných hvězd“.

V novoroční den 1786 hrabě Lažanský oznámil nejvyššímu purkrabí, že zednářstvo Pražské se ustanovilo dle nařízení císařského patentu, a odevzdal mu zároveň seznam všech členů nových tří lóží Pražských, což bylo vše také zemskému velmistrovi do Vídně ohlášeno. Leč hrabě Lažanský a přívrženci jeho dovedli všeliké schůze nespokojených zednářů překaziti, a takž se titěž houfně dalšího účastenství v nových lóžích vzdávali. Také bratr Z., jenž choval u sebe pečeť provinciální, zdráhal se tutěž vydati hraběti Lažanskému, právě, že jí vydá pouze tomu, od koho jí byl v opatrování obdržel, totiž hraběti Küniglovi. Takž hrabě Lažanský nemohl zapečetiti pokladnu a archiv zednářský v domě sirotčince a musil vyčkati návrat hraběte Künigla, jenž konečně dne 5. 1. 1786 do Prahy se vrátil. Hrabě Künigl bolestivě dotknut urážlivým způsobem, jakým byl z důstojenství svého v provinciální lóži odstraněn, žádal od nového provinciálního velmistra, aby dostalo se mu spravedlnosti, a protestoval zároveň proti volbě Ungarově. Hrabě Lažanský odvětil, že by protest takový čelil též proti osobě jeho, a proto prý jej provinciální lóži ani nepředloží. Dne 8. 1. pak sdělil přípisem všem ostatním lóžím, že volba velmistra provinciálního i mistra deputovaného jest od zemské lóže ve Vídni schválena, a ustanovil zároveň z každé lóže šest členů, z jejichž středu měli hodnostové nových dvou lóží býti zvoleni. Když pak byly též volby tyto vykonány, byla tím nová organisace zednářstva v Praze úplně dle směru a vůle hraběte Lažanského provedena. V nejbližším příštím shromáždění lóže provinciální obnovil však hrabě Künigl svůj protest proti volbě Ungarově a poněvadž se k tomuž připojili též četní členové z ostatních lóží Pražských,

bylo rozhodnutí ponecháno zemské lóži ve Vídni, která ale schválila poznovu platnost voleb dne 31.12. vykonaných, a takž podlehla strana demokratická, která byla také skotskou zvána, poněvadž se chtěla řídit dle zásad zednářských lóží skotských, úplně straně aristokratických. Poněvadž ale i přes to trvaly ve všech lóžcích rozmišky dále, poděkoval se ještě během roku 1786 hrabě Lažanský opět z úřadu velmistra provinciálního, a ač byl několikrát za to žádán, aby důstojnost tuto při sobě podržel, zdráhal se tak učiniti. Jaksi za odměnu zásluh svých jmenován byl stálým členem výboru provinciálního a úřad velmistra nebyl z ohledu na osobu jeho více obsazen; ve výboru pak rozhodovalo ovšem i nadále slovo jeho ve všech věcech, tak že zůstával dále hlavou veškerého zednářstva v Čechách.

V krátké době bylo též ve všech ostatních zemích rakouských zednářství dle císař. Patentu zreformováno, načež císař Josef II. vydal dne 12. 3. 1786 všem zemským úřadům další nařízení, v němž se oznamovalo, že „nyní zednářství ve všech státech Jeho Milosti císařské nejen jest uznáno, ale i trpeno, a má se mu ve všech ku blahu člověčenstva čelících pracích pomocnou rukou přispívati a žádným způsobem nemají se mu překážky činiti, anož jest zjištěno, že lóže přijímají jen lidi nejšlechtetnější, a tudíž rozšíření jejich asi nebude valné; proto se mají veškeré lóže pokoutní úplně zrušiti a nemají tytéž nikde trpeny býti“.

Takž zednářství v Rakousku a vzhledem ku svému postavení k státu a vůbec k veřejnosti stanulo na nových základech, při čemž Praha a vůbec k veřejnosti stanulo na nových základech, při čemž Praha proti Vídni měla býhodu, že v ní mohly existovati tři lóže, kdežto ve Vídni pouze dvě povoleny byly. Vnitřní zřízení lóží Pražských zůstalo nezměněno, poněvadž nový regulativ nedotýkal se ústrojí lóží a jen skrovnější počet členů každé jednotlivé lóže svědčil o reformě, jaká byla zakročením vládním provedena. V Praze úbytek tento, jak jsme viděli, byl přivoděn hlavně autokratickým jednáním hraběte Lažanského a spolupiklence jeho P. Ungara, neboť jen z oposice proti oběma mužům těmto vystoupila z lóží většina těch zednářů, kteří se po nové organizaci zednářství všeho dalšího účastenství v něm vzdali.

Ale úbytek tento na jiné straně a jiným způsobem nahradili, hrabě Lažanský a hrabě Canal ustanovili se na tom, že budou k hostinám a k večerním zábavám zednářů připouštěti též „sestry“, a již v létě roku 1785 bylo v zahradě hraběte Canala uspořádáno několik slavností, k nimž bylo také krásné pohlaví přizváno. Krok tento se setkal s očekávaným účinkem, neboť dámy Pražské, které o slavnostech a hostinách v Kanálce pořádaných pravé divy dosléchaly, žádaly v davech za připuštění k těmto zábavám zednářským, což zase hojnější přistupování mužů k lóžím za následek mělo. Ano při jedné takové zábavě, pořádaného v zahradě Lažanského dne 10.7. 1787 bylo od zednářův usneseno, aby se též v Praze dle způsobu „adoptačních lóží“ francozských zřídili zvláštní lóže pro ženské, a odůvodněno to tím, že se „přivoláním sester zlepší hospodářské poměry lóží a že sestry budou moci o vychovávání sirotek v ústavu sv. Jana Křtitele lépe pečovati a na ně pilnější dozor vésti“. Ještě téhož večera zřídila se skutečně takováto „lože adoptační“, v níž byla choť hraběte Lažanského za velmystrini zvolena a v níž byly dámy za těchto obřadů jako v pravých lóžích přijímány, jen že se to dalo z mnohými žerty a šprýmy, přísaha zednářská pak humoristickou básní nahrazena byla. Zřízení ženské lóže této pak bylo oslaveno hostinou a plesem, načež byla ve třech nedělích na to, totiž dne 28. července druhá lóže sesterská v sále Konvitské otevřena, k níž se taktéž velký počet paní a dcer zednářův Pražských dostavil.

Toto připouštění krásného pohlaví k zábavám zednářů mělo také za následek, že se šlechta v Praze přebývající a z velké části k zednářům se hlásící, nevyučovala více ze stykův se stavem měšťanským, jako tomu vždy dříve bývalo; zejména hrabě Canal zval do svých zábav v Kanálce též přednější měšťany Pražské a zejména při zasnoubení dcery své v den 25.7. 1786 uspořádal v řečené zahradě velkolepou slavnost, k níž se sešlo přes pět set zvaných hostí, ponejvíce zednářů a jejich chotí a dcer. Jeden z hostí těchto, jistý zednář z Německa, který roku 1786 Prahu navštívil a pak spisek o svých dojmech Pražských pod názvem „Beobachtungen in über Prag“ vydal, vypravuje o slavnosti oné takto: „Zde bylo sezváno všecko vznešené panstvo, všechny vzácnější domy měšťanské, učenci a umělci. Bylo to skutečně místo, kdes mohl všecko uzříti, co Praha do své první řady z každého oboru cítá. Každý si musil popílití, aby ku všeobecnému veselí přistoupil, bylot' to přáním podnikatele i novomanželů, bylot' tak patrně ze všech příprav. Také byli ti, kdož tak neučinili na

místě jiném, zd epřinuceni, zachovati se dle příkladů prvních domů, zvláště pak některých ctihodných dam, které nejlepším příkladem předcházely. Slovem šlechta zde dokázala, že, ovšem výjimečně, může se veseliti též ve spojení s měšťanstvem.“

Leč na připouštění sester v kruh zednářů žehralo se mezi ortodoxními členy lóží, poněvadž hovorné dámy dle přirozenosti mluvily o věcech zednářských příliš mnoho i mimo schůze své a tak přicházely do veřejnosti věci, o nichž bylo v lóžích dosud tajemství zachovááno. Proto stěžuje si řečený cizí zednář na tyto moderní reformy v zednářstvu Pražském, an píše: „Kdybych nebyl sám členem řádu, vypravoval bych bez obalu dobré i zlé, co si v obecnstvu o zdejších zednářích povídají. Tak ale zavírají mně ústa jak povinné ohledy k řádu mému, tak i mírumilovnost. Jenom jednu věc musím přece podotknouti. Nebyl mi totiž vhod počet členův řádu v poslední době nově přijatých, za druhé malá opatrnost a mlčenlivost, s jakou se zde o záležitostech lóží jedná. Slyštl jsem ve veřejných společnostech dokonce i ženské o věcech žvastati, jež toliko bratří řádu věděti mají.“ To byl ovšem jenom následek toho, že byly v Praze zřízeny též „lóže sesterské“, které sice přispěly k tomu, že se počet členův zednářských lóží zase rozhojnil, které ale též zavdávaly příčinu ku steskům, jak jse cizí onen zednář veřejně vyslovil.

Týž turista zednářský sděluje mimo to dále, že se „lóže Pražské shromážd'ují střídavě v sirotčinci ve svých vlastních, velmi vkusně zřízených pokojích lóžních“, a že jedna lóže „pracuje nyní o zřízení ústavu pro hluchoněmé v téže budově“.

Tato zpráva o obmýšleném založení ústavu pro hluchoněmé jest první zmínkou o šlechtetném úmyslu zednářův Pražských, jímž bylo dosud vždy jen zřízení sirotčince sv. Jana Křtitele za zásluhu pokládáno, kdežto též druhý humanitní ústav Pražský jim založení své děkuje, ač o tom dosud nikdy dle zásluhy nebyla zmínka činěna. Byla to lóže „u devíti hvězd“, k níž po znovuzřízení lóží Pražských v lednu 1786 též hrabě Kašpar Heřman Küniql přestoupil a hned v ní za velmistra zvolen byl, kteráž brzo po zřízení svém usnesla se na tom, zříditi ústav pro hluchoněmé, o něž posud nikde nebylo pečováno a na jejichž vzdělání již nikdo dokonce nebyl posud pomýšlel. Když pak císař Josef II. v září téhož roku 1786 za příčinou vojenských manévřů z Hloubětína do Prahy zavítal, bylo v lóži oné uzavřeno, aby ústav projektovaný byl založen na památku této návštěvy císařovy a aby zvláštní deputace požádala císaře o příslušné povolení. Dne 16.9. 1786 odebrala se deputace zednářů s hrabětem Küniqlm v čele do tábora u Hloubětína k císaři, jenž prosbě její ihned vyhověl a přání vyslovil, aby nový ústav byl zařízen dle vzoru Videňského ústavu pro hluchoněmé, jež byl císař téhož roku založil.

Již ve čtvrt' létě na to byl nový ústav zřízen a dne 7.12. 1786 se šesti chovanci otevřen. K ubytování těchže byly najaty nákladem lóže „u devíti hvězd“ potřebné místnosti v druhém patře domu č. 1671-II. proti Novoměstské radnici, jenž tehdaž patřil měšťanu Kuchařovi (nyní palác hraběte Selma). Vedle hraběte Küniqla získali si o zřízení ústavu tohoto hlavní zásluhu ještě zednáři hrabě Filip Sweerts-Spork, hrabě Heřman Chotek, bar. Schmidburg, bar. Zedlitz, pak velkoobchodníci Pražští Petr Bradáč a Bernard Wernsing, vesměs to jména mužů, kteří si v annálech zednářstva Pražského čestnou pověst zjednali a humanitní účely jeho dle původního lidumilného směru lóží skotských ve skutek uváděli.

Císař Josef II. zajímal se velice o zařízení a dobrou správu ústavu toho a ještě před otevřením jeho psal dne 3. 11. 1786 hraběti Küniqlovi, kterak „podstatná část takového ústavu záleží v dobré volbě učitele, jemuž by metoda v Paříži zavedená a zkušeností za nejlepší uznaná a tudíž i ve Vídni přijatá známa býti musila“. Učitel takový byl nalezen v osobě kněze Karla Bergera, rodáka Kadaňského, který v báňském městě Blatně několik hluchoněmých dítek dle soustavy slavného abbé de l'Epée vyučoval. Pod vrchní správou hraběte Küniqla, který jej řídil až do roku 1791, a za působení učitele Bergera prospíval ústav hluchoněmých vždy utěšeněji a zjednával si vždy více příznivců a dobrodincův i mimo kruhy zednářské, tak že i po rozejití se lóží roku 1794 nebylo další jeho trvání ohroženo.

Tak jako lóže „u tří korunovaných hvězd“ zanechala po sobě záslužnou a čestnou památku založením sirotčince sv. Jana Křt., spomínají tudíž i dějiny Pražského ústavu hluchoněmých vděčně zásluh lóže „u devíti hvězd“ o zřízení jeho, a takž jsou oba humanitní ústavy tyto nehynoucím pomníkem šlechtetných snah zednářstva Pražského, které jinakým působením jeho nemohou býti

zastíněny.

Bylyť Josefské reformy, které, jak známo, s mnohým násilím i nešetřením dosavadních zvyklostí a zděděných poráv se prováděly, namnoze přepisovaly na vrub vlivu zednářův, již vysoké úřady státní i zemské zastávali a zejména k církvi katolické a k institucím jejím se zjevnou nevážností, ba nepřátelsky se chovali. Proto také používala strana klerikální tehdejší svobody tisku a vystupovala nesčetnými spisy a brožurkami proti zednářům, z nichž vyšly ke konci roku 1785 v Praze nákladem stavovského tiskaře H. Schönfelda, ač týž sám byl horlivým zednářem; když pak byl za to od lóže provinciální k zodpovídání se volán, vylouval se tím, že byly spisy ty bez jeho vědomí tištěny a že jen faktorové jeho přijali je do tisku. S kazatelem bylo za té doby proti zednářům co nejprudčeji hřímáno a horlivci klerikální pronášeli o nich nejnesmyslnější pověsti, jak se toho nalézá doklad v „Pražských Poštovních Novinách“ ode dne 14.1. 1786, kde se sděluje o kázání jistého mnicha na venkově, že kněz ten bouře proti „bezbožným freimaurům“, pravil mezi jiným: Ty lidé mají své pokoje černými obrazy vykrášlené, a kdož by z vás pomyslel, že to obrazy lidi představují, do kterých, když jich s krku zbýti chtějí, nůž vrážejí, a byť by byl ten člověk třeb ana tisíc mil vzdálen, jako skrze nějakou ďáblovou moc života zbaví atd.“ V Praze opět vypravoval si lid obecný, kterak prý zednáři špendlíkem do podobizny píchnou a že člověk tou podobiznou představovaný hned umře.¹²

Naproti tomu zednáři Pražští uvádějí doklady toho, že v lidu panovalo opačné smýšlení o zednářích a o působení jejich, jak prý se to osvědčilo při pohřbu Pražského lékaře Mdra. šl. Plenčiče, jenž jakožto deputovaný mistr lóže „u tří korunovaných hvězd“ byl po několik let chovance v sirotčinci sv. Jana Křt. bezplatně léčil. K pohřbu jeho dne 28.4. 1785 dostavili se veškerí zednáři Pražští poprvé in corpore ve veřejnosti, a tu zaslechl historiograf lóže „Pravda a jednota“ hrabě O'Reilly, kterak mezi diváky pravila jistá ženština „českým jazykem“, že „nebožtík byl freimaurem a všichni tito páni jaou také freimaury, kteří dělají dobro skutky chudých“. Celkem panovalo v obyvatelstvu Pražském o zednářích skutečně mnohem příznivější smýšlení než kdekoliv jinde, neboť zřízení dvou ústavů humanitních a jinské skutky dobročinné zjednávaly jim vděčnost nižších tříd lidu, které ovšem nedbaly o to, hová-li se v lóžích zednářských tajě jiným směrem, než právě humanitním a filantropickým.

Za to vládní kruhové za posledních let panování císaře Josefa II. při vši dosavadní toleranci počínali jim věnovati vždy větší pozornost, neboť rostoucí kvašení revoluční jim ve Francii nezůstalo bez povšimnutí mezi zednáři Pražskými, v jejichž lóžích byly vyloženy mezi jiným též časopisy Pařížské a četné ony brožury politické, jimiž byla tehdaž veškerá Evropa zaplavována a které hlavně v lóžích zednářských nalézaly čtenáře nejhorlivěji. Ve schůzích lóží Pražských, které udržovaly čilé spojení s lóžemi cizozemskými a od nich všechny spisy zednářské dostávaly, bylo vždy hlučněji politisováno a události francouzské přetřásaly se v rozhovorech, při nichž nescházelo úsudků, kterak by též v zemích rakousekých bylo třeba mnohých oprav ve směru státním a politickém, jimž se reformační doba Josefská při všem svém chvatu po opravách v jiných oborech přece jen úzkostlivě vyhýbala. Takž vyvíjel se poznenáhla mezi zednáři duch oposiční, který nemohl vládě zůstávati lhostejným a jenž se zejména v Uhrách vždy mocněji probouzel a proti autokratickému a absolutistickému směru vlády císaře Josefa II. čelil.

Pokud bylo v kruzích zednářův Pražských s hnutím duchů ve Francii sympatisováno a v jaké míře se titěž politického ruchu účastnili neb ve kterém směru na veřejné mínění působili, o tom se nedá pro nedostatek příslušných pramenů na ten čas souditi, neboť v jediném pramenů, kde bychom o věcech těchto mohli poučení nabyti, totiž v archivu c. k. místodržitelství Pražského, není dnes žádných listin a úředních zpráv o zednářstvu českém zachováno. Nejspíše byly tytéž v posledním

12 Jedna z Pražských pověstí vypravuje, kterak žena jednoho nově přijatého zednáře zpozorovala, že její muž přestal do kostela choditi, z čehož usoudila, že se dal mezi zednáře. I chtějíc ho z nebezpečného spolku toho vyprostiti, vedrala se jednou do lóže shromážděné a naléhala na to, aby jí muže propustili. Po dlouhém zdráhání ukázal jí velmistr lóže knihu, v níž bylo na každém listu jméno jednoho zednáře zapsáno a zároveň jeho srdce vymlaováno; mezi každými dvěma listy knihy té pak ležela zlatá jehlice. I pravil velmistr k té ženě, aby píchla do srdce muže svého, čímž prý týž ihned přestane býti zednářem. Žena tak učinila a ze srdce vyprýštila se kapka krve. Když pak žena domů přišla, našla muže svého mrtvého na zemi, se zlatou jehlicí v srdci. Velmistr se prý totiž obával, že by muž mohl neohroženě této ženě vyraditi tajemství zednářské.

desetiletí předešlého věku, kdy byly ve Vídni vedeny známé procesy proti rakouským Jakobínům a proti zednářům Hebenstreitovi a Prandstetterovi, jež popravením těchto dvou mužů skončili, do Vídně odeslány, a takž bude příštím dějepisci zednářův českých třeba bádati především v c. k. státním archivu Vídeňském, z něhož nebyl posud žádný z historikův rakouského čerpal, pročez také díla jejich velmi kusá a nedostatečná jsou.

Rovněž nezachovaly se v Praze archivy jednotlivých lóží zdejších, které asi sotva již na denní světlo vyjdou, anyť byly nejspíše od zednářův samých zničeny, když Vídeňské procesy pro zednáře tak nepříznivý obrat braly a bylo se co obávati, že by též protokoly a seznamy členův lóží Pražských mohly zavdati příčinu k vyšetřování soudnímu. Mimo to byly z části. Odneseny do ciziny, jak se k tomu přiznává J. G. Findel, spisovatel díla „Geschichte der Freimaurer“ (Leipzig 1870), jenž bez obalu sděluje, kterak prý v Praze v padesátých letech mnoho listin zednářských „nalezl“ a tytéž „archivu své lóže v Bayreuthu vydal“.

Proto nemůžeme ani my podati souvislého obrazu o osudech zednářstva Pražského z posledních let panování císaře Josefa II. a z následujících čtyř let až do zrušení řádu toho, a musíme se obmeziti jen na sestavení kusých dat, která se v současných spisech neb v přístupných listinách nalézají. V řečeném již spisu, jež vydala lóže „Pravda a jednota“, sděluje se mimo jiné, že přední zednář Pražský hrabě Josef Canal meškal v letech 1787 a 1788 v Itálii a že po čas nepřítomnosti jeho byl duší této lóže bibliotékař O. Ungar, který v té době vypracoval nový řád rituelní pro mistry, tovaryše i učně, jenž pak byl ve schůzích lóže předčítán a schválen. Roku 1787 byl dne 15.3. do lóže přijat jakožto tovaryš říšský hrabě Rudolf Taaffe, děd nynějšího předsedy ministerstva hraběte Taaffeho; příslušný diplom, jehož opis před rukama máme, podepsán jest od velmistra hraběte Canala, deputovaného mistra Ungara, barona Běšina jakožto prvního a prof. Cornovy jakožto druhého mistra a od písaře Karla Röslera. Diplom, pěkně ve mědě rytý dle kresby Antonína Weinkopfa od ryjce Jakuba Adama, představuje řecký chrám, před nímž si dvě ženské postavy, náboženství a umění představující, ruce podávají; v popředí se nalézá český lev a vytištěna jest pečeť lóže (dvě spojené ruce), pak sedící stařec, jež s úhelníci a kružítkem na zeměkouli pravcuje; před ním leží zednářská lžice, kladivo a závazí. Text diplomu jest sepsán v řeči německé a latisné, a můžeme vzíti za pravé, že podobně vypadaly též diplomy ostatním členům lóže „Pravda a jednota“ vydané. Roku 1790 počalo se v lóži této pracovati o sestavení nového zákoníka, jehož znění bylo uveřejněno ve spisu, který za změněných již poměrů byl vydán skrytě, neboť jest na něm udáno jako místo a rok tisku „Philadelphia 1594“ aby snad knihtiskař nebyl úředně stíhán.

Při roku 1789 se připomíná, že dne 1.3. „sestře P.“ slavně byl odevzdán diplom, jež lóže Drážďánská zednářce oně za její zásluhy o adoptační lóže Pravda udělila. Z vděčnosti za to lóže „Pravda a jednota“ jmenovala protektora lóže Drážďánské vévodu svým čestným členem. Roku 1790 padl při dobývání pevnosti Durděva hrabě Thurn, jenž jako generál velel sboru dělostřeleckému a druhdy byl velmistrem Pražské lóže „u tří korunovaných sloupů“, načež, jak jsme již sdělili, přestoupil k lóži „Pravda a jednota“, v níž zůstal mistrem až do své smrti. Jako zvláštnost uvádíme z anualů lóže této, že byl členem jejím též Kralohradecký kanovník A. B., děkan ve městě J., o jehož osobnosti však nic bližšího nevíme. Také Vyšehradský kanovník Matyáš Kroille byl členem jedné lóže Pražské. Že k lóži hlavní v Praze přináležel převor augustinského kláštera u sv. Tomáše na Malé straně V Praze P. Alois Fickert, o tom byla již zmínka učiněna. Účastenství těchto hodnostů duchovenských a jiných kněží v lóžích zednářských jest výmluvným svědectvím o smýšlení kněžstva Josefinského. Že mnozí rodáci čeští byli také členy zednářských lóží v Německu, vysvítá z té okolnosti, že když lóže „Union“ v Lipsku roku 1789 rozeslala seznam svých členův, nalézal se mezi nimi též jeden z Čech a sice jakýsi Vodička z Třeboně, kandidát práv.

Z roku 1790 zachoval se seznam vynikajících členův lóže „Pravda a jednota“, jejímž velmistrem byl tehdaž hrabě Josef Canal, kdežto ostatní čestné úřady zaujímaly hrabě Lažanský, hrabě František Hartig, hrabata Vincenc a Antonín Kolovratové, hrabě Karel O'Reilly, generál Dagobert hrabě Wurmser, učenci Cornova, Gernster, Dr. Jablonský, Meissner, Procházka, Ungar a j. V posledních letech přistoupil k ní z provinciální lóže abbé Josef Dobrovský, který i po zrušení zednářství zůstával dále zednářem, užívaje na dopisech svých pečetí se značkami zednářskými; tři takovéto pečetí, z nichž jedna má rovnostranný trojhran, druhá tabulku kabalistickou, třetí pak

skupení písmen, byly nalezeny v pozůstalosti Dobrovského a chovají se v klášteře Rajhradském. Rovněž byl členem lóže „Pravda a jednota“ universitní profesor Helfert, dobrý přítel Dobrovského, jemuž dne 27.9. 1786 psal: „Jakmile do Prahy přijedu, ohlédnu se po zástěře a kladivě, vždyť jest přece dobře býti zednářem; to nyní rozhoduje.“ Celkem čítala lóže tato tehdáž přes sto členů a byla tudíž nejpřehlnější v Praze, členové její pak měli rozhodující vliv na všechny tehdejší společenské, umělecké a literární poměry v hlavním městě českém.

Proto také lze bezpečně za to míti, že slavný hudební skladatel Wolfgang Amadeus Mozart za návštěv svých v Praze, které v letech 1787-91 konal, zajisté také některou z lóží Pražských navštěvoval, neboť četné osobnosti, s nimiž se v Praze stýkal, byly předními členy zednářův a ty zajisté uvedly do shromáždění svých tak vynikajícího a horlivého zednáře, jakým Mozart skutečně byl. Náležel ku předním členům Vídeňské lóže „u korunované naděje“ a přiměl též otce svého, aby k lóži této přistoupil; již roku 1785 složil pro tutěž kantátu k poctě velmistra jejího šl. Borna, pak patero jiných písní a kantát zednářských, které byly ve všech lóžích rakouských při slavnostních příležitostech zpívány. Ano, jeho opera „Kouzelná fletna“ není ničím jiným, než allegorickou oslavou zednářství, totiž zápasu osvěty s tmářstvím, a v textu opery té, jež sepsal divadelní ředitel Schikaneder, taktěž přední člen řečené lóže Vídeňské, obsaženy jsou zcela nepokrytě zásady a směry zednářův, kdežto hlavní osoby opery té představují vynikající tehdáž zednáře Vídeňské; tak zosobněn jest ve vrchním knězi „Sarastrovi“ velmistr šl. Born, „princ Tamino“ zastupuje císaře Josefa II., královnou noci jest míněna císařovna Marie Teresie, jakožto nepřítelkyně učení zednářského, „černoch Monostatos“ představuje duchovenstvo papežské, rovněž zednářům nepřátelské; ve sborech kněží egyptských a tří geniův seznává i nezasvěcenec přímo celé věty učení zednářského. Tak zvanou „Malou kantátu zednářskou“, poslední to skladbu svou, složil Mozart dne 15.11. 1791, tedy jen dva dny před tím, než jej zachvátila nemoc, která pak za krátko na to životu jeho konec učinila. Uvažující tuto stránku působení Mozartova, nemineme se tudíž asi s pravdou, vyslovíme-li náhled, že neobyčejný úspěch, jemuž se hudební skladby a opery Mozartovy od prvního počátku v Praze těšily, měl jednu příčinu svou také v tomto spojení slavného skladatele se zednáři Pražskými, již hlavně ve šlechtických, uměleckých a literárních kruzích své nejčetnější a nejpřednější zástupce měli. Lóže Pražské i Vídeňské pořádaly také zvěčnělému slavnému „bratru“ slavnosti posmrtní, při nichž památka jeho byla po zednářsku ctěna, a do dnešního dne pokládají zednáři „Kouzelnou fletnu“ za výhradní skladbu zednářskou, zároveň ale také za „labutí zpěv“ zednářství rakouského.

Bylť tudíž poslední rok života Mozartova také posledním rokem svobody a volnosti zednářství tohoto, neboť úmrtí císaře Josefa II. (+ 20.2. 1790) zasadilo zednářství rakouskému ránu smrtelnou, anať se „nejskvělejšího doba“ téhož brala po smrti tolerantního panovníka tohoto rychle ku svému úpadku. Hned v prvním roce panování císaře Leopolda II. byla největší část novot Josefinských opět odvolána a že nový panovník též byl výslovným nepřítelem zednářův, o tom svědčí ta okolnost, že si hned po nastoupení vlády dal od politických úřadů předložit seznamy veškerých členův lóží zednářských v Rakousku a všechny tyto zednáře dal od svých tajných zřízencův policejních bedlivě ve všech konání pozorovati a při každém kroku stopovati. Jak i osobně zednáře nenáviděl, vysvítá z toho, že hraběte kašpara Šternberka, synovce ministra hraběte leopolda Kolovrata, tajným policistou pozorovati kázal, a když pak on k radě strýcově u císaře na příčinu toho se tázal, císař mu přimně odpověděl: „To se děje, poněvadž jste zednář, kterým já nedůvěřuji!“ Ještě větším nepřítelem zednářstva byl syn a nástupce jeho císař František I. Zvláště za toho zmáhala se oposice duchovenstva katolického proti zednářství vždy účinněji a to tím více, anyť se poměry ve Francouzsku vždy hrozivěji utvářely. Postupování revoluce tamní bylo vlivem duchovenstva pokládáno za jediné dílo zednářův, a takž není divu, že se již ta krátkého panování leopolda II. také u nás vždy nedůvěřlivěji pohlíželo k působení lóží zednářských a pak že jim za císaře Františka I. již dokonce počaly hrany vyzváněti.

Přízeň státních úřadů, která za Josefa II. zednářům se projevovala, obracela se působením tajné policie, kterou císař Leopold byl převedl z Toskánska do Rakouska, vždy rozhodněji v opak svůj a nepřátelé zednářův vystupovali každým dnem ostřeji proti řádu jejich a to jak na kazatelkách, tak v brožurách a v časopisech, v nichž byli zednáři přímo za spojence revolučníků francouzských

udávání.

Po brzké smrti Leopolda II. (1.15. 1792) tato protizednářská propaganda vystoupila již zcela výbojně do veřejnosti, mohouc se opírat o zjevnou nepřítel císarě Františka I. proti zednářům, která podněcována byla hlavně působením Vídeňského profesora Leopolda Aloisa Hofmanna, redaktora reakcionářského listu „Wiener Zeitschrift“. Hofmann byl v mnohých věcech soukromým rádcem mladého panovníka, který jej často ve dvorním povozu k sobě přivážíti dával, aby politické rady jeho vyslychal. Ten líčil císaři zednářské lóže jako pravé kluby Jakobinů a zednáře vůbec jako nejnebezpečnější nepřátelé státu a církve. Sám byv dříve jedním z předních zednářův Vídeňských (bylť sekretářem Vídeňské lóže „u dobročinnosti“), vystupoval nyní nejen co nejvášnivější nepřítel jejich v časopisu svém, nýbrž vyslovil všecka ta obviňování zednářův, která byl císaři našeptával, též ve zvláštním spisu, jež ve květnu roku 1792 vydal a jež nesmírný povyk mezi zednáři rakouskými vyvolal. Vinil v něm lóže Vídeňské, Pražské a Pěštské přímo ze snah revolučních, což mělo za následek, že všecky tři lóže Pražské vydaly dne 28.8. 1792 sepolečné „Prohlášení k obecnstvu“, v němž „v plném pocitu své bezvinnosti, leč také naplněny přáním, nesnáseti dále nepravá obviňování“, profesora Hofmanna veřejně vyzvaly, aby „buď bez obalu objevil, cokoli o zednářství ví, neb aby vše rovněž tak poctivě odvolal, jak byl chytře obviňoval“. Dále bylo ve spisu tom dovozováno, že žádná ze tří lóží Pražských nepatří k tajným společnostem, aniž v očích nepředpojatých vlastenců za nebezpečné pokládány býti mohou.

Ale když Hofmann neustával v brojení proti někdejší „bratřím“ svým, ba ve vášnivosti své je podezřívá i ze spojenství s Jakobiby francouzskými, v následujícím roce Pražský knihkupec Josef Kottnauer, také člen jedné z lóže Pražských, vydal obhajovací spis pod názvem „Die Freimaurer keine Jakobiner“, v němž vyvracel výčitky Hofmannovy, že by zednáři sledovali směry zvratné, ano odsuzoval co nejostřeji řádění Pařížských Jakobinů a zastával se velmi účinně zednářů, jakož vůbec tehdejší knihkupci Pražští byli už od mnoha let nejhrořivějšími šířiteli spisů a zásad zednářských, tak že klerikální propaganda především proti nim se obracela a ještě v naší době (viz spisy známého horlivce O. Šebestiana Brunnera) hlavními činiteli v šíření zednářství v Rakousku je nazývá.

Přes všecko toto hájení se zednářův byl osud jejich spečetěn a nikdo z nich už netajil, že zrušení všech lóží rakouských jest pouze otázkou času. Již během roku 1791 a ještě více po nastoupení vlády Františka I. hodnostové státní a vůbec úředníci vystupovali z lóží (roku 1791 učinili tak hrabě Künigl, c. k. krajský hejtman Loketský, a profesor Gerstner, o rok později hrabě Hartig, c. k. komoří), a rovněž učinili četní jiní členové, kteří byli na vládě závislí, a takž lóže Pražské koncem roku 1793 čítali již tak skrovný počet „bratří“, že ani řádné schůze nemohly býti konány. V prosinci téhož roku tudíž trosky lóží těchto sestoupily ve společnou schůzi, v níž bylo usneseno, že na ten čas dobrovolně se rozejdou a všecko působení své zastaví až k době, kdy by zednářstvu nastaly opět doby příznivější. Usnesení toto bylo v prvních dnech roku 1794 oznámeno cís. kabinetní kanceláři, načež ministerským přípisem dne 9.2. 1794 velmistřům lóží těch sděleno, ktrak „Jeho Milost císařská ráčil toto dobrovolné osvědčení nejmilostivěji a vědomost vzíti a dal všem třem lóžím Pražským nejvyšší spokojenost vysloviti“. Podobné prohlášení učinily lóže Vídeňské dne 15.1. 1794, kteréžto samovolné zavírání lóží rakouských bylo příčinou, že nedošlo toho roku k výslovnému zákazu zednářství v Rakousku, jako se stalo usnesením sněmu říšského v říši německé. Provinciální lóže Pražská „u tří korunovaných sloupů“, která měla ve správě své sirotčinec sv. Jana Křt., obrátila se současně k císaři s přípisem, v němž prohlašovala, že „chtějíc nyní a při každé příležitosti osvědčiti svoji věrnost, oddanost a poslušnost nejdobrotivějšímu zeměpánu, jak národ český povždy může se tím honostiti, zastavuje veškeré své schůze zednářské po čas hrozících poměrův nynějších, ač by to Jeho Milost císařská opět dovoliti ráčila, vyhrazujíc si při tom pouze správu sirotčince svého“. Na to vyšel dne 16.1. 1794 dekret z cís. kanceláře, kterým ono prohlášení s libostí u vědomost se bralo a dále nařizovalo, aby „sirotčinec byl ze všeho spojení s tajnou společností zednářskou vybaven a společnost jej udržující aby na dále slula !Ústav Pražského sirotčince u sv. Jana Křtitele“. Od té doby přestalo veškeré spojení sirotčince s lóží a správu jeho vedli někdejší zednáři již jen jako soukromé osoby.

V téže době zastavila svoji činnost „Pravda a jednota“, jen že o posledních projevech působení

jejího není zpráv podrobnějších; pouze tolik seznáváme že zachovaného dosud zednářského diplomu Cornovova ode dne 20.12. 1793, že velmistrem této lóže byl hrabě Josef Canal, deputovaným mistrem bibliotékař P. Ungar, prvním dozorcem bar. Schmidberg, druhým Cornova a sekretářem Jos. Müller. Lépe jsme zpraveni o posledních dnech lóže „u devíti hvězd“, která byla dosud ústav pro hluchoněmé vydržovala, a přestavši v dubnu 1794 „pracovati“, usnesla se na tom, že k vůli zachování ústavu tohoto založí při něm ještě ústav pro vdovy a sirotky, na nějž by se příspěvky nově získaných členů vynakládaly. Reskriptem ode dne 1.5. 1794 dovolil císař ředitelům ústavu, přijímati nové členy do společnosti, ale s výslovnou podmínkou, aby přijetí jich nebylo zároveň spojeno s přijetím mezi zednáře. Takž byl též ústav hluchoněmých vymazán ze všeho spojení s onou lóží a členové její spravovali jej od té doby jen jakožto soukromníci, kteří musili písemně prohlásiti, že nemají nic více společného se zednáři, ač zednářství v Rakousku, jak už řečeno, toho času nebylo ještě úředně za zrušené prohlášeno.

Podobné prohlášení musila dáti od sebe roku 1794 též učená společnost česká, jejímž zakladatelem byl přední zednář rakouský šl. Borna k jejímž členům náleželi též někteří z vynikajících zednářů Pražských, jako Ungar, Dobrovský, Cornova, Riegger a j. Když byl často jmenovaný velmistr zednářský hrabě Prokop Lažanský dne 30.5. 1789 za předsedu učené společnosti zvolen, děkoval toto své zvolení pouze zednářským členům společnosti, kteří tehdy dle svědectví kronikáře Pelcla ve většině byli; ale když hrabě Lažanský v lednu 1794 za příčinou toho, že byl za svým úředním povoláním z Prahy do Vídně přeložen, vzdal se předsednictví svého v učené společnosti, a na jeho místo byl zvolen hrabě František Hartig, druhý také vynikající člen lóže „Pravda a jednota“, prohlásil též, že vezme čestný onen úřad na sebe pouze pod tou záminkou, že prohlásí-li učená společnost, že se nenalézá v žádném spojení s lóžemi zednářskými a také příští s nimi v žádné spojení s lóžemi zednářskými a také příští v nimi žádné spojení vycházeti nebude. Prohlášení takové vydala učená společnost dne 9.5. 1794 a od té doby nebylo také v lůně jejím žádných zednářů více, jelikož byly už dříve všechny tři lóže Pražské činnost svou zastavily a tudíž úředně žádných zednářů v Praze nebylo.¹³

Poněvadž docházela vládou Vídeňskou udání, že mnohé lóže i přes dobrovolné své rozejití se přece potají schůze konají, a zejména když bylo roku 1795 ve Vídně vyzrazeno „veliké spiknutí rakouských a uherských Jakobinů“, mezi jehož přední členy náleželi Vídeňští zednáři Hebenstreit a Prandstetter, kteří ve spolku se spiknutím Martinovičovým v Uhrách chtěli též v zemích rakouských revoluci na způsob francouzské způsobiti, vystoupila vláda již přímo se zákazem všeho zednářství v Rakousku.

Ač mezi několika sty zatčených spiklencův bylo pouze onino dva zednáři, přece dovedli protivníci lóží svlaiti všechnu vinu na zednáře, a takž došlo i v Rakousku ke zrušení všech lóží zednářských, jako již před rokem v říši římsko-německé se bylo stalo. Od roku 1795 trvá tento zákaz zednářství v zemích rakouských, s krátkou výminkou v roku 1848, až do dnešního dne a též po zavedení nynějších poměrův ústavních zůstaly veškeré pokusy s opětným zakládáním lóží zednářských marny, poněvadž se zednáři zdráhali podrobiti se ustanovení nového zákona spolkového, dle kteréhož v každé schůzi spolkové má býti zastupce vlády. V uherské polovici říše jest zákon spolkový v tom ohledu tolerantnější a protož jsou tam lóže zednářské od roku 1867 úředně dovoleny a mohou se volně shromažďovati a „pracovati“.

Leč i přes všeobecný zákaz zednářství v zemích rakouských roku 1793 vydaný neupustili četní horlivci zednářství od někdejšího působení svého a již ke konci předešlého století bylo veřejným tajemstvím, že mného lóže trvají potají dále, neboť ve francouzských a anglických seznamech tehdejších lóží zednářských v Evropě byly uváděny též některé rakouské, arcit' vždycky s opatrným zamlčením místa. Proto vydal císař František I. dne 23.4. 1801 nařízení, že každý úředník státní má stvrditi přísahou, že nenáleží k žádné tajné společnosti a také nikdy k podobné nepřistoupí. Opatření toto čelilo především proti zednářům, jichž bylo toho času ve Vídni ještě tak mnoho, že za obsazení toho města od Francouzův roku 1809 sestoupili se znova ve „velkou národní lóži rakouskou“, která vešla ihned ve spojení s Velkým Orientem v Paříži a po čtyři leta potají existovala, až jí události

13 O vztazích mezi učenou společností a lóžemi zednářskými v Praze pohledává blíže dr. Kalousek ve svých „Dějínách král. české společnosti naukL na základě listin v archivu společnosti této chovaných.

roku 1813 náhlý konec učinily.¹⁴ Dne 13.8. 1814 papež Pius VII. vydal nové anathema proti „bezbožným zednářům“ a od té doby až do roku 1848 zednářství v rakouských zemích nedalo žádného projevu na veřejnosti, ač dnešní zednáři tvrdí, že přes všechny zákazy ani v těch dobách tajné lóže v Rakousku „neodpočívaly“.

Tvrzení tomuto můžeme tím spíše věřit, když uvidíme, jak četné okolnosti podstatnost jeho podporují. Zmínili jsme se již o tom, že Dobrovský pokládal se za zednáře až do smrti své; a poněvadž to též úřadům nebylo tajno, nemohl se slavný učenec domácí žádného úřadu světského, ani žádné prebendy kněžské. Po smrti jeho dal mu přítel jeho hrabě Salm, taktéž tajný zednář, na hřbitově postaviti pomník ve způsobu jehlance, který, jak vědomo, v symbolice zednářské zvláštní důležitost má. Že proslulí dva šlechticové čeští hrabě Kašpar Šternberk a strýc jeho hrabě František Šternberk byli též tajnými zednáři, jest obecně známo; onen sám ve své autobiografii píše, že byl členem lóže Řezenské. Taktéž se dí v kruzích zednářských, že i Josef Jungmann byl tajným zednářem, čemuž by ovšem neodporovaly jeho proslulé „Zápisky“, které teprva v naší době do veřejnosti přišly a obsahem svým tal veliký hluk způsobili, že jistá strana až o to usilovala, aby byly ničeny, neboť se nám v nich „tichý genius“ jeví ve světle zcela zjinském, než v jakém býval druhdy líčen. Zdali též jiní křisitelé národa českého v té době patřili k tajným zednářům, neumíme na ten čas pověděti, ale že toho při nich bylo vyhledáváno, vysvítá z častého úředního vyšetřování v letech dvacátých, kdy byli mnozí spisovatelé a učenci čeští vyslýcháni, nepatří-li k nějakému tajnému spolku zednářskému neb karbonárskému. Roku 1823 byli v té věci od krajského úřadu v Hradci Králové kněz Josef Liboslav Ziegler a knihtiskař Jan Hostivít Pospíšil a četní jiní mužové, kteří ku svým jménům připojovali též jména staročeská, v čemž policie jaksi veřejnou značku toho věřila, že snad mužové ti patří k zednářům neb karbonárům. Tím jistěji víme o proslulém fyziologu českém Janu Purkyňovi, že za pobytu svého ve Vratislavi přistoupil k tamní lóži zednářské, jak to výslovně psal ministrovi vyučování hrabě Lvu Thunovi, který byl roku 1849 na vysoké školy Pražské povolán, zda mu zednářství jeho nebude vaditi. Přes to ale byl jmenován profesorem universitním, nevíme však, zdali též později členem lóže Vratislavské zůstal.

Roku 1848 pokusil se dr. Ludvík Lewis, c. k. inženýrské akademie ve Vídni, znovuzříditi někdejší tamní lóži „u sv. Josefa“, a když si byl k tomu vymohl svolení provinciální lóže Vratislavské a zemské lóže Berlínské, žádal tehdejšího ministra vnitra bar. Doblhoffa za povolené, aby ona lóže mohla se ustaviti. Dne 2.9. 1848 povolení bylo dáno a dbe 5.10. skutečně nová lóže Vídeňská slavně otevřena, jen že revoluce Vídeňská učinila jí hned následujícího dne, kdy ministr vojenský hrabě Latour od vzbouřeného lidu Vídeňského byl oběšen, brzký konec. Nedošlo totiž k žádné další schůzi lóže a byla tatáž od vojenského velitele polního zbrojmistra bar. Weldena krátce na to zakázána, ač členové její roku 1849 v den sv. Jana Křtitele v Badenu přece ještě jednou k zednářské hostině slavnostní se sešli.

Že také v Praze před rokem 1848 zednáři potají existovali, vysvítá z listu, jež dr. Lewis dne 18.3. 1849 „milovaným bratřím řádovým“ do Prahy zaslal, a z něhož se dovídáme, kterak „po více než půlstoletém zastavení práce byla v Praze opět lóže zednářská k novému životu probuzena“, a že o svolení k tomu obrátila k zemské lóži Berlínské. Z druhého dopisu jde na jevo, že Pražská lóže, která měla jen osm členů, vzala svůj vznik v tehdejší radikálním spolku Pražském „Lípě slovanské“, od kteréhož dr. Lewis sám mnoho si nesliboval. Zástupce lóže té „bratr T.“ navštívil dr. Lewisa ve Vídni, kde mu sdělil, že nová lóže má býti obnovením staré lóže „Pravda a jednota“, ale že do ní nemají býti přijati „bratr M.“ a jeho soudruzi, poněvadž prý jsou jiných náhledův politických. Jiného o tomto novém zárodku lóže Pražské nevěšlo nic u veřejnost a rovněž nevíme, co pravého na pověsti, že roku 1863 přepadla policie v Praze tajnou lóži zednářskou, v níž bylo 23 „pracujících“ členů zatčeno, kteříž byli, anoť se mezi nimi nalézalo několik Němců z Pruska, teprve na zakročení pruského vyslance ve Vídni zase na svobodu propuštěni. Z odborných listův zednářských, kterých v Německu několikero vychází, seznává se, že od roku 1867, kdy bylo

14 Ještě v kalendářích francouzských z let 1811 až 1814, jež byly „co rukopis“ tištěny a chovají se v universitní knihovně Vídeňské, uvádí se mnoho vysokých hodnostářů státních, zejména úředníci soudní, jakožto zednáři, ano v kalendáři na rok 1814 uveden jest hrabě Dietrichstein, c. k. nejvyšší komoří a rytíř zlatého rouna, jakožto zemský velmistr Vídeňský, z čehož jde na jevo, že ve Vídni i přes zákaz císařský lóže potají dále působily.

zednářství v uherské říši od vlády povoleno, působí v Praze potají nejméně na tři lóže zednářské.¹⁵ Také ve Vídni existuje prý tajná lóže „Budoucnost“, za jejíhož člena zednář Julius Goldenberg ve svém výše zmíněném spisu „Mit dem Winkelmasse“ uvádí říšského poslance dra. Foreggera, který, jak vědomo, roku 1868 na říšské radě marně se zasazoval o to, aby zednářství bylo též v rakouské polovici říše zákonně povoleno.

Ze zednářského kalendáře na rok 1890, jež v Lipsku vydává dějepisec zednářství J. G. Findel jakožto „rukopis“, opět se dozvídáme, že v zemích rakouských existuje celá řada „humanitních spolků“ a „věnečků“ (jak se totiž lóže tyto vzhledem k zákonu spolkovému nazývají); takovéto „věnečky“ jsou v Čechách: ve Františkových Lázních, v Karlových Varech, v Mariánských Lázních, v Plzni, v Žatci, v Teplici a konečně v Praze bratrský spolek „Amicitia“ o 30 členech a bratrský spolek „Harmonia“ o 20 členech, konečně vyskytla se před nedávnem v novinách zpráva o členech zednářských lóží v Uhrách, mezi nimiž byly uvedeny též některé osobnosti z Prahy, z čehož jde najevo, že zednářství v Čechách ani za naší doby neutuchlo, nýbrž stále ještě zde má své příznivce.

Na konci této rozpravy, v níž jsme první snažili se dle přístupných dosud pramenů podati v souvislosti nárys dějin a osudův zednářství v Čechách, o němž spisy zednářův cizích mají velmi nedostatečné a mylné zprávy, bylo by na místě rozhovíti se též o významu působení lóží Pražských, které si již z uvedených věcných dat dovede utvořit úsudek ve směru tomto. Jen toliko podotýkáme, že zednářství v Čechách se nesloučilo tehdaž se živlem českým a zůstávalo ve vyhradním držení živlu německého. Pražští zednáři, většinou odnárodnělí neb cizí šlechtici, němečtí učenci, kupci a obchodníci, neměli vědomí o národním živlu českém, ba i čeští učenci, jako např. Dobrovský, kteří k zednářům náleželi, skoro vesměs mínili, že národnost česká v krátké době vyhyne v Čechách jako byli vyhnuli Slované polabští, a že literatura česká už se nevzkřísí. Proto veškeré jednání v lóžích zednářských bylo výhradně německé, protokoly a spisy jejich jsou psány veskrz v němčině, i díla od nich tiskem uveřejňována jsou od prvního do posledního německá. Ba i v obou humanitních ústavech Pražských, od zednářů založených, totiž v sirotčinci sv. Jana Křtitele a v ústavu hluchoněmých, mládež česká byla pouze po německu cvičena a vzdělávána, a teprva po odloučení ústavův těchto od zednářstva bylo do nich zavedeno též vyučování jazyku českému. Česká národnost, český živel neděkují tudíž zednářstvu žádného povzbuzení, instituce tato zůstala jim povždy cizí a působení lóží zednářských v Praze bylo beze všeho vlivu na znovuzřízení české národnosti, které právě v době Josefské s jiné strany počátek svůj vzalo. V české literatuře, v českém umění¹⁶ není také žádných stop o působení jejich – slovem zednářství není v žádném spojení s národností českou; tatáž vyvíjela se působením zdárných a obětovných mužův ze středu lidu českého vyšlých zcela samostatně i bez přispění živlův cizích a literatura naše byla v tom ohledu skutečně panenskou. Ke konci ještě třeba dodati, že v XVIII. století zednáři nebyli jedinou tajnou společností v Čechách, nýbrž že tu vedle nich a často i proti nim působily ještě i jiné podobné tajné společnosti, najmě tak zvaní „ružoví křižáci“ (Rosenkreuzer), kteří již na počátku XVII. věku v říši německé vznik svůj vzali, pak „illumináti“, v Banorsku v druhé polovici předešlého století povstávají, kteří z počátku těšice se podpoře řádu jesuitského, zvláště výbojně proti lóžím zednářským vystupovali. Z časopisu „Berliner Monatschrift“ od února roku 1788 dovídáme se o třetím tajném řádu v Čechách, jený nesl název „řád sv. Jáchyma“ a vznikl roku 1756 v Litoměřicích, kdež jej založili dva bratří svob. páni z Eckeru a Eckhofenu¹⁷ Také v Čechách století

15 Jakožto kuriosum připomínáme, že roku 1878 vyšel v Chomutově nákladem knihtiskárny bratří Butterův spisek „Symbole der Freimaurer“ od bratra F. H. Geidela, obsahující šestnáct ód, které mají poučiti o učení a účelu zednářův. Jsou to bombastické verše, kterými se vysvětluje, co znamenají jednotlivé nástroje a znaky zednářské. Poslední óda dí, že také větev akáciová jest mezi těmi znaky, slibující „věčný život a nesmrtelnost“, jakož prý jest akácie věčně každým jarem znova zelená.

16 Právě dva z předních zednářů Pražských, totiž stavovský knihtiskař šl. Schönfelda a c. k. profesor Herget, byli hlavními původci nešetného rozkramaření posledních zbytkův proslulých uměleckých sbírek na Hradčanech, čímž umění ve vlasti české jen škodu spůsobili.

17 Paměti hodné jest popsání obřadův při přijímání nových členův do řádu tohoto. Průvod běře se do řádové kaple, kandidát zůstane v sakristii, rytířstvo vejde do kaple, kdež kněz má řeč. Pak se uvede kandidát do kaple, kdež se jej velkokřižník táže, zdalíž tu ještě jeho pevná a svobodná vůle, vstoupiti v řád; když přísvedčí, jest k opětnému rozmyšlení napomenut, vyveden a opět uveden i poznovu tázán a pak přijat. Přisahá a obdrží rytířský šat; ke konci

XVIII. zachovalo tudíž zcela týž ráz, jak jsme jej byli na začátku stati této naznačili, byl by i zde to věk osvěty, ale zároveň věk pověry a libování si v tajném spolčování a v mystických obřadech i názorech středověku, čemuž všemu teprv osvícené století nynější učinilo konec.

Acharat: osobnost českého hermetismu:

PhDr. Karel Josef Beneš

Narodil se 21. 2. 1896 v Praze. Manželka Ervína rozená Brokešová (1900-1987). Úředník, knihovník, spisovatel a hermetik. Vystupoval pod pseudonymem Karel Beneš Jizerský. Napsal Kov hovoří (Praha, 1925), Nesmrtelní se setkávají (Praha, 1928) aj. Za II. světové války byl odhalen gestapem jako odbojář, za což byl vězněn v koncentračních táborech. Zemřel 27. 3. 1969 v Rožmitále pod Třemšínem.
